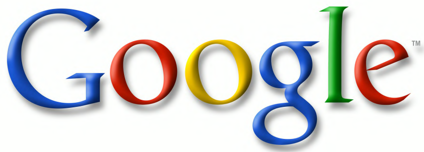
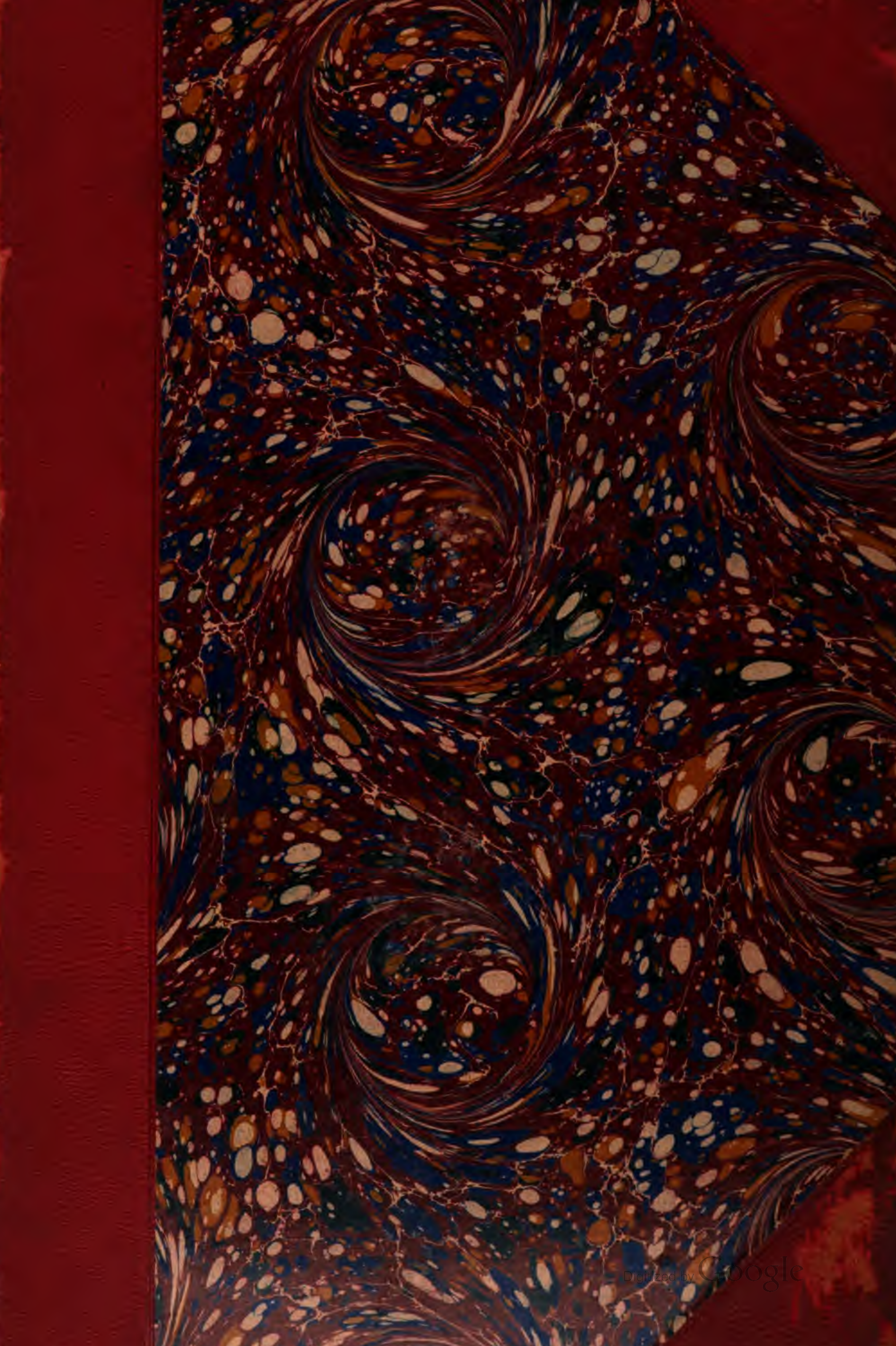

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

JOCHS FLORALS

DE

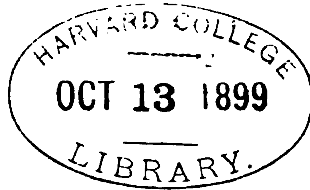
BARCELONA

ANY XLI DE LLUR RESTAURACIÓ

MDCCCXCIX

BARCELONA
ESTAMPA DE LA RENAIXENSA
MDCCCXCIX

JOCHS FLORALS

DE

BARCELONA

CONSISTORI DE MDCCCXCIX

MANTENEDORS

D. Joseph Torras y Bages, pbre., *President*.
D. Joseph Martí y Folguera.
» Francesch Matheu y Fornells.
» Jaume Massó y Torrents.
» Lluís Millet y Pagès.
» Pelegrí Casades y Gramatxes.
» Claudi Planas y Font, *Secretari*.

REYNA DE LA FESTA

SENYORETA DONA PILAR DE FEBRER Y CUNILL

MESTRES EN GAY SABER

Excm Sr. D. Víctor Balaguer, *proclamat en 20 de Juny de 1861.*
D. Geroni Rosselló, *proclamat en 4 de Maig de 1862.*
† » Joaquim Rubió y Ors, *proclamat en 3 de Maig 1863.*
† » Marian Aguiló y Fuster, *proclamat en 6 de Maig de 1866.*
† » Joseph Lluís Pons y Gallarza, *proclamat en 5 de Maig de 1867.*
† » Adolf Blanch y Cortada, *proclamat en 3 de Maig de 1868.*
† » Francesch Pelay Briz, *proclamat en 2 de Maig de 1869.*
Mossen Jaume Collell y Bancells, *proclamat en 7 de Maig de 1871.*
†D. Thomás Forteza, *proclamat en 5 de Maig de 1873.*
» Francesch Ubach y Vinyeta, *proclamat en 3 de Maig de 1874.*
† » Frederich Soler y Hubert, *proclamat en 2 de Maig de 1875.*
» Angel Guimerá, *proclamat en 6 de Maig de 1877.*
† » Damás Calvet, *proclamat en 5 de Maig de 1878.*
Mossen Jacinto Verdaguer, *proclamat en 2 de Maig de 1880.*
D. Joseph Franquesa y Gomis, *proclamat en 6 de Maig de 1883.*
» Ramon Picó y Campamar, *proclamat en 3 de Maig de 1885.*
» Therenci Thos y Codina, *proclamat en 1 de Maig de 1887.*
» Joaquim Riera y Bertran, *proclamat en 11 de Maig en 1890.*
» Jacinto Torres y Reyetó, *proclamat en 11 de Maig de 1890.*
» Joseph Martí y Folguera, *proclamat en 8 de Maig de 1892.*
» Ferrán Agulló y Vidal, *proclamat en 7 de Maig de 1893.*
» Anicet de Pagès de Puig, *proclamat en 3 de Maig de 1690.*
» Francesch Matheu y Fornells, *proclamat en 2 de Maig de 1897.*

AUTORS PREMIATS

	ORDINARIS	EXTRA-ORDINARIS	ACCESSITS
Mme. Rosa Anaïs de Roumanille			1
Dª Agnès Armengol de Badia			1
» *María de Bell-lloch* (Pilar Maspons		1	1
† » Josefa Massanés de Gonzalez		1	
» Dolors Monserdá de Maciá	2	1	9
† » Victoria Penya d' Amer		1	6
† » Isabel de Villamartin	2		
† D. Marian Aguiló y Fuster	4		
† » Tomás Aguiló	1		
» Ferran Aguiló y Vidal	4		5
» Joan Alcover		1	
» Miquel Victoriá Amer	1		1
Víctor Amor			1
† D. Joseph d' Argullol y Serra			1
» Antoni Aulestia y Pijoan		1	1
Excm Sr. D. Víctor Balaguer	1	2	3
D. Lluís Bard			2
» Francisco Bartrina	1		
† » Joaquim M.ª Bartrina		1	
» Bonaventura Bassegoda y Amigó			1
» Ramon E. Bassegoda y Amigó	1	1	4
† » Pau Bertrán y Bros	1	2	1
† » Adolf Blanch y Cortada	3	1	2
» Joseph Blanch y Romaní			1
† » Antoni de Bofarull y de Brocá		3	7
» Jaume Boloix		2	1
Mossen Joseph Bonafont		1	
D. Antoni Bori y Fontestá	1		8
Mossen Salvador Bové y Salvador		3	
† D. Francesch Pelay Briz	4		6
» Víctor Brossa y Sangerman			1
† » Damás Calvet	3		5
† » Antoni Camps y Fabrés	1	1	8
Lo Cançoner de Miramar. (D. G Rosselló)		1	1
Lo Cançoner de Vilatort. (D. Fco. Muns)			1
D. Jacinto Capella			1
» Antoni Careta y Vidal		1	1
» Joseph Carner			1
» Francesch Carreras y Candi		3	1
» Joan Manel Casademunt			2
† » Francisco Casas y Amigó			4
» Ramon Casellas		1	

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
D. Enrich Castelnau.			1
» Frederich Clascar y Sanou		1	
» F. Clascar y Sanou y N. Font y Sagué. .		1	
» Emili Coca y Collado.	1		9
» Ramon Colom y Virgili			1
Mossen Jaume Collell y Bancells. . . .	6	3	2
D. Ramon Nonat Comas.		2	
† » Joseph Coroleu é Inglada.		1	2
Srs. †Coroleu y Pella		1	
Mossen Miquel Costa y Llobera			1
†D. Pere Courtais.			1
» Lluís Charrasse . :			1
» Alfons Damians y Bancells.			1
» Fèlix Descourt.			1
» Marian Escriu y Fortuny.		1	
† » Salvador Estrada.		1	1
» Pompeu Fabra			1
Un fadrí de Montanya. (M. J. Verdaguer).			1
D. Bartomeu Ferrá y Perelló.			3
† » Joan B. Ferrer.		1	
» Manel Folch y Torres.		2	1
» Norbert Font y Sagué.		3	1
† » Marian Fonts.	1		3
† » Guillem Forteza y Valentí.		1	1
† » Tomás Forteza	3	2	2
» Joseph Franquesa y Gomis.	3	1	4
» Joseph Franquet y Serra.			1
» Enrich de Fuentes.			2
» Arthur Gallard			2
» Joseph Garriga y Lliró.		1	
† » Víctor Gebhardt.		1	
» Martí Genís y Aguilar	2	2	4
» Salvador Genís			1
» Adriá Gual.	2		2
Mossen Joseph Gudiol y Cunill.		1	1
D. Angel Guimerá.	4		1
†Mossen Joan Guiraud		1	1
†D. Joseph Ixart		1	
†*Jordi* (D. Marian Aguiló y Fuster). . .			3
D. Manel Lasarte.			1
» Víctor Lieutaud.		1	
» Gabriel Llebrés y Quintana		1	1
» Teodor Llorente.			1
» Joan Maragall.	2		

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
D. JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.	3	10	16
» Francisco Masferrer y Arquimbau. . .		1	
» Ramon Masifern	1		1
» Arthur Masriera y Colomer.	2	1	4
» FRANCESCH MATHEU Y FORNELLS. . . .	3	3	5
» Gabriel Maura.			1
» Apeles Mestres.	2	1	3
† Excm. Sr. D. Manel Milá y Fontanals. . .		1	
D. Antoni Molins y Sirera.		1	2
» Joan Monné..			1
» Pere Montanyola.			1
Armengol del Montsech. (D. Silvino Thos) .			1
† D. Joan Montserrat y Archs.		1	2
† » Francisco Muns.			1
» Lluís B. Nadal	2	4	4
† » Pere Nanot Renart.			1
† *Joan Nebot y Casas.* (D. F. PELAY BRIZ). .			1
» Jaume Novellas de Molins	1		2
» Pere Nubiola y Espinós		1	
» Matheu Obrador y Bennassar.		1	2
» Narcís Oller y Moragas.		3	
» ANICET DE PAGÈS DE PUIG	3	6	11
» Joseph de Palau y de Huguet.. . . .		1	
» Pere Palau y Gonzalez de Quijano. . .	1		
» Pere d' Alcántara Penya y Nicolau. . .		1	4
† *Pere Pi y Parera.* (D. FREDERICH SOLER). .			1
D. RAMON PICÓ Y CAMPAMAR.	4	1	7
† » Felip Pirozzini y Martí.			3
† » Fèlix Pizcueta			1
» Claudi Planas y Font..	1	1	1
† » Joan Planas y Feliu.			2
» Jaume Pomar y Fuster.		2	
† *Carles Pons de Ginebreda.* (D. F. SOLER). .			1
D. Joan Pons y Massaveu.		3	1
† » JOSEPH LLUÍS PONS Y GALLARZA. . . .	3	1	2
» Enrich Prat de la Riba.		1	
» Joseph Puig y Cadafalch		1	
» J. Puig y Cadafalch y Cassimir Brugués		2	
Excm. Sr. D. Albert de Quintana.. . . .	1		3
D. Frederich Rahola y Trèmols.	1		2
» Jaume Ramon y Vidales		4	
» Frederich Renyé y Viladot..			1
» Isidro Reventós y Amiguet..	1	3	3
Genís Domingo Reventós. (†D. F. Anglada.)			1

	ORDINARIS	EXTRAORD.	ACCESSITS
D. Joan Ribas y Carreras			1
» Manel Ribot y Serra		2	2
» Joseph Ricart y Giralt			1
» Joaquim Riera y Bertran	3	6	12
† » Lluís Roca y Florejachs	1	2	4
» Joseph Roca y Roca			2
» Manel Rocamora			1
» Geroni Rosselló	2	1	
† » Joaquim Rubió y Ors	3	2	2
» Joaquim Ruyra y Oms		2	3
» Salvador Sampere y Miquel		4	
» Sebastiá Sans y Bori		1	
Mossen Joan Segura		1	
D. Jaume Serra é Iglesias		1	
» Joseph M.ª Serra y Valls		1	
» Ernest Soler de las Casas		1	1
† » Frederich Soler y Hubert	4	3	5
» Joseph Sorribas y Riera		1	
D.ª Emilia Sureda		1	
† Mossen Joseph Taronjí y Cortès			2
D. Guillem A. Tell y Lafont	2		5
» Silvino Thos y Codina	1		3
» Therenci Thos y Codina	3	2	5
» Francisco Tomás y Estruch			1
Mossen Joseph Torras y Bages		1	
D. Jacinto Torres y Reyetó	3	2	5
El Trovador de Montserrat. (V. Balaguer)			2
D. Sebastiá Trullol y Plana			2
» Francesch Ubach y Vinyeta	4	12	19
» Agustí Valls y Vicens			6
» Marian Vayreda		1	
» Pere Antoni Ventalló			2
Mossen Jacinto Verdaguer	3	4	4
† D. Joseph Verdú y Feliu			1
» Lluís Via			1
» Antoni Vicens y Santandreu			1
» Cosme Vidal		1	
† » Eduart Vidal y Valenciano		1	
† » Gayetá Vidal y Valenciano		2	1
† *Pere Ramon Vidal.* (D. F. Pelay Briz)			2
D. Emili Vilanova		3	
Mossen Anton Vila y Sala		1	
D. Miquel Zavaleta			1
Anònims			4

ADJUNTS HONORARIS

Excm Ajuntament de Barcelona.
Excma. Diputació provincial de Barcelona.
Excma Diputació provincial de Gerona
Excma. Diputació provincial de Tarragona.
Excma. Diputació provincial de Lleyda.
Excma. Diputació provincial de les Balears.
Excma. Diputació provincial d' Alacant.
M. I. Sr. Rector d' esta Universitat.
M. I. Sr. President de la Academia de la Llengua Catalana.
M. I. Sr. President de la Academia de Bones Lletres.
Los Mestres en Gay Saber.

ADJUNTS PROTECTORS

D Eusebi Güell y Bacigalupi.	1874
» Ferrán Puig.	»
Sr. Comte de Bell-lloch	1880
» Marqués de Castellbell.	»
» Marqués de Comillas.	1881
D. Manel Arnús.	1895
» Enrich Batlló.	»
» Isidro Bonsoms	»
D.ª Emilia Carles, v.ª de Tolrá.	»
D. Joseph Carreras.	»
» Joan Coll y Pujol.	»
» Cassimir Girona.	»
» Joan Girona.	»
» Manel Girona.	»
» Camilo Mulleras	»
» Alexandre Pons y Serra.	»
» Bartomeu Robert.	»
» Antoni Roger y Vidal.	»
Sr. Marqués de Sta Isabel.	»
Sr Duch de Solferino.	»
D. Pere de Sotolongo.	»
Ajuntament de Vich.	1896
D.ª Cpció Dolsa, v.ª Llorach	»
D. Joseph Mansana.	»
» Pere Grau Maristany.	»
» Joseph O. Martí y Ballés.	»
» Joaquim Pena y Costa.	»
» Ramón Montané.	1898
» Domingo Sert.	»
Lliga Regional de Manresa	1897
Ajuntament de Olot.	»
» Mataró.	»
» Balaguer.	»
» Valls.	»
» Lleyda.	»
» P. de Mallorca	»
» Tarrassa.	»
» Sabadell.	»
Ateneo Barcelonés.	1898
Agrupació Catalanista de Vilassar de Mar.	»

ADJUNTS NUMERARIS

Abella y Cirera, Pere.
Aguiló, Plácit.
Alcayde, Francisco de P.
Aldavert, Pere
Aldrich, Albert.
Aleu, Antoni de P.
Alió, Francisco.
Almirall y Forasté, Joan.
Alsina, Ferran.
Amat, Gervasi.
Amat y Lloveras. Jaume.
Amer, Miquel Victoriá.
Amigó de Cabo, Pere.
Andreu, Antoni
Andreu y Serra, Ramon.
Andreu, Miquel.
Arajol, Ramon.
Arnó y Maristany, Pere.
Arús y Boada, Alfons.
Associació Popular Regionalista
Auferil, Frederich.
Aulestia, Antoni.
Bach de Portolá, Antoni
Balansó, Llorens.
Balari, Joseph.
Ballver, Jaume.
Bardera, Joan.
Bardera, Ramon.
Baró, Teodor.
Bartolí, Joan.
Bartrina, Francisco.
Bas, Angel.
Bassegoda, Bonaventura.
Bassegoda, Ramon E.
Basté, Jaume.
Basté y Ferrer, Andreu.
Batlles y Fontanet, Joseph.
Batlló, Frederich.
Bernades, Joan.
Bertran, Felip.
Bertran y Rubio, Eduart.
Blanch y Piera, Joseph.
Blanch y Romaní, Joseph.
Bofill, Jaume
Bonet, Mañuel.
Bordas, Frederich.
Bori y Fontestá, Antoni.
Borrás, Valentí
Borrell, Prudenci.
Boter, Francesch de
Bover, Salvador.
Bozzo, Jaume.
Brocá, Guillem M.ª de
Brossa y Sangerman, Víctor.
Brugués, Cassimir.
Brunet y Bellet, Joseph.
Bulbena, Arthur.
Bultó y Sert, Francisco.
Cabot y Rovira, Joaquim.
Camarasa, Esteve.
Camin, Alvar M.ª de
Campmany, Antoni de P.
Camprodon, Joan.
Canals, Emili.
Capdevila, Joseph.
Capella, Bonaventura.
Capella, Timoteu.
Cardona, Joan.
Carles, Emili.
Carreras y Candi, Francesch.
Casas y Carbó, Joaquim.
Casas y Font, Enrich.
Casas y Font, Francisco.
Casas y Rabiol, Melcior.
Casart, Salvador.
Cascante, Joseph.
Casellas, Ramon.
Castellvell, Jaume.
Clapés, Joan.
Clapers y Berenguer, Joseph.
Coll y Escofet, Pere.
Coll y Rodés, Joseph M.ª
Collaso, Enrich.
Colom, Gabriel.

Colomer y Coll, Francisco.
Comas, Ramon
Cortés, Gumersindo
Costa y Camp, Francisco
Cuadras, Manel.
Cuadras y Feliu, Antoni.
Cucurella, Joseph
Daniel, Eusebi.
Delás, Ferrán de
Domenech, Eduart.
Domènech, Lluís.
Durán, Joaquím.
Durán y Bas, Manel.
Durán y Folguera, Modest.
Durán y Ventosa, Lluís
Durán y Ventosa, Ramon
Elias, Alfred.
Escuder, Manel.
Escubós, Albert.
Estanyol, Joseph.
Estany, Martí.
Estapé, Grau.
Fábregas, Anton M.ª
Fábregas, Francisco.
Feliu y Codina, Joan.
Ferrer, Joan
Ferrer y Barbará. Joseph.
Ferrer y Ferrer, Antoni.
Ferrer y Ferrer, Pau.
Ferrer y Soler, Lluís G.
Fina y Girbau, Eusebi.
Fiter é Inglès, Joseph.
Flos y Calcat, Francisco.
Folguera y Durán, Manel.
Fonolleda, Jaume.
Font, Pau.
Font, Víctor.
Font y Sagué, Norbert.
Freixas y Freixas, Joan.
Freginals, Cristòfol.
Fullá, Francisco,
Fuster y Domingo, Narcís.
Galbany, Joseph
Galí, Pau.
Gallardo Antoni.
Gallart, Arthur.
Gallissá, Antoni.
Gambús, Joseph
García y Mira, Francisco.
Garriga, Ramon.
Gassol y Millé, Joseph.
Gatius y Durán, Just.
Gay, Joaquim Manel.
Gaza, Alfred.
Genís y Aguilar, Martí
Giralt, Joaquim
Girona, Ignasi.
Gorchs, Ceferí.
Grau. Felip.
Grifell, Pere.
Gual, Adriá.
Guasch, Joan M.ª
Hill y Feliu, Jaume.
Imbert, Eduart.
Llacuna, Esteve.
Llagostera, Lluís.
Lleó, Modest.
Lligé Joan.
Llopis y Bofill, Joan.
Llopis, Manel.
Llorens, Jaume.
Maciá, Eusebi.
Maciá, Narcís.
Malagrida, Alfons.
Malla y Grané, Ramon.
Mallofré Joseph.
Maluquer y Viladot, Joan.
Maragall, Joan.
Maristany, Feliu.
Marlés, Gumersindo.
Marquès, Manel
Marsans, Lluís.
Martí, Juliá.
Martí y Beya, Miquel.
Martí y Casas, Joseph.
Martínez, Arnau.
Martorell, Bernardí.
Mas y Ramis, Domingo.
Maspons, Francisco.
Masriera, Frederich.
Masriera, Joseph.
Massó y Torrens, Jaume.

Matas y Burgués, Miquel.
Matas y Picanyol, Joseph.
Matheu, Emili.
Matheu y Fornells, Joaquím.
Milá, Tomás A.
Millet, Francisco.
Millet, Joan.
Millet Lluís.
Millet y Villá, Pere A.
Miquel y Badia, Francisco
Miquelerena, Pelay de
Mitjans, Juli.
Moliné, Ernest.
Molins y Sirera, Antoni.
Mon y Bascós, Joan.
Monclús, Joseph.
Montanyenchs, Los
Moragas y Barret, Joseph.
Moragas y Rodes, Vicens de
Montanyola, Pere.
Muntadas, Bernat
Nació Catalana, La
Nadal, Lluis B.
Nicolau, Antoni.
Nicolau, Joaquím.
Noguera y Vila, Lluís.
Nogués y Taulet, Jaume.
Novellas de Molins, Jaume.
Olivart, Antoni.
Oliver, Jaume.
Oliver, Miquel S.
Oller, Narcís.
Omedes, Pere.
Orfeó Català.
Palau y de Huguet, Joseph de
Papirer y Portabella, Carles.
Pellicer, Joseph Lluís.
Pepratx, Justí.
Permanyer, Francisco de S
Permanyer, Joan.
Permanyer, Ricart.
Perpinyá, Ferrán.
Perpinyá, Joan.
Pibernat, Artur.
Piera, Joseph
Pin y Soler, Joseph.
Pirozzini, Carles.
Pla y Soler, Magí
Planas y Casals, Víctor.
Planas y Font, Claudi.
Planella, Macari.
Pons y Massaveu, Joan
Porcar y Tió, Manel.
Porta, Oscar.
Prat de la Riba, Enrich
Puget, Rafel.
Puig y Cadafalch, Joseph.
Puigdollers, Joseph.
Puigsamper, Frederich.
Puigpiqué, Francisco.
Puigventós, Jaume.
Quintana, Sixt.
Ravell, Rafel.
Renyé y Viladot, Frederich.
Reventós, Isidro.
Reventós, Joseph.
Reventós y Janer, Joseph
Riba y Lledó, Francisco.
Ribalta, Miquel.
Ribas y Serra, Joseph.
Ribera, Joaquim
Ribot y Climent, Francisco.
Ribot y Serra, Manel,
Ricart y Caralt, Ramon.
Riera y Penosa, Jaume.
Rifá y Munt, Joseph.
Rigualt, Tomás de A.
Riquer, Alexandre
Rivera, Joaquím.
Robert, Agustí.
Rocamora, Manel.
Rogent, Joseph.
Roig, Jaume.
Roig y Punyet, Joseph.
Romaní y Romaní, Antoni.
Romaní y Puigdengolas, Frco.
Romanyá, Francisco.
Romeu, Manel
Roviralta, Joseph.
Rubió y Lluch, Antoni.
Rusinyol, Jaume.
Ruyra, Joaquim.

Sagnier, Leopold.
Saltor, Gil.
Sandiumenge, Magí.
Sans, Ramon.
Santaló, Pere.
Santasusagna, J
Santonja, Joseph.
Selva y Rubió, Emili.
Sentíes, Miquel.
Serra, Jaume.
Serra y Hunter, Jaume.
Serra, Marian
Serra, Ramón A.
Serrahima, Maurici.
Serrallés, Pere.
Solá, Baldomero.
Solá, Joseph.
Soler de las Casas, Ernest.
Soler y Palet, Joseph.
Sunyol, Anton.
Sunyol, Marcelí.
Surribas y Riera, Joseph.
Tarré, Emili.
Tayá, Joseph.
Tell y Lafont, Guillem A.
Terrasa, Joan
Tintorer, Francisco M
Tintorer, Joaquím M.
Tintorer, Lluís M.
Tintorer, Rafel.
Thomás y Bigas, Joseph.
Thos, Silvino.
Tomasino, Joaquím.
Torent, Lluís.
Torent, Rafel.
Torras, Cèsar A.
Torras y Bages, Joseph.
Torres y Vilaró, Ramir.
Trabal, Lluís.
Trabal, Jaume.
Trilla, Vifred.
Triedu, Miquel.
Tusquets, Joan.
Ubach y Vinyeta, Joseph.
Valls, Agustí.
Valls, Timoteo.
Valls y Vicens, Joseph M.ª
Valls y Vicens, Agustí.
Vallès y Ribot, Joseph M.ª
Ventalló, Pere A.
Verdaguer, Alvar.
Verdaguer y Callís, Narcís.
Verdú y Puigjener, Manel.
Vergés, Francisco de P.
Vernis, Lluis.
Via, Lluis.
Vidal, Enrich X.
Vidal, Lluís Marian.
Vilá, Andreu.
Vilanova, Emili.
Vilaseca y Mogas, Joseph M.ª
Vilumara, Ricart
Vintró, Juli.
Vives, Alfred.
Ward, Benjamí.

ADJUNTS FORANS

Sant Celoni.

Draper, Miquel.

Tarragona.

Ateneo Tarraconense de la classe obrera.

Vendrell.

Ramon y Vidales, Jaume.

CONVOCATORIA

Als honorables poetes y escriptors de Catalunya y de tots los territoris ahont la nostra llengua es parlada ò coneguda, los VII Mantenedors del *Consistori dels Jochs Florals de Barcelona* en l' any XLI de llur restauració, salut.

A fi de donar bon cumpliment á la honrosa comanda que'l respectable Cos d'Adjunts nos feu lo dia 30 del darrer Octubre, vos convidam á pendre part en los *Jochs Florals* d'enguany que, segons los Estatuts y bones costums establertes, se regirán per lo segũent

CARTELL

Lo primer diumenge de Maig vinent, que s'escau esser enguany lo día 7, se celebrará la poètica festa, en la qual seran adjudicats als autors de les tres mellors poesíes que hi opten, los tres premis ordinaris que ofereix cada any l'Excelentíssim Ajuntament de Barcelona, protector y ja de temps antich aymador de la Gaya Ciencia, ò sían la ENGLANTINA, la VIOLA y la FLOR NATURAL, que corresponen als tres mots que forman lo lema de la Institució.

La ENGLANTINA D'OR se donará al autor de la mellor poesía sobre fets històrichs ò gestes glorioses de Catalunya, ò be sobre usatges y costums de nostra benvolguda terra, essent preferida en igualtat de mèrit la escrita en forma narrativa de romanç ò llegenda.

De la VIOLA D'OR Y ARGENT se'n fará entrega al autor de la mellor poesía lírica, relligiosa ò moral.

La FLOR NATURAL, premi anomenat d'*honor y cortesía*, s'adjudicará á la mellor composició en vers sobre tema que's dexa al bon gust y franch arbitre del autor. Seguint la bella costum, d'antich establerta, lo qui obtinga aquest premi

deurá ferne present á la dama de sa elecció, la qual, proclamada *Reyna de la Festa*, entregará tots los altres premis als qui 'n sían guanyadors.

PREMI EXTRAORDINARI

Una copa artística que ofereix lo Consistori á la mellor composició en prosa sobre tema y gènero literari que's dexa al bon gust del autor.

D'acort ab los *Estatuts dels Jochs Florals*, podrán concedirse'ls premis, accèssits y mencions honorífiques que'l Consistori judique ben merescuts.

Totes les composicions deuran esser inèdites y escrites en antich ò modern catalá d'aquest Principat, de Mallorca, de Valencia ò del Rosselló.

Tots los treballs, rigorosament inèdits y escrits ab lletra clara y inteligible, deuran esser remesos á la Secretaría del Consistori (Passeig de Gracia, 25, principal, segona, Gracia), abans del mitgdía del primer d'Abril vinent, junt cada hu ab un plech clos que continga'l nom del autor y duga damunt escrit lo títol y lema de sa composició.

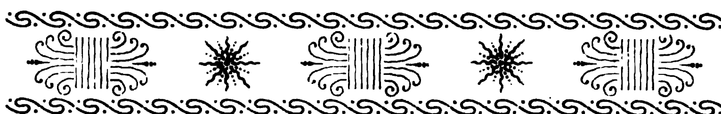
No s'entregará'l premi al autor qual nom no conste clarament espressat en lo plech respectiu, ò vaja en forma d'anagrama, pseudònim ò altra contrasse'nya.

Los plechs que contingan los noms dels autors no premiats, se cremaran, com de costum, al acte mateix de la festa.

Lo Consistori's reserva per un any, á comptar del dia de la festa, la propietat de les obres premiades.

Que'l Senyor vos donga llum d'inspiració pera cantar ab esperit verament catalá la *Patria*, la *Fè* y l'*Amor*, y á nosaltres discreció en judicar y acert en premiar als més dignes.

Fou escrit y firmat lo present Cartell en la ciutat de Barcelona, als trenta de Desembre de 1898 per los VII Mantenedors: Joseph Torras y Bages, Pbre., *President*. — Joseph Martí y Folguera. — Francesch Matheu. — Jaume Massó y Torrents. — Lluís Millet y Pagès. — Pelegrí Casades y Gramatxes. — Claudi Planas y Font, *Secretari*.

LLISTA DE LES COMPOSICIONS REBUDES EN SECRETARÍA

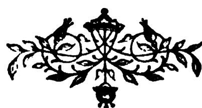
Núm. 1. 1898. Alegría. Lema: *Patria redréssat y cerca'l teu camí.* MATHEU.—2. Un missatger de la Moreneta. *¿Per qué castell ciclópich, montanya catalana—tos mil gegants de pedra de vetlla sempre están?* JACINTO VERDAGUER.—3. Esclavitut. *¿No ho sabias?*—4. Brots. *A tú.*—5. Carta desclosa. *Sagramental.*—6. La mort. *O mors ero mors tua.*—7. Cansó de Nadal pera cantar ab la tonada de «L'Alba somriu» d'en Clavé. *Christus natus est nobis.*—8. Nit de morts. *Moult foi moult espoir.*—9. La capitulació de Cambrils (any 1640). *Ah! Castella castellana—si la terra catalana—no t'hagués conegut may!* VICTOR BALAGUER.—10. Orate fratres. *Per la salut de la Patria.*—11. La bella mort. *Mística.*—12. Berenguer Ramón II lo Fratricida. *Quantas vegadas una acció criminal es causa originaria de grans virtuts.*—13. Redempció.—14. L'enderroch. *¡Vanitat y res més!*—15. La mortalla. *Oh, mare, tu serás benehida entre totas las santas donas.* F. COPPÉE.—16. Cuento nou. *Forrat de vell.*—17. La festa major. *¡Qui l'ha vista y la veu!*—18. 6 de Juny de 1808. *¿Qui ho havia de dir? L'Historia.*—19. Montserrat. *Aplech regional y seguit.*—20. Boda mortal. *Balada.*—21. Via fora al presoner. *Germans, nostra mare aymada—está molt martiritzada!*—22. Lo que diu la fulla. *Pulvis es.*—23. Narcótich. *¿Per qué m'he despertat?*—24. Cant de retorn. *Te seguiré exhalant gemechs sens ordre.* ESKILO.—25. Los cosinets. *Oh amor, oh eterno amor, alma del mundo.*—26. Jesús en la Creu. *Deixeu tendras donas, deixeu las plorallas—aquestas son horas de goig, no de greu.*—27. Independencia. *Mon verre n'est pas grand, mes je bois dans mon verre. La coupe et les lèvres.* A. DE MUSSET. — 28. Selvatgia. *Oh malhaurats qu'esteu damnats á una ceguera eterna!* SCHILLER.—29. Lo cant del porró. *Catalans.*—30. Mutisme. *Plus ultra.*—31. Renaixensa. *Després del aixut.*

—32. La Abella. *Labor prima virtus.*—33. Sahó florida. *Interior.*—34. Matinada. *Amor, penas y diners no poden estar secrets.*—35. Nit de Nadal. *La nit de Nadal n'es nit d'alegria.*—36. Bacanal. *Tardor ni may que vingas si t'endús las flors.*—37. Elevació. *Amunt.*—38. Adormideta. *¡Quin despertar!*—39. Als vensuts. *Væ victis.*—40. Lo Deu de las venjansas. *Lo Deu de las venjansas es lo Senyor; lo Deu de las venjansas obra lliurement. Deus ultionem Dominus; Deus ultionem libere egit.* (Ps. XCIII, v. 1.)—41. L'illa Sagrada. *Cant dels pobles oprimits.* —42. Humorística. *Apaga la llus y seva.* (Dita popular).—43. Los Xiquets de Valls. *Amunt.*—44. La Fé y la Veritat. *Fides et Veritas.*—45. D'Afront. *Pera'l poble no pot haverhi res inesplicable.* — 46. Cors units. *Dues amors que 'n fan una, no les cap descompartir.* M. Aguiló. —47. Vida pagesa. *Be está l'hom baix del arbre.* J. Ll. Pons.—48. Plant d'amor. *¡Ay, ay la vida!*—49. La fàbrica catalana. *De la máquina sonora—la voz dice sin cesar - trich, trach, trich, trach.* Ventura Ruiz Aguilera.—50. Vocació. *Mirall de molts.*—51. Armonía. *Históřich.* —52. Les dues arpes. *Sols ab ressó d'una ó altra s'obren las portas del Cel.*—53. Joventut. *Himne etern.*—54. Lo cant del Almogaver. *Avant sempre.*—55. Cansó nova dels obrers catalans. *¡Ja hem trobat feyna!*—56. Patria y Llibertat. *Catalunya y avant.*—57. Lo cant dels espurgadors. *Firám.* 58. Nota d'hivern. *1899.*—59. Idili de Pascua. *Amor primerench.*—60. Matinal. *Fé.*—61. La gent de casa. *Vindicació.* —62. Cansoneta nova. *La malalta enamorada.*—63. Satanás. *¡No pot estimar!* Santa Teresa.—64. Cor fidel. *Ben fet.*—65. A ma Patria. *¡Avant Catalunya, avant!*—66. La Marieta de las freixuras. *Vianda vella, such nou.*—67. Hora baixa. *Sugestió.*—68. Invocació. *Patria, Fides, Amor.*—69. Serena. *Fides.*—70. La estrella dels pastorets. *Bethlem!* —71. Ramellet. *Esperansa.*—72. Lo derrer. *Hivernal.*—73. Herodias. *Tradició.*—74. Sempreviva. *Somni.*—75. Idili. *Tradicional.*—76. Amor. *L'aucell que pels ayres vola, sols va neixer per cantá...* —77. Les barres de sang. *¡Via fora!*—78. Vernal. *Natura.*—79. Desde'l cim. *Idealitat.* —80. Cant de la Sulamita. *Ego dilecto meo, etc., etc. Cantica canticorum,* cap. VI, v. 2.—81. Darrerías. *A una dona.*—82. Intima. *Quadret.*—83. La Primavera y la Tardor. *Rondalla.*—84. Les montanyes blaves. *Son elles l'ideal d'una ventura vaga.*—85. La Vall. *Brisas.*—86. Pro Patria. *A las batallas del Rey.*—87. Nocturn. *Lo dia de l'ánima.*—88. Costa avall. *¡Com passan los días!*—89. Brots de xiprer. *Sentiment.*—90. L'estiu. *A la empenta amorosa de la ratxa, etc., etc.* Novellas de Molins.—91. Lo Jubileu de la Porciúncula. *Fé y amor, te regan pera cada any flori.*—92. Mon amich. *Sempre.*—93. No es ben casat. *Costums de la terra.*—94. Canteu. *Al front la barretina, la caritat al cor, etc., etc.* Verdaguer.—95. Jezabel. *Achab prengué per muller á Jezabel, etc., etc. Achab duxit Jezabel, etc.* (Llibre dels Reys, capítol XVI, v. 31).—96. Los dos amors.—97. Badaloninas. *Costums que's perden.*—98. La capsa dels Reys. *Qué'm portarán?*—99. Sursum. *Fé.* —100. Constelació. *Fé y esperansa.*—101. Convalecencia. *Notas de*

sol.—102. Vetllant. *Perque cantan las mares.*—103. La meva arquimesa. *Intima.*—104. Triptich. *Quan l'ánima parla, tot un Deu la escolta* —105. Conjugal. *Cor gran.*—106. A unas flors. *Cants de nit.*—107. Lo plany del jay.—108. Historia vella. *Are y sempre.*—109. Follia d'amor. *Somnis de joventut somnis de rosa.*—110. Semprevivas. *A ma filla.*—111. La barca. *Nupcial. Del sant matrimoni la barca ja'ns guia.*—112. El salta taulells. *¿Qui m'es felis que jo?*—113. Sola. *Negra nit.*—114. La bordeta. *Seres que vienen al mundo tan solo para sufrir.*—115. La dona catalana. *Cap com ella.*—116. Faulas. *Coleccioneta.*—117. L'operada. *Pobra víctima! A dins del cos te un cranch que l'atormenta.*—118. L'atmetlla dolsa. *Lo brillant y'l seu resplandor.*—119. Idili. *Amoreta.*—120. Els pescadors. *Pobrets!*—121. Florencia y Roma. *Diptich.*—122. De la guerra. *Patriotisme.*—123. Flors de Betlhem. *Nadal.*—124. Fantasía. *Somni.*—125. Los pobles oprimits. *Esperansa.*—126. Milloria.—127. L'ánima mia ó ánima Bohomia, lírica. *Lluyta eterna.*—128. Lo pa beneyt. *Accepit Jesus panem etc., etc.* S. MARCH XVI, 22.—129. La pubilla del Mas trist. *Morta d' amor.*—130. Miserere mei. *In te Domine speravi.*—131. La Senyera catalana. *Catalunya y avant!*—132. Esclats del cor. *Ja ets meva!*—133. Sol post. *Al Cel sia.*—134. Lo rey dels cims. *Del torb l'ardida empenta no tem ni ha temut may, etc., etc.*—135. La Fatxendera. *Qui no vulgui pols...*—136. Cant del diable. *Et factum est prœlium, etc.* APOC. XII, 7.—137. La vida del camp. *La poesía del camp es la verdadera poesía.* E. MOLINÉ Y BRASÉS.—138. Ahont es Deu? *Vol de l'ánima.*—139. Entre infants. *Tradició.*—140. De tota lley. *Riole piole comme la chandelle des rois.*—141. L'Hostal de la Grua. *Tradició.* 142. Sang nova: novela montanyenca, fragment. *Fem patria.*—143. La cansó popular. *Quin pler filtra eixa cansó.*—144. Patria. *Fé y Amor.* 145. La veu de las onas. *Ambició.*—146. L'Hivern á Nuria. *O Vierge Ane á fin que tu souries les bienheureux, etcétera, etc.* A. FERDINAND HEROLT.—147. La missa de la Viuda. *Fé.*—148. Si fos á ferl—149. Montsenyencas. *De la terra*—150. La Senyera d'Aragó. *1322, 1323.*—151. Lo retorn de l'oreneta. *No'm deixis.*—152. Tornant. *¡Pobrets!*—153. Pregaria á la Verge. *Desengany.*—154. A ma patria. *¡Avant Catalunya, avant!*—155. Betlhem. *Venite, adoremus.*—156. Fantasía. *Et mors ultra non erit. Apocalipsis.*—157. Mon recer. *Niuhet d' amor.*—158. Lo despertar de la vida. *Ilusions.*—159. La meva estrella. *Romiatje.*—160. En la vinya. *Edat ditxosa.*—161. La parla de la terra. *Si haig d'oblidarte que se'm tanqui'l Cel.* A. BLANCH.—162. La Fé Barcelonina. *Deu y Patria.*—163. Lo retorn. *Qui jemega ja ha rebut.*—164. Llibertada. *Resurrexit.*—165. La veu de Catalunya. *Somni?*—166. De Fossar. *Consideremos á los muertos como ausentes, etcétera, etc.* SÉNECA.—167. Poncella desclosa.—168. Vesllum. *Quadret.*—169. Lo Baptista. *Fides.*—170. Dos flors del cor. *La mare ho deya.*—171. La borratxa. *Esbós.*—172. Las set paraulas de Jesús en la Creu. *Crucifixus etiam pro nobis.*—173. Dos miserias. *La més trista.*—174. Lo cloquer de la parroquia. *Sant Miquel de Fluviá.*—175. L'últim

viatje. *L'enterro de mon pare.*—176. Fotografia.—177. Tribut de sang. *Diuen que la Ley lo manda y te arrancan de mis braços.* V. Ruiz Aguilera.—178. A la Sardana. *Ball de casa.*—179. La nuvia. *Sant matrimoni.*—180. Diálech de la mort. *Serenament!*—181. Recort. *Memoria.*—182. Planys. *Ho vegé Deu.*—183. El Cementiri.—184. La oració de Jesús. *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Ev. Sant March, XIV, 34.—185. La doctrina de la llar. *Herencia de virtuts.*—186. La nit de Sant Joan. *Ballém entorn de la foguera.*—187. Tot un gotím. *Dotze grans.*—188. Caramellas. *¡Armonias de la terra quan bellas son!*—189. A segar. *Som de la terra!*—190. Diálech espiritual. *Magna sunt enim judicia tua Domine, etc., etc.* (Llibre de la Sabiduría, cap. XVII, 1.)—191. Vinya nova. *Penseuhi.*—192. Dissort. *...es la vida perpétuo contrast de llum y de sombra, de goigs y de planys.* Clavé.—193. La nuvia. *Talment semblavas un ángel.*—194. Lo derrer suspir. *Anyoransa.*—195. Espectres.—196. L'amor dels morts. *Poema idili.*—197. Los dos companys. *Sempre junts.*—198. A Patrici. *Plany.*—199. Poema del any. *Armonies.*—200. La pregaria del héroe. *Redde mihi nunc fortitudinem, etc., etc.* Jud. XVI, 28.—201. L'estellada. *Més de quaranta anys ja feya que'm tenia per patró.*—202. Rondalles y cansons. *Patria.*—203. La Justicia. *Alea jacta est.*—204. Nocturn. *Pende á la luna sul divin silenzio.* Gabriele d' Anunzio.—205. Cants de joventut. *Quan no es licit, amor es gran sofista.*—206. Anacreóntica. *De sobre taula.*—207. L'etern poema. *Amor.*—208. Babel. *Apólech.*—209. Judith. *In lætitia Israel.* (Judith, cap. XV, vers. 10.)—210. Cartas confidencials. *Cor.*—211. Sursum. *Tot se'n puja allá d'enllá.* Aguiló.—212. Anima enamorada. *Amore lanqueo.*—213. Tornant de la guerra. *Dissort.*—214. Excelsior.—215. Penediment. *Post tenebras spero lucem.* (Llib. de Job.)—216. Amor. *Amor, ombra de Deu, sava increada.* I. Reventós.—217. Maig. *Excelsior.*—218. A una nina. Petita co'ecció d'amorosas. *Jo t'am.*—219. A Catalunya. *Si fos are!*—220. La llegenda de la reyna. *Flors barceloninas.*—221. Flors marcidas. *No'n fassas cas.*—222. Goig de viure. *Bella es la vida al costat teu, hermosa!*—223. Son nom. *Es el que millor li escau.*—224. L'arbre que'ns ha de salvar. *Trista.*—225. La clorótica. *Trista.*—226. Celistia. *...y l'ángel que més ánimas me salva es l'ángel del amor. Jesús á sos amichs.* J. Verdaguer.—227. Perdut. *Desolació.*—228. Primaverals. *Amor y vida.*—229. Angels. *La mare m'ho contava.*—230. Fent via. *Amor.*—231. Cant. *Patria.*—232. Tempesta. *A vos clamám giment y plorant en aquesta vall de llágrimas.*—233. Entre flors. *Vall de llágrimas.*—234. En lloch sagrat. *Penediment.*—235. La filla del pescador. *Follies.*—236. Malalta. *Spes.*—237. Oració de la Creu.—238. Amor sens fruyt. *Soletat.*—239. La pilota. *Endevina, endevinalla.* 240. Cant d'absoltas. *A Espanya.*—241. Lo testament. *Escena intima.*—242. Aygua fort. *Un de tants.*—243. La garba. *Del meu tros.*—244. Las campanas. *Venite exultemus Domine, etc., etc.* (Salm. 94.)—245. ¡Cega! *Encare va pels pobles l'orfaneta captant per mor de Deu.*—246. La primera sinfonia. *Romeu de gloria.*

—247. Desperta ferro. *...que visca sempre la patria.* Bach de Roda.—248.—Deu y la caritat. *Deus Charitas est.* (I. Joanne, IV, 16.)—249. Nou virolay de complanta. *Pro patria.*—250. Resignació y esperança. *Avia y Neta.*—251. L'amor. *Definició.*—252. Sursum. *Amicus Plato, sed magis amicus veritas.*—253. Lo pardal. *Lo pardal quan se cotxava feya remor.* (Popular.) - 254. L'Angel de las Escolas. *Gloria et honore coronasti eum.*—255. Los tres Vidals. *Montanyas regaladas son las del Canigó.*—256. Gent de mar. *Romanç ó llegenda?*—257. Fé morta. *Fide sine operibus.*—258. L'embaucador. *Contes nous romansos vells.*—259. Lo Drach alat del Capell de D. Jaume I. *Espère en ton courage, espère en ma promesse. Laise faire le temps.* Corneille.—260. Lo Combregar. *Qu'hermós será dormirse ab l'Aymat en llit d'espinas y ab Ell despertarse en llit de flors.*—261. Al antiquíssim Sant Crist que's venera en Santa María de Ripoll. *Rica joya del passat.*—262. Tornant de missa. *Beati qui nunc fletis, etc., etc.* (Evang. de Sant Lluch, cap. VI, vers. 21.)—263. Lo fosser. *Tristesa.*—264. Lo náufrech. *Desditxa.*

ACTA DE LA FESTA

En la ciutat de Barcelona, als vuyt dies del mes de Maig de 1899, tingué lloch la festa dels Jochs Florals en l'any XLI de llur restauració.

La hermosa Sala de la Llotja de bona estona abans de començarse l'acte presentava un bonich colp de vista ab ses grans columnes artísticament adornades igualment que la galería, y ab l'immensa generació que omplía á vessar. Al fons s'hi axecava, al mitg del estrado dels Srs. Adjunts, lo trono de la Reyna de la Festa, sota dosser.

A dos quarts de dues se presentá'l Consistori acompanyat d'una nutrida representació del Excm. Ajuntament, presidida per l'Alcalde Dr. D. Bartomeu Robert; del Sr. D. Joseph Casasa, en representació de la Excma Diputació provincial; del Molt Iltre. Dr. D. Valentí Basart, en nom del Sr. Vicari Capitular, y d'altres representants de nombroses associacións, entre elles la "Lliga de Catalunya," lo "Centre Escolar Catalanista," lo "Centre Excursionista;" la "Associació Artístich-Arqueológica," y "Ateneu Barcelonès" y de distingides personalitats entre elles l'eminent novelista D. Joseph M.ª de Pereda.

L'Excm. Sr. Alcalde, desde la presidencia que li fou cedida pel Rvnt. Dr. D. Joseph Torras y Bages, declará oberta

la festa després de fer un eloqüent *Discurs* (I) inspirat en son amor á la nostra terra y á son renaxement.

Lo Sr. President del Consistori doná després lectura á son *Parlament* (II) tan hermós de fondo com de forma y que fou, al igual que'l discurs del Sr. Alcalde, interromput moltes vegades per les mostres d'aprobació del auditori.

Acte seguit l'infrascrit Secretari llegí la *Memoria* (III) del Jurat, procedint després á obrir los plechs closos que contenían los noms dels autors premiats.

Obert lo de la FLOR NATURAL, resultá esserne guanyador en Lluís B. Nadal, qui va fer Reyna de la Festa á l'hermosa senyoreta dona Pilar de Febrer y Cunill. Del braç del poeta triomfador passá la Reyna á ocupar son trono, entre'ls aplaudiments entussiastes del públich, y un colp feta la proclamació, D. Joseph Blanch y Piera llegí la poesía premiada, *Amor sens fruyt* (IV), que fou vivament aplaudida.

Del primer accèssit ne fou guanyador D. Emili Coca y Collado ab sa poesía *Vesllúm* (V) y dels segon y terç don Antoni Bori y Fontestá ab ses poesíes *Convalescencia* (VI) y *Lo que diu la fulla* (VII).

Va sortir guanyador de l'ENGLANTINA D'OR lo distingit poeta D. Guillem A. Tell y Lafont, essent sa poesía *L'hivern á Nuria* (VIII), llegida per D. Manel Claramunt. Guanyá lo primer accèssit D. Martí Genís y Aguilar per sa poesía *Lo darrer sospir* (IX) y'l segon D. Anicet de Pagès y de Puig ab *Independencia* (X).

Resultá autor de la poesía *Florencia y Roma* (XI), premiada ab la VIOLA D'OR Y D'ARGENT, lo Rvnt. D. Jaume Collell, Mestre en Gay Saber, qui la llegí féntsela aplaudir justament.

Les poesíes *Elevació* (XII), *Mon amich* (XIII), *Sursum* (XIV) y *En lloch sagrat* (XV), distingides quiscuna d'elles ab un accèssit á la VIOLA, resultaren esser respectivament dels Srs. D. Joseph Carner, D. Anicet de Pagès y de Puig, don Manel Folch y Torres y D. Guillem A. Tell y Lafont.

Del premi de la prosa, consistent en una magnífica copa d'or y d'argent, adjudicada al fragment de novela montanyenca *Sanch nova* (XVI), ne resultá guanyador D. Ma-

rian Vayreda y del accèssit D. Jacinto Capella, ab son treball *La meva arquimesa* (XVII).

Lo premi ofert per D. Joan Fasthenrath en nom de la ciutat de Colonya, fou guanyat per la Sra. D.ª Emilia Sureda per sa poesía *Vida pagesa* (XVIII).

Overts després los plechs de les poesíes distingides ab los premis estraordinaris que 'l Consistori creá, resultaren ser autors D. Lluís B. Nadal, de *La Nuvia* (XIX); D. Manel Folch y Torres, de *L'etern poema* (XX), y D. Anicet de Pagès y de Puig, de *Cor fidel* (XXI). Les dues primeres foren llegides per sos autors y la terça per D. Joseph Blanch y Piera, merexent totes elles los aplausos del auditori.

Finalment lo mantenedor D. Jaume Massó Torrents llegí un *Discurs de gracies* (XXII) que fou molt aplaudit, termenant la festa entre'ls aplausos del públich que esclatá en visques á Catalunya, mentres omplíen les severes arcades de la Sala de Llotja les notes del patriòtich cant dels Segadors.

De tot lo qual n'axeco aquesta acta, que com á Secretari suscrich.

CLAUDI PLANAS Y FONT.

I — DISCURS DEL ALCALDE, *D. Bartomeu Robert.*

II — DISCURS DEL PRESIDENT DEL CONSISTORI, *Reverent D. Joseph Torras y Bages*

III. — MEMORIA DEL SECRETARI DEL CONSISTORI, *Don Claudi Planas y Font.*

SENYORS:

Si tots vosaltres respirèu ab dalè l'ayre embaumat d'aquesta simpática festa, també jo'l respiro á plena alenada. Ell me refá del aclaparament físich degut al pès que porto assobre; y'm sembla en aquest instant que un'altra joventut me dú noves energíes. Y está clar! Si aquí tot hi es sugestiu: l'escenari, l'agrupació y'l mohiment de les persones y, sobre tot, la significació d'aquest acte.

Los Jochs Florals los celebrem en aquesta gran Sala de la Llotja, quals magestuoses arcades guarden per tots los catalans tants recorts y tant plascents. Com los demés anys, ha vingut en alegre aplech aquesta generació, donant á la festa una nota esplèndida de color y de vida. Però aquesta vegada'l mohiment de les persones es més significatiu que may. A la dreta hi tinch aquest varó ilustre, lo Dr. Mossen Joseph Torras, á qui dech la honra de presidirvos, puix portat de sa modestia m'ha fet asseure al lloch que de tota justicia li pertoca; á aquest bon sacerdot, espill de virtuts, autor ilustre de la *Tradició Catalana,* llibre qu'en tanta de manera ha contribuhit á despertar lo regionalisme que impera avuy en la nostra terra; á aquest home que abans de gayre tindrá de regir lo bisbat de Vich pera continuarhi l'obra immortal que hi ha dexat començada en Joseph Morgades, aquest altre

catalá ilustre á qui esperem ab los braços oberts pera que, venint al costat nostre com á Bisbe,'ns faça més passadora la anyorança del Rvnt. Torras. També tenim avuy entre nosaltres, per una feliç coincidencia, al famós literat, cantor inimitable de les montanyes del Nort y dels mars del Cantábrich. ¿Quí no ha sentit que'ls ulls li espurnaven, que'ls cabells se li eriçaven y que'l foch de la emoció li feya posar pell de gallina llegint les páginas de *Sotileza* y de *Peñas Arriba?*

Però tot açò, senyors, tot y sent tant com es, no es tant com la consideració de lo que significa la festa d'aquesta tarde. Quan anys endarrera's restauraren los Jochs Florals, va semblar que no's tractava més que d'una reunió de quatre poetes somniadors; de quatre idealistes qu'en ales de la fantasía se'n volaven als espays imaginaris. Y no obstant, no'n dupteu: d'allò, n'ha nascut açò; d' aquell mohiment inicial, purament literari, n'es vinguda la febre del regionalisme qu'á molts nos agita y'ns commou. Los Jochs Florals, després d'un llarch período d'inercia, varen promoure'l renaxement de les lletres catalanes, varen donar vida al Teatre catalá, fomentaren la novela, feren exir la prempsa escrita en lo nostre idioma, y axís s'anaven iniciant aquelles energíes que després havíen de concretarse en les aspiracions qu'ara sentím. ¡Oh, poder del idioma; oh força de les lletres!... Un día d'un Covadonga'n va náxer la reconquesta, però fou conseguida per un Pelayo ab guerrers, ab armes, esmersanthi la sanch; però avuy nosaltres desd'aquí dins, sense ferides sanchnantes, no més per l'acció de les lletres com manifestació del pensament de la nostra raça, podrèm atenye'l renaxement d'aquesta terra de tots tan estimada.

Res al món té tanta força com l'idioma pera dexondir les simpatíes y enllaçar los cors. Ara mateix, molt lluny de nosaltres, allá á Colonya, á les vores del Rhin, s'estan celebrant també, per primera vegada, uns Jochs Florals nascuts al escalf dels nostres; allí en aquest moment se fa entrega com premi als poetes de la Germania d'una hermosa flor, present dels catalans y d'una hermosa cinta que l'Ajuntament de Barcelona, sempre amatent á associarse á totes les manifestacions de la cultura, hi ha enviat com á símbol d'unió y sim-

patía entre dos pobles tan diferents per sa historia, però enllaçats avuy per l'amor literari. Y es que no se'n pot duptar, senyors: entre la força de les lletres y la de les armes, aquestos dos elements d'acció dels homes tan admirablement analisats per Cervantes, cal triar sempre'l de les lletres, perque la llengua es la manifestació més genuina del pensament humá.

Avant, donchs; no'ns donguèm may, no'ns desvièm del camí emprès, que l'amor á la nostra literatura ha de donar los seus fruyts naturals.

¡Viscan los Jochs Florals, breçol de la nostra Renaxença!... ¡Viscan los poetes que ab sa inspiració los hi donen calor y vida!

EXCMS. SENYORS:

SENYORS:

May los homens nos hem de desfer del estat que professam, ni del carácter que tenim, perque la Providencia, qui porta'l compás del ritme de la vida social, ha posat en ella diferents estaments, y dins d'aquests distints carácters personals, á fi de que'n resulte la armonía del gran conjunt orgánich d'homens que'n dihem un poble; y cada hú ha de parlar per lo que ell es; y axí jo, havent de començar aquesta festa anyal de la Poesía Catalana ab un Parlament, y essent propi del ofici que professo, una de les funcions anexes al exercici de mon ministeri, lo discerniment d'esperits, l'estudi de les diferentes corrents intelectuals que's presenten entre'ls homens, vull fixar la vostra atenció discorrent breument sobre l'esperit d'aquesta festa que'ns es tan propia, determinar la significació de la poesía nostrada, considerant-la, no en la vida misteriosa y quasi sobrehumana que porta en los alts cims de l'Olimp, sinó en lo lloch que té dins del món de les realitats humanes y en sa representació en la vida pública. No estaríen aquests conceptes, senyors, desprovehits de poesía si'ls tocás un afillat de les muses; si ara vos resulten árits, aconsoláuvos pensant que'm cuydaré de no esser llarch y que d'aquí á una mica devallarán sobre dels vostres esperits, assedegats de la noble emoció estètica, y omplirán aquesta sala, que ha vist á tantes de generacions

catalanes, les alenades de la Poesía patria que retorna los esperits y, com vent embaumat de primavera, porta en ses ales gèrmens fecundants y de renovament de vida.

Tothom sab que, en totes les terres civilisades, la poesía, la historia y la vida actual del pays están tan lligades entre sí, que formen una sola cosa; totes tres, sens pensarho, van á la una, essentne triple manifestació d'una matexa substancia; y si hi há esperits vulgars que no ho saben entendre, que prenen la poesía natural d'un poble per una pura fantasía de gent desenfeynada, es perque passa en l'ordre humá lo que'l excels Sant Pau deya del ordre diví, es á dir, que'l home animal no sab compendre les coses que pertanyen al esperit; que la poesía es, sens cap dupte, senyors, una gran qüestió espiritual.

Los Jochs Florals son una festa poètica, mes no son pas una Academia de poesía; si ho fossen, jo en aquest lloch sería un intrús. Certament que'ls venerables restauradors de la institució no veyen que anás á parar allá ahont avuy se troba; però Deu sempre fa axí les coses. Baix sa subirana direcció, los homens treballen, però Ell porta la pauta de la obra y Ell, com á Arquitecte, n'es l'únich y verdader Autor, sens que ningú li sápia les seves intencions fins que han sigut completament executades.

L'esperit de la terra catalana no ha mort may. Les coses se transformen, cambíen y desaparexen, però les seves essencies son immortals; duran y viuen en un regne immutable. Fins se pot dir que aleshores les coses son més divines, quan queden reduhides á les seves essencies. Morí lo nostre darrer Rey indígena, En Martí, de bona memoria, y en son trono ò real cadira ningú s'hi assegué més; la Providencia lo tragué del comerç dels homens, lo consagrá, ne feu un monument de la Fè y de la Patria, un trono pel Rey de la humanitat, y cadany, assegut en ell, Aquest s'hi passeja pels carrers de Barcelona en la processó triomfal del Corpus Christi, baix lo misteri del Santíssim Sagrament. Axí la fè conserva lo que la Patria pert, y guarda y perpetúa lo que'l moviment dels sigles, que no te aturador, arramba, y fica com en un vas d'or les vivificants essencies de les coses hu-

manes que s'esvahexen, però qual esperit es immortal, á fi de que les vinentes generacions pugan revifarse aspirant una essencia que es la essencia d'elles matexes, que les manté y fa créxer, com una llet que xutclám de la matexa que'ns ha engendrat, aferrantnos als amorosos é inestroncables pits de la Mare *terra*. La tradició nacional no es altre cosa que'l pit abundós ab que la Patria nodreix l'esperit de les noves generacions, perpetuantse axí la gran lley de la renovació y de la conservació de les distintes branques humanes que dona personalitat als pobles.

Fins los indivíduus pera determinar la nostra personalitat, fem constar de quí som fills; les nacions més fetes, superficialment considerades, á la ventura, reconexen quí son los seus pares y patriarques, exemple los Estats confederats de la Amèrica septentrional; un poble qui no reconeix los seus pares, no tenint en compte la tradició, un poble fill de pares desconeguts, es un poble bort; un poble qui no considera la seua naturalesa social, qui s'enamora de la última moda y cerca lo foraster menyspreuant lo de casa, qui s'oblida de les bones qualitats propies y basqueja pera imitar y reproduhir lo que no li es propi, un poble qui dexa l'us de la seva llengua natural, es un poble desnaturalisat.

Desgraciadament devegades los pobles perden la conciencia de sí matexos; ells matexos no's conexen; perden l'esma y han de cercar qui'ls guíe; qui té esma se sab valer, se sab governar, es autònomo, perque'ls teòlechs ensenyen que la regla pròxima de les accions humanes es la propia conciencia individual. Però'ls pobles, abans d'arribar al estat de vida reflexiva, se governen per la intuició; los restauradors, y potser encara més ben dit, los fundadors de la nostra Institució, obraren moguts per un noble instint: ells no pretenían, al menos reflexivament, desvetllar la conciencia adormida del poble catalá, però obraven portats per un esperit autòctono, y aquest poderós esperit ha de renovar la faç de la terra catalana.

Y no penseu, senyors, que al dir jo que no obraven reflexivament, sinó intuitivament aquells homens ilustres qui han sigut nostres Mestres y Pares en la obra restauradora, vulga

disminuir en lo més mínim lo mèrit de ses altes potencies; perque en la corrent de les coses humanes, los grans homens qui servexen de llum y direcció als seus germans y promouen y determinen aquelles corrents poderoses, aquests homens no han obrat reflexivament, sinó com portats per un alt instint racional y sens saber ben bé lo que's feyen; estaven al crepúscol matinal de la nova era y, de conseqüent, no disfrutaven de la llum de quan s'es á gran día. Poch se pensaven, boy cent anys enrera, los romántichs qui á Alemanya, en contraposició al nou esperit francès que tot ho invadía, remenant, estudiant y fent reviure y poetisant los antichs monuments patris, despertaren á la dormida Germania y evocaren davant de sos ulls les velles memories de la terra y la gran institució mitg eval del Imperi alemany, succesor del Imperi romá, que semblava havía ja mort ab lo feudalisme, restantne solament com lo cos amomiat; poch se pensaven, dich, aquells poetes, artistes, historiadors y crítichs que anaven formant l'esperit alemany, que aquest era la ánima que hauríen després de menester los fundadors del actual Imperi. Y no es que ara jo, senyors, considerant les lleys que providencialment regexen als grans pobles, vulga despertar en la nostra modesta y honrada terra les idees de grandeses y de glories, jo qui dech predicar la humilitat, sinó evidenciar la lley providencial que determiná'l naxement de la nostra institució y sa destinació en la vida social.

Nó, no son los Jochs Florals una institució poètica baldera en lo concert d'elements que anomenám Patria; la poesía fou lo símbol ò la forma d'una cosa molt intrínseca, la encarnació del esperit catalanesch, la nova manifestació de la essencia de la Patria, no un simple estaquirot bonich pera delectar als ulls y á les orelles; los restauradors estaven moguts per aquest subtil esperit y, no obstant, no conexíen l'esperit qui'ls guiava; com lo Nicodemus del Evangeli, sentíen lo vent impulsor, però no sabíen d'ahont exía, ni ahont anava. Eran precursors y profetes inconscients d'una bona nova; l'esperit catalá s'esvahía y'l geni tutelar de la terra, encarnat en la vella generació que se'n anava, com Jeremíes no parava de plorar sobre les runes; quan al sò de la arpa de

tres cordes se despertá'l profeta de la Patria, lo profeta de les immortals esperances, lo Daniel, qui, ab símbols y figures, té la visió de la futura restauració y fins compta les simbòliques setmanes que per arribarhi li faltan.

Y ara, senyors, permetau ja que sens intent deliberat me he trobat arrapat per l'esperit bíblich, per la doctrina continguda en aquell llibre sagrat ahont la sabiduría cristiana, com á paraula que es de Deu, hi veu la plenitut de la vida humana, la clau que obra los secrets de la historia, la llum que ilustra lo pervindre dels pobles é hi troba ab fòrmules immortals que son al mateix temps que símbols, realitats històriques, la esplicació dels enigmes que sovint esdevenen en lo accidentat curs de la vida humana; permetau, repetesch, que jo, que tinch obligació de conciencia de pendre per text de ma doctrina aquell llibre, que es la llum y'l consol de la meva ánima, ara'm valga també d'un símil bíblich pera esplicar la misteriosa reaparició pública del esperit autonòmich en la terra catalana.

Ell era, l'esperit autonòmich, lo qui al primer diumenge del florit Maig del any mil vuytcents cinquanta nou, á la Sala de Cent de ca la Ciutat, ab dolços afectes de tota la catalana familia, aparexía á la llum pública, revestit ab les gracioses insignies de la poesía; era'l més bell, però també'l més xich de la Casa, y com lo fill petit del bíblich Jessé, aná crexent en la poètica vida que 's nodreix ab la memoria dels hèroes passats, ab la meditació de la lley del Deu dels nostres pares, ab la vista de les montanyes patries y que's delecta ohint la misteriosa remor dels rius que reguen y fertilisen la terra de la patria. Lo fill xich de Jessé, David, ros y bonich de cara, era á fora á pasturar les someres de son Pare, quan Samuel, d'ordre de Deu, en hores molt crítiques pera Israel, trobá al Pastoret en lo camp y allí mateix l'ungí y coroná per rey. També aquest any la nostra Espanya ha passat solemnes tristeses y havem vist un fet maravellós, que cal registrar en aquest Discurs y proclamar altament en aquest lloch, perque es en glorificació de la institució que representám. Lo tendre y jove esperit de restauració regional iniciat baix los auspicis de la poesía en aquestes festes floralesques,

lo petit David de la nostra terra, fort y elegant com lo d'Israel, s'ha vist cercat y solicitat, diuen que pera ferlo rey.

Y aquest fet, senyors, te un gran valor demostratiu de la excelencia de les nostres aspiracions, perque en les circunstancies graves es quan los homens tenim més luciditat; en la crisis de la mort, per exemple, la més solemne de totes les crisis, la luciditat, la visió de la veritat, la llum del desengany, es major; y per açò, quan ab lo terretrèmol ocasionat per l' enfonzament del Imperi hispánich á les Indies orientals y occidentals los homens qui cerquen lo remey d'Espanya semblava que's dexondíen, tingueren la clarividencia de la aptitut del Regionalisme pera la reconstrucció nacional.

Y no es que jo ara vulga parlar de política, cosa contraria á mon gust, á mon carácter y al lloch que aquí tinch, sinó que les consideracions que acabo de fer ixen de la matexa naturalesa de les coses, son la manifestació de la essencia de la poesía catalana; la esposició de la veritat, que tal volta no acaben d'entendre certes ánimes rudimentaries. Perque hi haja poesía catalana es necessari que hi haja Catalunya, y usant la frase d'un insigne Prelat ja difunt, es necessari que Catalunya sia catalana. La poesía es aroma y emanació de la matexa substancia de la Patria. Ay del poble que no té poesía! Donáulo per mort. La olor d'una substancia es senyal de sa puresa y vida; mes lo corrupte y mort, si ho remenau, empesta; fins en lo llenguatge comú, als extrets odorífichs de les plantes los anomenám esperit d'aquella planta; axí la Poesía, axí l'Art, son un esperit que significa vida, son la olor de vida del poble de que emanen.

Considerèm ara, senyors, com un cop somogudes les entranyes de Catalunya ab lo moviment regionalista, registrada sa historia, considerada sa llegislació y sa vida social, estudiats sos escriptors, contemplades les vides dels seus sants y analisat son antich règimen polítich; quan s'ha tingut en compte son organisme econòmich, la constitució de ses families, la agricultura, la industria y'l comerç del pays; en una paraula, quan s'ha examinat sa vida tradicional y sa vida actual, sens dexarhi de trobar les miseries propies del humá defalliment, després d'aquesta forta interna somoguda, es-

pecie d'exámen de conciencia social ò estudi de sí mateix, n'ha exit una olor de vida: l'esperit vivificant d'una poesía no fòsil, sinó fortament actual y humana.

Y dich humana, perque'l Regionalisme no es raquitisme, ni un somñï arcáych d'un esperit històrich ò una afició arqueològica, ni desentona ab la direcció humana que avuy porta la civilisació, sinó que sa aparició senyala un dels més espressius signes de la moderna tendencia humanitaria, del esperit popular y cosmopolítich, nova realisació del cristianisme en la esfera social y en la vida internacional dels pobles. Y si es lícit algun cop parlar de sí mateix y aduhir en ocasió solemne, com ho es aquesta, un argument íntim y personal mes de general aplicació, vos diré que jo, per la rahó de tenir una professió cosmopolítica, d'estar lligat ab tots los pobles de la terra, ab tot lo llinatge humá, de sentir amor als llatins y als grechs, als eslaus y germánichs, als anglo-saxons y als japonesos, es á dir, perque tinch amor al home, per açò he consagrat una part de la meva activitat insignificant, que per vot solemne dech á Deu, á la propagació del Regionalisme.

L'home es obgecte de les complacencies del Altíssim, y de consegüent, lo respecte á la naturalesa humana, la consideració á totes les seves justes manifestacions, als seus sentiments, á les seves necessitats, á les seves costums, á les seves lleys, á la seva llengua, es á dir, lo que constitueix la substancia del Regionalisme ve á tenir la categoría d'un dret diví, y ha sigut com consagrat per la divina doctrina de Jesucrist. Perque Aquest vingué á juntar les derreríes ab los principis, los últims temps del món ab los primitius, la lley de la Redempció ab la Lley natural. Per açò l'apòstol Sant Jaume (1) califica á la lley cristiana de lley de perfecta llibertat, y nosaltres també propugnam la vera llibertat popular, no la monstruosa, la del vici, sinó la bella llibertat que ix de la integritat de la naturalesa humana, á qui'l Poder polítich deu tota protecció y defensa.

No vull jo menspreuar lo civilisme que en la historia hu-

(1) I.—25.

6

mana, en la Roma clássica y en les societats del Renaxement qui volgueren imitarla, té una gloriosa historia y representa un esforç titánich del esperit humá; no'l vull jo menyspreuar ara á ses velleses, peró sí dech reconèxer que l'ha de suplantar lo humanisme, que representa la gracia divina, y es com un efecte é influencia de la lley cristiana de la qual escrigué ja fa més de siscents anys mon angèlich Mestre Sant Tomás, que era la lley natural ab molt poch més. Lo civilisme, es á dir, lo sistema que vol fer de la lley positiva lo principi y font de les relacions humanes, lo generador del dret en l'ordre de les relacions privades y familiars entre'ls homens, fou ja vençut en lo començament del Cristianisme; l'absolutisme real y'l despotisme revolucionari l'han continuat en la vida política dels pobles; la secta socialista pugna pera ferli engolir tota la llibertat y la espontaneitat del llinatge humá, peró lo principi cristiá, que sura, com la arca de Noè, per damunt del caos social, salvará la naturalesa humana ab l'organisme públich que ix de les seves entranyes, servintli d'instrument lo Regionalisme. La lley regional es la lley natural, per açò may caduca, ni es derogada; es l'arbre de la patria que germina y's manté y viu de la substancia d'ella, per lo qual may es massa revellit, ni massa tendre, sinó que marca'l punt present, l' estat actual; sofreix, peró no mor,

y ell ferm, á peu dret, fa cara
als vents que'l van flagellant,
mes si'l malmeten y esfullan,
may del mon l'arranarán. (1)

Retrayent la frase del poeta alemany, y aplicantla al nostre cas, podem dir que es l'etern regional, lo principi, lo sentiment, la influencia eficaç y perpètuament viva; per lo qual en aquest temps de disolució social, d'enveges y odis ferotges de classes, de desaparició de principis, de desenganys de sistemes, d'escepticisme, perque la mentida universal s'ha fet senyora de les relacions polítiques entre'ls homens, los ulls se dirigexen envers lo gran aglutinant que ab la suavitat

(1) M. Aguiló. «L' Arbre de la Patria».

y força propies de la naturalesa, junta y solda entre sí als diferents membres del cos social y fa circular per ells una saba de vida.

Los nostres Jochs Florals son un monument provatiu de la realitat de la Poesía, de que aquesta no es una forma va porosa y vaga, una joguina de la imaginació ò una lleminería del sentiment, un simple passatemps del poble ò una honesta recreació pera trencar la monotonía y'l fástich de la vida; lo nostre fet present, lo despertament d'un poble, lo suscitar un moviment social ab la direcció unánime envers l'Autonomisme, moviment exit com de sa font y principi d'aquesta institució dels Jochs Florals, no sols prova la realitat de la Poesía, que ella es quelcom substancial y al mateix temps difusiu, sinó ademés també que'l poble es altament sensible á la Poesía. ¡Oh Poesía, no en vá los pobles t'han fet deessa! La universal y eterna atracció de la Veritat, l'establiment del regne de aquesta en lo món, la subjugació dels errors y mentides que després del pecat li disputen l'imperi, lo predomini social de la Veritat, s'obté per mediació de la gracia y la bellesa, segons lo gran pensament de Santa Catarina de Sena. A la sèria Veritat molts li fan cara, mes la encisera Bellesa se apodera per sugestió del nostre esperit, se'ns fica á dins, nos domina y'ns governa, y fins fa content á son vençut perque l'enamora. La Bellesa ha portat també á Catalunya la nova vida. La instauració dels Jochs Florals per tothom fou aplaudida; tothom se dexá enamorar per la poesía; molts qui encara no podíen rebre la veritat en l'ordre de les coses socials y polítiques, alegrement la saludaren; picaven de mans perque no veyen que ella era la missatgera é introductora d'un nou esperit, d'una nova vida, d'una renovació del pays. No veyen que'ls Jochs Florals, públicament celebrats á la capital de Catalunya, ab participació de viva simpatía per tot lo Principat, ab la cooperació de les autoritats y corporacions eclesiástiques, civils y militars, fins un dia presidits per la augusta Dama qui regenta la Summa Autoritat del Estat Espanyol, que aquesta solemnitat era la proclamació y fins la promulgació autèntica de la autonomía literaria del pays. Y en la vida social, en lo cos polítich, la activitat intelectual

representa la funció més noble, lo principal motor que dona direcció als esperits, per lo qual la una autonomía havía de cridar la altra autonomía; y que de conseguent, si'ls homens de la terra, com deyen los nostres passats, sabíen pensar per sí matexos, voldríen obrar per sí matexos y, ab conformitat ab la lley de la terra, arreglarse les propies coses.

Sant Tomás ensenya que la vida originaria y típica es la vida intelectual; aquesta veritat que formula filosòficament lo gran doctor, instintivament la comprenen los pobles, y quan un poble sab pensar per sí mateix, quan té conciencia de sí mateix y s'adona del armoniós ritme vital que internament li testifica que posseheix una vida propia, aleshores li repugna viure de gracia, y s'esforça en desferse de la impedimenta inútil que li cohibeix ses operacions naturals y necessaries.

Per açò, senyors, us deya que, á mon entendre, l'esperit que representen los Jochs Florals es antitètich al civilisme, puix representen l'esperit de la terra, la vida que naturalment germina del pays, en una paraula, que es com un predecessor ò precursor de la vida autonòmica, una reivindicació de la naturalesa social. En l'Estat modern tot viu per gracia del Estat, lo pays no té vida, y com no té vida, tampoch posseheix un organisme; y açò, senyors, es una veritat comunment rebuda, puix tothom parla del organisme del Estat perque desgraciadament es l'únich existent, y si'l pays no posseheix un organisme, ¿es possible que visca? Lo principi autonòmich es un verdader generador d'organisació social: quan ell se desenrotlla naturalment en un pays, les diferentes institucions viuen per sí matexes, espontáneament, per dret propi, no per la gracia del Estat, com succeheix ara fins en la institució de la familia.

Espontaneitat y autonomisme son dos termens que venen á significar lo mateix. Deu es lo més espontáneu de tots los sers; per açò la espontaneitat es la gran qualitat de la poesía, de manera que per sí sola la espontaneitat poetisa; es á dir, es font de poesía, y'ls qui pensám, com lo vell Plató, que la bellesa es la resplandor de la Veritat, y'ls qui creyem, com l'inspirat David, que la Veritat es la Justicia, ad-

metem un estètica política y cobejám trobar en la vida pública la bellesa, la veritat y la justicia. Ja'ls jurisconsults romans admetíen la *elegantiam juris*. L'art y la poesía, he dit abans, son com la olor de la substancia y de la vida del poble de que emanen: entre la vida y l'organisme hi há una relació essencial; per açò un poble desorganisat no pot exalar la olor de la poesía.

Nó, no ha d'esser la nostra poesía com una flor d'estufa ò exòtica; may la vera poesía ha estat axí en cap poble formal y menos ho ha d'esser en la terra catalana. Una poesía de saló ò de etiqueta, una poesía que tota se'n va en fum com filla del dilettantisme, una poesía artificiosa que no passa d'un joch d'imaginació sens cap correspondencia ab la vida real, no passa d'un entreteniment de gent vagarosa y es impropia d'un poble treballador y caracterisat pel sentit práctich com ho es lo poble catalá. L'art wagneriá s'ha arrapat tan fortament al poble alemany perque es *autoctono,* consubstancial ab ell. Si la poesía catalana la volem també identificada ab lo poble, ha d'esser consubstancial ab lo poble. ¿Y açò còm sería possible si'l poble no tenía substancia? Un poble que's desfá pert la poesía. Lo poeta hebraych, apesar de que les seves cançons se referien á lo més essencial y general del humanal llinatge de manera que fins avuy, al cap de tres mil anys, encara son cantades en tots los pobles civilisats, servint d'adequada espressió de sentiment en totes les generacions, constituint, per lo tant, una poesía eterna; lo sagrat poeta hebraych, dich, tret de sa terra y portat á Babilonia, penjá la arpa als sálzers de prop del riu, y responía al assiri quan li demanava que cantás algun cántich dels de Sion: "¿Còm voleu que cantem en terra forastera?" (1)

No ús ha d'estranyar, de conseguent, senyors, que en una festa poètica jo us vinga á parlar d'autonomisme, puix com veyeu, la poesía es essencialment autònoma, té la lley en sí matexa; fins l'artístich poeta cortesá d'August, á poetes y pintors concedía gran llibertat. Mor la poesía á la més petita violencia contraria á sa naturalesa, es una flor que se

(1) Psalm 136.

l'ha de dexar créxer allá ahont naix. Lo poeta hebraych, us deya, no pot cantar á Babilonia; y si us fa estrany que jo, propugnador de la tradició parle d'aquesta manera; que jo, sacerdot y de conseguent amich de lo Etern y repugnant al esperit de novetats, tan dominant en los temps de frivolitat com son los nostres, parle encomiásticament de la autonomía, us diré que la meva amor envers ella naix d'aquestes dues condicions: de esser amant de la tradició y ministre de Jesucrist. Perque la autonomía d'un pays suposa en ell la preexistencia d'una lley de vida propia, es á dir, una tradició; un pays que no té lley propia d'existencia no es autònomo, no es d'ell mateix, es *primi capientis*, de qualsevol que se'n apodera, de la darrera moda política, literaria y artística que's presenta. D'aquí que'ls Jochs Florals sien essencialment tradicionals y de conseguent catalans. No han vingut de París, ni de Berlin, ni de Londres; son los Jochs Florals de Barcelona, en l'any quaranta hú de sa restauració. Y com sacerdot amo la autonomía, y no'm sé entusiasmar ab lo civilisme ni ab los grans y esplendents centres polítichs, perque quan contemplo la aparició social de la doctrina evangèlica, quan recordo aquella batalla en que sortí vencedora la Creu de Jesucrit, l'heraut d'aquesta, Constantí, era'l cap de la gent de provincies, ell mateix no era un rebrot de cap cortesá, y'l vençut y son exèrcit, los qui volíen sostenir lo principi gentílich y civilista, l'absolutisme de la lley política, eren los cortesans, los sostenidors dels privilegis y predomini de la Capital del Imperi; y quan la Creu del Redemptor, de signe d'infamia fou convertida en símbol de gloria y posada per terme y remato de la corona imperial, no li posá la má de una patricia romana, sinó una valerosa y piadosíssima hostalera d' una llunyana provincia quan desprès hagué merescut esser emperatriu, la qui avuy venerám los cristians ab lo nom de Santa Elena. Y quan per primera vegada, desde que'l món era món, se reuniren homens de totes les races, jueus y grechs, romans y gots, alarbs y galos, hispans y egipcis, africans y perses, tractantse ab vera fraternitat y mútua reverencia, sens necessitar pera res la comunitat de la lley política, fou pera definir jurídicament la divinitat de Nostre

Senyor Jesucrist en lo Concili de Nicea; y quan després del diluvi de les invasions lo món antich quedá desfet y'ls pobles espontáneament s'anaren organisant sens altre influx positiu que'l de la doctrina evangèlica baix la suau calor maternal de la Iglesia, veig aparèxer la autonomía com la forma social general en gayrebé tots los pobles de la nova Europa, perseverant encara avuy en la raça predominant en la actual civilisació, la raça més tradicional y progressiva de les existents, la anglo-saxona; y quan ara en nostres díes contemplo les nacions que's van formant als nostres ulls matexos en les terres modernament descubertes, en los grans continents de la Australia y de la Amèrica, y veig la forma autonòmica com la típica que prenen aquelles noves societats ab la benèvola benedicció de nostra Mare espiritual, la Santa Iglesia Romana, aleshores jo altra vegada giro'ls ulls envers los nostres Jochs Florals, bell símbol d'autonomía de la terra catalana, igualment viva y pacífica, y'm recordo ab veneració, com d'una lley sagrada, del lema constant del gran agitador irlandès, del deslliurador de sa patria quan deya: "ni debilitat, ni delicte."

La poesía es un summo equilibri humá, un concert de totes les facultats, en sa més vehement activitat, presidides per la rahó; una facultat rebetle, una facultat que flaqueja, fa perdre aquell equilibri, y aleshores la obra poètica, la més típica entre les obres humanes, pert aquella excelencia que tenim dret d'exigirli.

Entre la obra social y la obra poètica, entre la naturalesa física del món y la naturalesa moral de la humanitat, hi há essencials relacions. La Personalitat del Llegislador Summo se manifesta que es sempre la matexa, y la infinitat del Verb, ab lo qual ha creat totes les coses, resplandeix en la rica diversitat de lleys que ha donat á cada una de totes les existencies. Certament que sols Deu pot dirse propiament autònomo; Ell únicament es lley de sí mateix, mes li ha plagut á sa bondat infinita que aquesta excelencia de la autonomía resplandís en certa manera en les naturaleses creades, y axí ha volgut que cada cosa portás una lley propia que es com la fòrmula de la seva existencia. Dels ángels, que están en lo

punt més excels de la gerarquía dels sers creats, ensenyen los teòlechs que cada un indivíduu constitueix una especie diferenta; de les plantes y animals nos esplican los naturalistes la norma de ses immenses varietats; los sociòlechs, estudiosos observadors del humá consorci, troben que totes les entitats que formen la naturalesa social, families, pobles, regions, universitats, institucions econòmiques, etc., porten la propia lley en ses entranyes. L'actual Pontífice Romá ha declarat davant de la Iglesia Universal, de la qual ell es lo Cap, que families, pobles y corporacions teníen lo dret de viure. La sabiduría popular de la nostra terra ha formulat lo principi de que cada casa es un món. Y fins Sant Pau (1), del home individual, no en lo sentit anárquich de Kant, sinó en un sentit profundament social, afirma que en l'ordre natural, quan nō ha rebut la divina influencia de la Revelació, l'home es lley de sí mateix, es á dir, autònomo, perque porta la lley en les entranyes de la ánima. De manera que la Religió, la filosofía, la ciencia, la esperiencia, lo sentit popular, lo dret natural, lo dret diví positiu y lo dret canònich, declaren no les ventatges ò desventatges, no la superioritat ò la inferioritat del autonomisme, que açò fora discutible, com totes les coses de rahó que no defineix la fè, sinó que establexen lo fet legal que troben en les entranyes de la humanitat, es á dir, lo autonomisme com á lley fonamental de la humana societat.

Y fins enfonzant més la consideració en los grans principis metafísichs y cristians, y contemplant la voluntat divina llegislant á totes les existencies, axí individuals com colectives, y donant á cada una d'elles la fòrmula del sér que possehexen, essent cada cosa criada como un eco que encara ressona del Verb omnipotent, lo crit exit de la boca del Altíssim; nosaltres, en la lley autonòmica de cada sér, de cada colectivitat natural, hi veyem l'element diví de la existencia mundana, les idees, los decrets del Summo Imperant, la voluntat divina reexint en mitg de les passions y dels rampells dels homens, y en aquest sentit afirmam que la autonomía es la voluntat de Deu. Y per aquest mateix discurs nostre y per

(1) Ad Rom. II, 14.

les arrels divines que provam que té la autonomía, podeu entendre que autonomía y anarquía son dos térmens antitètichs; que autonomía no significa tampoch independencia perque tots los sers son autònomos y, no obstant, no son independents, perque tots ells son governats, en conformitat ab la lley de ses essencies, pel qui regeix totes les coses del Univers. La autonomía no es la autocracia.

Es clar, senyors, que'ls ideals may se realisen completament en aquest món d'imperfecció; que les més nobles y llegítimes aspiracions han de limitarse segons les circunstancies; que, com diu lo nostre refrany, no's pot matar tot lo que es gras; que les formes típiques, ovirades per la poesía y ab les quals los poetes exalten lo sentiment popular y encenen l'entusiasme patriòtich, may arriben á encarnarse ab tota sa plenitut en la patria terrenal. Es cert que la societat humana está subgecte á moltes y diverses condicions. Es clar que'ls homens encara que ells se pensen governar no governen, sinó que ells son los governats, y açò los ha de fer humils y prescindir de voler imposar sa voluntat al pròxim; que les reconstruccions socials son difícils y cançoneres, que no es açò cosa de bufar y fer ampolles, que es més obra de la Providencia que no pas dels homens; però sempre ¡oh poetes! sens defalliment ni delicte (seguint lo principi del gran O'Conell) haveu de mostrar la resplandent estrella dels Jochs Florals, ab sos tres lluminosos raigs, la Patria, la Fè y la Amor, al poble catalá, atentantlo ab la força y la dolçor de la poesía en la lluyta per la vida, en revindicar lo dret de exīstir segons la lley de sa propia naturalesa, en proclamar que l'esperit de Catalunya no ha mort ni morirá perque es un esperit immortal; sens confondre may aquesta justa y noble aspiració ab cabories irrealisables, puix la sana doctrina ensenya que la autonomía, la lley de casa, l'*home rule,* com diuen los inglesos, no significa disgregació, ans al revés, integració racional y práctica de la vida social, consolidació y matrimoni de la naturalesa y la lley y natural desvetllament de la energía pública, ara sòpita.

Perque l'autonomisme, la personalitat dels pobles que tenen conciencia de sí matexos y volen viure segons sa propia

lley, y no's volen dexar desfigurar, may s'ha de confondre, senyors, ab la superbia, ab lo menyspreu envers los altres pobles. En aquest món tothom necessita dels altres; *væ soli!*, diu l'antich profeta, ay del qui vol anar sol, que la miseria d'esperit lo matará; la compenetració dels diferents esperits es lo més potent factor de civilisació; en l'ordre natural y humá, com una lluminosa reflexió del principi sobrenatural de sa existencia, lo cristianisme, lo catolicisme, significa una immensa compenetració d'esperits, es la religió universal, la aliança de totes les races, un gloriós monument que han de alçar á Deu tots los pobles y totes les èpoques baix la direcció del Sant Esperit, qui es com lo arquitecte de la obra. La comunicació d'esperits en la historia de la civilisació assenyala sempre un avenç en son camí de progrés: la comunicació de la Grecia ab la India en la Edat antiga, la d'Occident ab Orient y d'Europa y Asia en lo temps mitgeval, la comunicació entre sí de tots los pobles de la terra en nostres díes, han produhit un axamplament d'esperit que may havíen endevinat ni'ls filosophs ni'ls poetes, y que no obstant vegeren los vidents d'Israel perque miraven lo món no en los llibres dels sabis de la terra, sinó en la ciencia del Verb etern.

Y no sols vos vull parlar, senyors, de la fecunditat y força que dona á la civilisació la comunicació d'esperits, sinó fins també de la que dona la matexa barreja de la sanch; y puix que encara que aquí estigam reunits gent de tots los braços de la societat, lo motiu d'aquest aplech es literari, aduhiré l'exemple del gran doctor Sant Tomás d'Aquí per quals venes corría sanch llatina y sanch teutònica, y'l de l'iniciador del actual moviment espiritualista en l'ordre artístich, moviment qui ha sortit esgarrat perque nasqué herètich, Gabriel Dante Rossetti, barreja d'inglès y d'italiá, y la insigne escriptora qui en nostra joventut anomenavam Fernan Caballero, andalusa y alemanya, y fins, passant á un altre ordre, lo titá del sigle, Napoleó Buonaparte, á qui podríam dir galoromá, y'ls gegants bíblichs, homens de força y de gran anomenada en lo temps antich com diu lo Gènesis, nascuts de la unió de dues oposades races; tots aquests exemples y altres

que podríen alegarse provan que la potencialitat humana creix quan se junten elements separats, que per açò en l'ordre de la naturalesa la fecunditat naix de la conjunció y en l'ordre de la gracia de la caritat, que es la conjunció més íntima, més excelsa y més fecunda; y per açò los pobles instintivament, en virtut d'una força natural, no en consequencia de racional deliberació, s'han anat juntant sens que cap dels pobles voluntariament vulga perdre sa propia personalitat, perque en la obra de la civilisació humana una legió de pobles es més poderosa, es més humana, es més cristiana, que no pas una immensa massa d'indivíduus pastada y modelada per les mans grolleres dels qui han volgut posarse en lo lloch del Summo Artista, qui ha senyalat visiblement les línies de la configuració armònica del humanal llinatge.

¡Oh estètica del natural organisme de la societat, quan serás visible als ulls carnals de tants de mundans qui s'enamoren de sistemes y formes inventades per la vanitat y la ambició humanes y no saben compendre l'ordre, la fecunditat y la bellesa del organisme més excels que ha decretat lo poder omnipotent del Criador, l'organisme social, servintse com d'instrument de la matexa naturalesa humana! Quan serás, oh estimada Espanya, una legió de pobles, tal qual t'ha fet la naturalesa, ab carácter y qualitats diferentes, formant tots plegats una summa armonía baix les ordres de la Providencia qui may s'erra y que t'ha donat la existencia, una y varia, pera que fosses un membre interessantíssim de la Cristiandat, vivint tots fraternalment en aquesta Península d'ahont ha exit tanta de llum en l'ordre de la fè, de la filosofía, del art y de la civilisació en general! Perque la varietat de carácters, la diferencia d'aptituts, los temperaments distints, no signifiquen sinó ventatja, excelencia y riquesa en lo conjunt de la vida social, y'l contrast entre les genialitats dels diferents pobles, Deu no l'ha posat com pedra d'escándol, per causa de discordia, sinó com á principi de riquísima y excelsa armonía; y aquesta festa, especie de festa nacional de Catalunya, no es un simulacre de guerra, sinó un símbol poètich que demostra que si l'odi recrema y destruheix, l'amor engendra y edifica. L'amor á tot lo llinatge humá, l'amor par-

ticular al poble catalá, l'amor especial á tota la gent espanyola, es la noble passió que ha de caracterisar l'esperit catalanesch que bull com vi novell en l'ánima de tot lo jovent intelectual de la nostra terra; es clar que'l vi nou perilla de reventar, diu l'Evangeli, als bots vells, y demana bots nous; però á nosaltres no'ns toca parlar més que del vi dolç y generós de la poesía, de la excelsa amor de la bellesa. Portats d'aquesta noble afecció que en los cors cristians facilment se fa sobrenatural, desde jóvens nos allistárem al partit de l'amor, l'enamorament del Verb etern; y com amor y poesía son una matexa cosa, jo que may som conreuat l'art de la rima, me considero com en familia entre'ls poetes, y en nom de tots los companys de Consistori ara saludo als qui enguany haveu merescut les simbòliques flors que sembrava la Clemencia Isaura en les belles planes del Llengadoch. Y ara canteu, poetes!

SENYORS:

Tal día com avuy, potser á aquesta hora matexa, esclata per primera vegada, terres enllá, un ressò d'aquesta festa. Lo lema dels Jochs Florals, Patria, Fè y Amor, ha trobat un carinyós recer en la llunyana ciutat de Colonya; Deu vulga que hi arrele de ferm, y que temps á venir, los Jochs Florals alemanys donguen á son terrer tan sanitosa cullita, com la que'ls nostres han donat á Catalunya.—Lo Consistori, desde'l plè de la festa, se complau en donárloshi lo més coral Deu vos guart.

Un altre Deu vos guart y una bona encaxada ha de donar després als poetes y escriptors catalans, que tan fácil y agradosa li han fet aquest any la pesada tasca de judicar. En les dues centes sexanta quatre composicions que han vingut al certámen, hi ha trobat en general recomanables condicions, y tant es axís que algunes d'elles hauríen pogut ésser obgecte de distinció, si no n'haguessen exit d'altres á les quals de dret les hi pertocava.

Ara, haurèm encertat la tría? Haurèm sapigut espigolar les de més bona flayra, les més vistoses?... La bona fè y l'interès no'ns han pas mancat... ara, vosaltres ho haveu de dir. Lo Consistori sols té d'esposarvos les rahons que ha tingut per donar lo seu veredicte.

Feta la primera selecció, senyalant cada Mantenedor les que en més ò en menos li havíen semblat remarcables, ne

varen quedar... digamne sobre la taula, unes vuytanta. Ab aquestes s'hi torná á fer lo mateix treball y una nova selecció. Un colp llesta, lo veredicte que havèm donat s'imposava.

Com de fet: de les composicions que optaven á la ENGLANTINA D'OR, la assenyalada ab lo número 146, titulada *L'hivern á Nuria*, y que té per lema *O Vierge élue, a fin que tu souries les bienheureux ont fait vibrer les harpes d'or*, se presentava á bona altura sobre totes les altres, per açò li fou adjudicat lo premi. Aviat la sentirèu, y crech que com nosaltres hi assaborirèu entre les belleses d'una forma cisellada, l'ayre de misteri que envolta'ls grans cims emboyrats y solitaris y ahon... potser perque son tan llunyans y tan solitaris y tant emboyrats, les llegendes hi planen magestuoses

com un au, ab les ales desplegades.

També de flayre montanyenca, però d'un gènero complertament diferent, es la distingida ab lo primer accèssit d'aquest premi, *Lo darrer suspir*, lema *Anyorança*, que té'l número 194. Porta en alguns fragments una senzillèsa molt escayenta, però té tota ella una mena d'inseguritat, que tot y sent una de las qualitats que la fan més simpática, se la endú de dret cap á l'accèssit.

Lo segon s'ha donat á *Independencia*, número 27, lema *Mon verre n'est pas grand mais je bois dans mon verre*. Es bonica y ben feta, però té un mal: lo de que lo més bonich es lo lema y'l lema es gayrebé tota ella.

Y'n varen quedar moltes que per sota d'aquestes tenían no obstant algunes condicions. D'una d'ellas, *Cant d'absoltes*, lema *A Espanya*, acordá'l Consistori ferla obgecte d'especial menció pe'l seu nirvi y la seva empenta; llástima d'un cert ayre prosaych que en alguns troços la malmet, rebaxantli'ls mèrits reals y positius que té. Quedan ademés mencionadas *Renaixensa; Montsenyenqves, Tornant, Rondalles y cansons* y *Lo drach alat del capell de D. Jaume*.

Lo mateix qu'en la ENGLANTINA del *Hivern á Nuria*, en la VIOLA D'OR Y ARGENT, tot seguit lo Consistori s'adoná de la composició senyalada ab lo número 121 *Florencia y Roma*,

lema *Diptich,* la compará ab les altres d'aquest grupo, y trobantla molt superior, li otorgá'l premi. Es una poesía plena, de mohiments magestuosos qu'ab veritable unció descriu l'alegría pura d'aquell *Pippo buono* qu'havía d'ésser després Sant Felip Neri, y les ánsies de cel que l'esvahíen al dir sa darrera missa.

Després trobá quatre composicions més, de mèrits á son concepte gayrebé iguals: *Elevació*, lema *Amunt; Mon amich,* lema *Sempre; Sursum,* lema *Tot se'n puja allá d' allá,* y *En lloch sagrat,* lema *Penediment,* que tenen respectivament los números 38, 92, 211 y 234. La primera per la concepció y la válua del primer fragment, la segona per la espontaneitat, la terça per la factura y la quarta per lo ben sentida, totes li semblaren dignes de igual recompensa, y per açò acordá donar á cad'una un accèssit d'igual categoría, observant en lo veredicte rigorós ordre numèrich, puix com queda dit apreciá igual lo mèrit de totes elles.

De més á més acordá també mencionar les titulades *Satanás, Pa beneyt, L'ánima enamorada, Resignació y Esperansa* y *L'últim viatge.*

De les moltes composicions qu'optaven enguany al premi de la FLOR NATURAL, lo Consistori, de primer colp d'ull, n'apreciá tres com á dignes de premi: *La Nuvia,* número 179, lema *Sant Matrimoni; L'etern poema,* número 207, lema *Amor,* y *Amor sens fruyt,* número 238, lema *Soletat.* Sobre quina era la més digna de la Flor, les opinions dels Mantenedors foren diferentes. Se va procedir á un nou estudi, y d'ell ne quedaren vencedores *La Nuvia* y *Amor sens fruyt.* Allavors se presentá més fácil la elecció. *Amor sens fruyt,* quadro viu y sentit del torment de la dona estèril, fou la preferida. Te tota ella una serenitat, una serietat que s'imposa. L'autor d'aquesta poesía, ha lograt ab més concisió y ab medis més senzills, una impressió més fonda que'l de *La Nuvia* logra en la seva. Per açò li fou concedida, y aquesta vegada per unanimitat, la FLOR NATURAL.

Tres accèssits s'han donat. Lo primer á *Vesllum,* número 168, que com indica'l seu lema *Quadret,* es una impressió molt sentida, de l'hora baxa al camp, un xich malmesa per lamen-

tables descuyts de llenguatge y forma. Lo segon accèssit se concedí á *Convalescencia*, número 101, lema *Notes de sol*, y'l tercer á *Lo que diu la fulla*, número 22, lema *Pulvis eris*, abdues molt aceptables sobre tot la primera, però que tenen lo defecte de recordar *maneres* molt conegudes.

S'acordá ademés mencionar *Sol post, Cors units, Montanyes blaves, Nota d'hivern, Lo darrer, Cansoneta nova* y *Cant de la Sulamita.*

Lo premi de la prosa—ja'l podèm anomenar axís—aquest any ha estat d'enhorabona. L'ha anat á assolir un fragment de novela montanyenca, titulat *Sanch nova*, lema *Fem pátria*, en que s'hi revela la má d'un mestre. La vida hi vibra en tots sos detalls, y en los episodis que'l componen hi há un simbolisme de bona lley que fa sentir... y fa pensar.

Se concedí un accèssit á la composició número 103, titulada *La meva arquimesa*, lema *Intima*, bonich quadret en que s'hi desenrotlla'l tema, no gayre nou, dels recorts d'infantesa evocats per l'home fet.

S'han mencionat lo primer fragment de *Badalonines, Perdut* y *Sola.*

Ja adjudicats los premis que'l Cartell anunciava, lo Consistori tingué dues satisfaccions. Fou la primera la nova de que'l distingit lliterat Joan Fastenrath, l'actiu propagador en Alemanya de les lletres catalanes, ofería en nom de Colonya una ploma d'or pera ésser adjudicada en aquesta festa. "¡Visquen los Jochs Florals catalans, los nostres mestres!„ deya en sa entusiasta comunicació. — "¡Visquen igualment los alemanys! li contestárem acceptant regoneguts aquell llaç de germanor... Y fou la segona la de trobar quatre composicions més, que, si bé no teníen prous ayres pera aspirar á premi ordinari, eren dignes d'especial recompensa. Dues d'elles ja sabeu quines son: *La Nuvia* y *Etern poema;* la primera per la bellesa de la idea y pe'l colorit que rumbeja; la segona pe'l sentiment de que está impregnada y per la traça que revela sa factura. Les altres dues son *Vida pagesa*, lema *Bé está l'hom baix del arbre*, bonich quadro de Naturalesa molt ben fet y sentit, y *Cor fidel*, lema *Ben fet*, encertada imitació del estil popular, encara que la idea no sía massa

nova. Llavors lo Consistori, usant de les facultats que'ls Estatuts li donen, acordá crear tres premis estraordinaris, concedint á *Vida pagesa* lo premi de Colonya y á cada una de les altres un dels premis per ell creats.

Tal es lo nostre veredicte.

La missió del Secretari fora ja acabada, si una costum, al mateix temps trista y hermosa, no li imposás lo dever de parlarvos dels bons catalans qui desde la darrera festa'ns han dexat per no tornar may més. Y al parlar de les baxes que la Mort nos ha fet enguany, es impossible que abans que tot y per sobre tot, no s'axeque en la memoria'l recort, fresch encara, d'aquell vellet venerable, en qui tots admiravam al iniciador del nostre renaxement literari. Encara'm sembla que'l veig, atravessant los claustres de l'Universitat, les mans creuades al devant per aguantar los plechs de la toga, caminant poch á poch ab aquell pas petit que fan fer los anys quan pesen. Y aquest recort me'n fa venir un altre:'l d'una idea que vaig tenir llavors moltes vegades: no conexía la seva obra, però al vèurel, pensava: es lo primer... y açò basta. Descanse en pau en Joaquím Rubió y Ors! encara que la seva obra passe, quedará sempre ell: lo primer.

Y al costat d'aquesta, ve un'altra figura d'aquelles qu'als joves nos fan l'efecte de sortir de dins dels temps. Es la d'en Eduart Vidal y Valenciano. Lo que'l Mestre Rubió en la lírica catalana, ve á ser en Vidal y Valenciano en la dramática. Tots dos foren obrers de primera hora; tots dos treballaren ab fè per montar aquest bastiment en que tots boguèm mar enllá, potser encara sense saber ben bé cap ahon abordarèm, però segurs, perque la obra es ferma y te, grat sía á Deu, prou empenta per tallar totes les ones, per grosses que síen, que 'ns vinguen devant.

Després, quants y quants recorts no venen dels qui foren nostres mestres los uns, nostres companys los altres. Tomás Forteza, l'atildat poeta mallorquí, Mestre en gay saber; Joan Sardá, lo malaguanyat crítich y poeta, arrencat del nostre costat per la matexa malaltía que'ns robá á son inseparable amich, l'Ixart; Victoria Penya d'Amer, la delicada poetissa,

y en Letamendi, lo metge y genial escriptor y músich y pintor, y en Pujol, y tants altres, tots han anat cayent... mentres allá d'allá del mar queya també la nostra joventut... ¡y aquesta sense gloria!...

¡Pobre jovent catalá!...

També'ns n'hem de recordar dels qui no tenen nom... ni nombre! També'ls hem d'esmentar als pobres fills del treball, arrencats de llurs conreus y de llurs fábriques pera llançarlos á mala mort, lluny de la terra... Al recordar tanta tristesa, l'indignació porta als llavis més malediccions que no pregaries... —¡Descansen en pau los qui hi quedaren!... —¡Deu guaresca als qui mitg morts n'han pogut tornar... Y Ell, en sa infinita misericordia, perdone á tots!

FLOR NATURAL

IV. — AMOR SENS FRUYT, *de D. Lluís B. Nadal.*

V. — VESLLUM, *de D. Emili Coca.*

VI. — CONVALESCENCIA, *de D. Antoni Bori y Fontestá.*

VII. — LO QUE DIU LA FULLA, *del mateix.*

PREMI DE LA FLOR NATURAL

AMOR SENS FRUYT

Soletat

Avuy, com sempre, 'ls sent la esposa
aquells dos mots "Ja ha exit lo sol",
exa paraula ab que tot gosa
y sols per ella porta dol.

Entra la llum per l'ampla sala,
dins de les cambres espiant;
l'aucell als vidres truca ab l'ala,
al goig de fora convidant.

Ha obert los ulls l'esposa bella,
sentint ab pena'l cor despert:
tot está alegre menos ella,
reyna absoluta d'un desert.

Amant y tendre l'aconsola,
penant com ella,'l seu marit
ab dolç llenguatge que s'endola
parlant d'un fill que no ha existit.

Anys há que'l sent, de matinada,
reblarse eix clau de soletat
quan, al obrir la balconada,
entra la vida á bell ruxat.

Tots dos s'hi aboquen ab fal·lera,
com papallones á la llum,
á aqueix esclat de primavera
qu'entre ses gales los consum.

Renova l'arbre son fullatge,
ja porta 'l riu nova corrent
y á l'ombra amiga del brancatge
canta l'aucell un naxement.

Les flors ja's críen honsevulla,
brillant arreu ab mil colors;
per una sola que s'esfulla
n'esclatarán á voliors.

Vora'l balcó sos brots enllaça
ab lo parral lo geçamí;
la vinya estén sa verda glassa
de tendres pámpols nats ahí'.

Y més ençá, del barri á l'era,
ab ulls humits veu la muller
formiguejar la riallera
turba d'infants del masover.

Tot se refá, tot se renova;
sols allá dins res hi ha florit,
allá al sagrat d'aquella arcova
hon plor d'infant may s'ha sentit.

Y causa pena y amargura
veure entre'l goig universal
de la més bella criatura
la cara trista y funeral.

¿Per què s'allarga tant lo día?
¿per què la nit no vé amatent?
Ella l'afront hi amagaría
com lo seu crim lo delinqüent.

Lo cel escolta sa pregaria
y les tenebres han vingut,
mes en immensa lluminaria
los raigs del sol han reviscut.

Y sent ab força misteriosa
d'aquella vida l'atracció
y de sos ulls la nit plujosa
gosa en doblarne'l resplandó'.

Sols quan de pena cau rendida
lo somni dolç ne té pietat,
descapdellant l'hermosa vida
dels rossos fills que no ha infantat.

PRIMER ACCESSIT Á LA FLOR NATURAL

VESLLUM

Cuadret.

Ja's pon lo sol: les ombres precursores
de la nit, per l'espay van estenentse;
d'allá'l fons de la vall l'humida boyra
puja apleret, y apar que embolcallades
se'n duga amunt montanyes, plans y vila
entre perfums del bosch vers á la Gloria.

Desd'altívol turó la sofragania
domina'l plá, mostrant entre'l fullatge
dels castanyers y roures que la cerquen
la santa creu que son vell front ostenta.
Lo fossá' es al costat, sa estrèta porta
que'ls anys han esberlat, no cal obrirla
perque hi entre la lloca ab sa pollada
á pasturar en lo terrer plè d'herba.

Los jornalers retornen de la feyna
cantant alegrament, los fadrins parlen
de balles y d'aplechs, y'ls vells remembren
los sermons predicats al novenari.

Darrera'ls tardaners, un ab lo cávech
posat damunt l'espatlla va fent vía
al costat d'un minyó que mena un matxo
portant plenes de fruyts les portadores.
Un moço catxassut fent lo cigarro
marxa tau tau, seguintli les petjades
dos bous junyits ab cordes per les banyes
brandant la cua y repicant l'esquella.

Ja es post lo sol: ja á joch va l'aucellada
esclatant en alegra xerradiça
fent vía al bosch, ahont quiscun hi troba
dolç racer en los pins que l'ayre breça.
La fosca avança y'ls aucells tots callen
y totseguit ensemps grills y granotes
endrecen á la nit la benvinguda
ab un cant d'una nota iguala sempre.

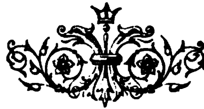
Los remats per camins y per dreceres
alçant núvols de pols als corrals tornen,
mes si un cap d'entre'ls altres se desvía,
lo rabadá guanyantli'l camí'l torna
totseguit al remat, ò be l'atura
la fona del pastor que'l tret may erra.

Ja es negra nit: á mils ja parpellegen
les estrelles al cel: masíes y arbres,
esglesia y campanar tot ho embolcalla
ab son immens mantell d'espesses ombres.
Al fons de les masíes escampades
una llum qu'altra hi llú y van fonentse
tan punt los finestrons van ajustantse
y'ls moços diligents barren les portes.

La vila dorm: tot calla, sols ressona
lo crit d'un gall y'l d'altres contestantli
y los lladruchs dels cans qui desde l'era
vigilen constantment mentres dorm l'amo.

També mon cor s'adorm ab melangía
quan arriba aquest'hora misteriosa,...
y mon ánima apar qu'embolcallada
ab boyres y perfums amunt se'n puja
cercant un lloch que sols ha vist en somnis.

Sant Fost, Juliol de 1897.

SEGON ACCESSIT A LA FLOR NATURAL

CONVALESCENCIA

Notes de sol.

Primavera ve,
primavera brota;
prou ho conta'l niu
qu'en l'ubach sorolla,
y ho diría'l sol
allargant les ombres.

De les ombres, tu,
te'n esmunys frisosa;
volen sol y llum
tos ullets qu'anyoren;
llum com los rosers
y les papallones.

Primavera riu,
primavera brota.

⁂

Era aquest hivern passat
que semblaves una morta:

tes galtes... dos lliris blanchs,
tos llavis... dues vïoles,
y mans y braços cayguts
sense vida y sense força.

Primavera't va refent
que ab prou feyna te'n adones:
tes galtes ja tenen llum,
tos llavis prenen aroma...
al sol d'estiu, si á Deu plau,
te posarás tota bona.

***

Axís, amor, camina
boy apoyante ab mí;
si't cansa la pujada
ja entrem á bon camí.

Tes cames enneulides
valentes s'han posat;
¿ho veus? ni te'n adones
y tant qu'hem caminat!

Disfruta aquí, á l'hermita,
del anyorat repòs;
la matinada hi canta,
l'oreig hi es sanitós...

Lo cel que t'hi esperava
á saludarte acut;
es ell, es ell qui't torna
la vida y la salut.

***

Sembles un àngel de tan hermosa!
Ningú ho diría qu'has sofert tant!
Ahir cor-trista y avuy festosa...
es que les penes venen y van.

Mentres s'allunyen, no volém creure
pas may que tornen ni'n fem esment
no sempre postes de sol, retréure
hem també onades de sol-ixent.
Hem de fruirles eternament.

***

No'm parles pas de la Mort
quan lo sol infla les venes;
párlàm de vida, de llum,
d'ànsies de flors y de vèrgens,
y d'irisats papallons
y de sospirs d'orenetes...
No'm parles pas de la Mort,
que no la creuría eterna.

***

Tanmateix, amor,
tot son alegríes;
ja m'obres lo cor
que tancat teníes,
tan arrupidet,
tan decandidet
com les floravíes!

Lleminer jo d'ell
com del cep que brota,
si me'n faig aucell
no ho estranyes gota;
es que, al verolar,
vull espigolar
sa dolçura tota.

Tan anyoradíç
n'estich d'ell, aymía,
l'he ovirat tan gris
en la malaltía,
qu'ara que hi veu sol
ben aprop lo vol
ben aprop lo meu que se'n entristía.

* * *

Com s'hi emborratxen les flors
y s'hi enerven les espigues,
abèura, hermosa, tos ulls
al ardent sol del mitgdía;
fés que t'hi bati de ple,
que se'n saturen ses nines,
mes... no les gires á mí
perque'l cap me rodaría.
. . . .
Benehit sía aquest sol
que t'ha tornat á la vida!

TERCER ACCESSIT Á LA FLOR NATURAL

LO QUE DIU LA FULLA

Pulvis eris.

Ahon va la fulla encarcarada y morta?
Quín vent la empeny, á quín recó la porta
á podrirse entre'ls llots y les verderes?
Què d'ella trobará l'hivern quan vinga
y desferme sos frets y estesa tinga
la mortalla de neus y de fangueres?

Les dotze campanades
de la nit de Tots Sants, les ha contades
arrupida en la branca y tremolosa;
y al sonar la més llarga, la darrera,
s'ha tirat capbuçant vertiginosa
á la tomba que, negra y llefiscosa,
creya ella trobá' al toll d'una rodera.

—Després... ni ho sé hon he anat!—conta la fulla:—
Recullint la ventada ma despulla
m'ha enlayrat ab estúpida feresa;
sé qu'he vist siluetes esborrades
de murals d'hon ab ulls com de tristesa

me miraven les llanties escolades;
sé qu'arrán he passat d'unes teulades;
qu'he rodat entre creus y m'hi perdía;
que d' un clot hon quelcom, com jo, hi cruxía
á una altura quimèrica pujava;
y ara amunt, ara avall y sempre esclava
del braç que m'axecava y m'ajupía,
he acabat per ajáurem, abatuda,
d'un riu en la corrent tortuosa y muda.

¡Quína ruta tan llarga y dolorosa!
Aturada entre'ls jonchs de la ribera,
m'ha tornat á rependre la ventada
        trobantme exa vegada
        no flonja ni llustrosa
        ni com abans sencera,
sinó enterca, malmesa, mitg partida
y ab los nirvis crispats, com qui s'arrapa
á quelcom que li fuig y que li escapa
en les ansies supremes de la vida.

Y jo he vist altres fulles més sortoses
gronxolarse aprop meu, gerdes, ufanes;
y cançons y murmuris hi sentía
que'm retreyen memories carinyoses
de quan jo recerava ab mes germanes
de capolls y de nius la eflorescencia...
¡quín desfici toparse ab la alegría
y anársen á la mort! y aquelles fulles
        miraven mes despulles
ab aquella matexa indiferencia
que unes altres per elles sentiríen
quan enterques y velles moriríen.

Mes jo no'ls envejava la ventura.
"Gosèu, gosèu d'ayre y de llum, pensava:
la dalla de la Mort, que no s'atura,
        allá d'allá s'esbrava

ab les flors y s'atança á la quieta...
Gosèu d'ayre y de llum, bones amigues,
que quan vinguen les últimes fadigues
de la vida, que dexo satisfeta
boy pensant que les branques reflorexen,
també us plaurá la mort, ja qu'es la vida
una eterna encaxada y despedida
dels que hi van arribant y'ls que la dexen. „

Y me n'he despedit; y he anat á raure
á un racés hon la fulla s'hi empenyía,
y hon un vell, també fulla á punt de caure,
juganthi ab lo bastó s'hi entretenía;
lo sol, calentó hi era;
la fossana s'hi esqueya á vora-vora,
y la fulla hi rodava sornaguera
com al fons d'una sima engolidora.

Y he fet cap á la terra somoguda
d'aquella llar ombrívola y deserta;
he rodat una estona á la perduda;
á un cayre m'he aturat de fossa oberta;
he oscilat; m'he desprès á la sordina,
y al vellet, que'm mirava y remirava,
cayent he cridat: " Vina! „
y " Ja vinch! „ m'ha semblat que'm contestava.

Y la terra al poch temps nos barrejava.

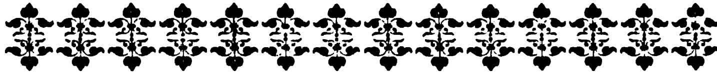

ENGLANTINA

VIII.—L'HIVERN Á NURIA, *de D. Guillem A. Tell y Lafont.*

IX. — LO DARRER SUSPIR, *de D. Martí Genis y Aguilar.*

X. — INDEPENDENCIA, *de D. Anicet de Pagès y de Puig.*

PREMI DE LA ENGLANTINA D'OR

L'HIVERN Á NURIA

O Vierge élue, à fin que tu souries
les bienheureux ont fait vibrer les harpes d'or.

A.-Ferdinand Herold.

I

Del bell estiu la esplèndida rialla,
que al cim de Nuria es un somrís apenes,
ha finat baix la boyra, que devalla
desde'ls talls espadats de les carenes.

Com tos de tísich que la boyra aufega,
branda l'Angelus últim la campana;
y la fosca pesanta s'arrocega
per les comes avall cap á la plana.

Los ermitans se'n van. Al naxe'l dia,
mentres la neu va dominant la altura,
s'allunyen de la casa de María
per la gorja que mena á la planura.

Y la neu va baxant. L'ala pesada
del torp açota aquella terra morta.
Y la neu en montanyes axecada
del camí de la vall barra la porta.

II

Ja l'hivern ha arribat. La Verge antiga,
d'un poble gran que vé á l'estiu amiga,
se va quedant ab les congestes sola.
La blanca solitut de la hivernada
ab son mantell abriga
la montanya gegant ennuvolada
y en la iglesia petita
que'ls munts de neu amaguen
tot glaçantse les llanties ja s'apaguen.

Llavors damunt la solitut immensa,
del hivern que comença,
quan tot es mort en los cimals de Nuria,
duta pels vents, que van passant ab furia,
hi plana magestuosa
com un au ab les ales desplegades
una llegenda hermosa,
que ab sos cants han forjat les encantades.

III

Entre pichs altívols, que la boyra esquexen
hi há tres llachs que s'obren com tres ulls de cel.
Al hivern, que'ls hòmens á la Verge dexen
entre neus y bromes al darrera un vel,

quan les neus la trista solitut emmenen,
una boyra'n puja sota'l cel ponent.
Son les encantades, que á les vetlles trenen
sos cabells verdosos voleyants al vent.

Los seus ulls son dolços. Resplandeix sa cara
de clavells y lliris del nadiu vessant,
y sos pits apunten baix la vesta clara
com fruyts d'or que'ls llavis may assolirán.

Volen vers la Verge de la vall de Nuria
de la antiga ermita vers lo rústich chor.
En quiscun dels llavis flota una canturia,
en les mans nevades una lira d'or.

Ja les llanties mortes del altar s'encenen
y somriu la ermita com un ram florit;
les hermoses goges, que de França venen
los vells goigs de Nuria cantant cada nit.

Y les neus rodolen per les serralades
y l'hivern camina sobre'ls llachs glaçats,
quan les goges canten ses gentils tonades
los llops hi vigilen al aguayt posats.

Les ciutats que riuen en les terres planes
no saben que, á l'ombra d'un mantell de fum,
de la Santa Verge canten les campanes
y'ls altars brillegen llampegants de llum.

IV

Damunt del mar riçat com la Afrodita un dia,
s'axeca un vent lleuger d'amor y d'alegría;
la primavera vé
enrama'ls fruyterars ab sos ramells de ploma
la flor del atmetller.

Y'l vent va volant sempre y riuen les planures
avança cap als cims y omplenen les altures
les ginesteres d'or.
Y porta'l riu al mar les llágrimes que plora
la congesta que's mor.

Llavors l'altiu Puigmal somriu á les albades,
lo front cobert de neu, les comes agençades
de gleva verdejant,
y tornen los romeus, les gorges de la serra
festosos escalant.

Lo llop los ha sentit muntar les serralades;
á son udol ferest les belles encantades
han fugit com aucelles á son niu;
per primer colp la vall llavors somriu y calla
mentres esclata als plans la esplèndida rialla,
la rialla del estiu.

Y allá en mitg de la vall com perla en sa petxina
hi veuen desplegarse aquella flor divina
que allá té'l seu altá'...
l'immensa solitut que plana per les comes...
les goges han fugit als llachs de Carençá.

PRIMER ACCESSIT A LA ENGLANTINA D'OR

LO DARRER SOSPIR

Anyorança

I

D'una afrau del Canigó
un pastoret ne devalla;
lo criden á serví' al rey,
que la guerra es començada.

Com es hora d'exí'l sol
canten aucells per les bagues:
pastoreta de quinze anys
los dona aquexa tornada:

—"Montanyes del Canigó
son fresques y regalades..." —
Quan lo pastoret la veu
tots los ulls se li negaven.

Ella'l primer Deu te guart,
li dona un ram de flors blaves.
Se'n baxen pel pastorer
donantse les mans glaçades.

—Ay l'amor, me'n tinch d'anar,
y'm requen estes montanyes;
y'm reca dexarte á tu,
y á la trista de la mare.

A'n á tu te'ls encomán
los pastorers y ramades:
per la paga aquest petó,
y á la meva mare un altre.—

Ella's queda sospirant
en mitg del xòrrech plantada,
vestida ab los raigs del sol
com un arbret de genciana.

Ell s'enfila pel corriol
lleugé', ardit, encès de galtes,
voleyantli com un flam
la barretina de grana.

II

A la torra d'un castell
que puja de la mar blava,
fa centinella un soldat
que serveix al rey d'Espanya.

La guerra l'ha emmalaltit,
y l'anyorament lo mata:
fa condol vèurel tant groch,
xuclat dels ulls y la cara.

Ayres calents com lo foch
li corsequen les entranyes;
la terra crema á sos peus,
no més sent fret á les llágrimes.

Van pel mar sos pensaments,
pel trist mar que may s'acaba;
voldría veure més lluny,
fins á ses verdes montanyes.

Ab les mans sobre'l fusell
de candiment s'aclucava.
Passa volant allá prop
una oreneta que canta.

La corranda del aucell
punt per punt l'endevinava:
"Jo d'ací me'n tinch d'anar,
que l'anyorament m'hi mata..."

La tonada s'ha esvahit
y ell la sent á dins de l'ánima.
Somía que fuig volant...
y'l troben caygut en basca!

III

A dalt del pont de la nau
tot va de jochs y cantades:
diu qu'han vist los mariners
la terra tant desitjada.

Salta un embull de soldats
abaix á les tristes cambres,
reviscolant als malalts
ab alegres esperances.

Deya un minyó al capellá
que'ls sants olis li portava:
—Oh, pare, ja'm vull morir...
mes no 'm tinch de morí'encara.

Vull que'm toque primé'l vent
d'aquella terra estimada,
que si'm du'l fret de la mort,
hi haurá'ls petons de la mare! —

Obra'ls ulls envidriats
quan arriba la gatzara.
Sent que ja veuen Puigmal
y Montserrat y Coll d'Ares.

Y desvarieja'l soldat,
dihent ab les mans plegades:
—¿Que no veyèu que ja vé?
¿Que no la sentiu per l'ayre?

"Lo rossinyolet s'es mort,
tres díes há que no canta...
Montanyes del Canigó
son fresques y regalades...„

¡Oh, calla, calla, amor meu,
y cuyta, que ja'm fuig l'ánima!
Pren aquest darrer sospir,
qu'es per tu y la meva mare! —

A les envistes del port
al pastoret amortallen:
y'l colguen al mar qu'es fret
com la neu de les montanyes.

SEGON ACCESSIT Á LA ENGLANTINA D'OR

INDEPENDENCIA

Mon verre n'est pas grand, mais je bois dans mon verre.
***La coupe et les levres.*—A. de Musset**

Per beure'l vi que'm donen
los ceps que jo he plantat
no'm cal taça daurada
ni copa de cristall:
jo mateix me'l servexo
y'l bech sempre en mon vas.

Lo vas de que jo us parlo
ja te un bon grapat d'anys;
mos avis hi bevíen,
mos nets també hi beurán.
Per honra dels de casa
jo bech sempre en mon vas.

No es pas d'or ni de plata,
de vidre ni d'estany,
qu'es fet de roca dura

perque no's trenque may.
Mes per humil que sía
jo bech sempre en mon vas.

Quan venen reys y reynes
á seures á ma llar,
jo'ls hi faig lloch á taula,
mes ab lo cap ben alt
davant de reys y reynes
jo bech sempre en mon vas.

Lo vi de l'alegría
que l'amor ja ha tastat,
jo y la estimada meva
sempre'l bevem plegats;
ella'l beu en mos llavis
y jo'l bech en mon vas.

Si un dia me'l trenquessen
¡que Deu no ho vulla pas!
al bell peu de la bóta
beuría'l vi ab les mans,
y abans me mataríen
que beure en cap més vas.

Jo he nat en una terra
que fa bon vi y bon blat;
també fa'l cor dels hòmens
de lo mellor qu'hi há.
Ningú hi vol res dels altres;
tothom beu en son vas.

Jo visch en una terra
hon ningú's mor de fam:
ningú es esclau d'un amo,
tothom ho es del treball.
Qui honradament s'ho guanya
pot beure be en son vas.

Que Deu me la conserve
ma terra en santa pau
per contemplar com crexen
los ceps qu'hi he plantat,
y beure'l vi que'm donguen
y bèurel en mon vas.

VIOLA

XI. — FLORENCIA Y ROMA, *de Mossen Jaume Collell.*

XII — ELEVACIÓ, *de D. Joseph Carner.*

XIII. — MON AMICH, *de D. Anicet de Pagès y de Puig.*

XIV. — SÙRSUM, *de D. Manel Folch y Torres*

XV. — EN LLOCH SAGRAT, *de D, Guillem A. Tell y Lafont.*

PREMI DE LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

FLORENCIA Y ROMA

Díptich.

I

La Primera Comunió de Sant Felip Neri

Florencia la gentil se dexondía
rïallera un matí de temps Pasqual:
la boyrina del Arno s'esvahía
  y serra amunt fugía
dels llambrechs de la llum primaveral.

La cúpula del Duomo magestuosa
se daurava ab los raigs del sol naxent,
y á son costat la torra esbelta, ayrosa,
  del Art pubilla hermosa,
mostrava sa bellesa resplandent.

Per llotges y carrers lo bruyt crexía
de burgesos y nobles ciutadans
  y alegre responía
dels marlets de la Vella Senyoría
l'oreneta arribada'l dia abans.

Arreu la saba nova n'esclatava,
lo blat als camps, la flor en los jardins,
y pels mayols lo pámpol verdejava
mentre'l sol destrenava
les congestes de neu dels Apenins.

Pur com la neu, xamós com una rosa,
surt de casa un noyet endiumenjat;
sa boqueta, poncella mitg desclosa,
somriu, y ab veu de alosa
als vehins lo bon-jorn los ha donat.

Pippo buono! 'l saluden les comares
veyentlo tant hermós y axeribit;
Pippo buono, responen los seus pares,
y de Sant March los frares
al cancell pera rèbrel han sortit.

Al altar l'acompanyen de María
tot enramat de lliris florentins;
y'l noy que s'agenolla y estasía
á frech del cap sentía
misteriós remoreig de serafins.

Revestit de casulla ramejada
ha començat la missa'l vell Prior,
qui al fer á cada *Oremus* la girada
reposa la mirada
en aquell front nimbat de rinxos d'or.

Lo desitg de Felip creix y s'arbora
al mostrarse entre encens lo Pa diví;
diríau qu'es un ángel quan l'adora,
un ángel que s'anyora
y li han caygut les ales pel camí.

Prou li baten ab ánsia delitosa
les ales de son cor, pur, virginal,

y sospira aquella ánima ardorosa
   com núvia candorosa
vestida ab l'ignoscencia baptismal.

Jesús sembla que frisa per entrarhi
de l'Hostia amagadet en lo blanch vel;
¡oh del amor diví sublim desvari!
   en lo vivent sagrari
ara mateix ha entrat lo Rey del cel.

Com reb la flor la gota de rosada,
com la perla's congría al fons del mar,
Felip cor-près, immòvil en la grada
   reb l'íntima abraçada
que'ls goigs de Paradís li fa tastar.

Se transforma son sér á nova vida
al doll de l'eucarística regor,
y l'ánima en silenci sumergida
   á tot lo món convida
á cantar alabances al Senyor.

"¡Jo so vostre y Vos meu! oh, qu'es estreta
l'abraçada d' amor que'm fa llanguir!„
diu l'infant sentint ja la ferideta
   de penetrant sageta
que fa un mal que ningú se'n vol guarir.

. . . .

Florencia la gentil se revestía
d'hermosa llum y virolats colors
quan del temple joyós Felip sortía
   com l'alba d'un gran dia
que omplirá tot lo món de resplandors.

II

La darrera Missa

De Corpus ha arribat la gran diada,
per les víes de Roma la gentada
fá un remor com les ones de la mar;
de clergues y de frares llarga rua,
pelegrins peu descalç y testa nua,
gent de llunyes nacions y estrany parlar.

¡Quín bell esclat de llum y d'armonía!
Tot respira una mística alegría
que dolça remintola al fons del cor;
l'atmòsfera d'encens per tot flayreja
y'l sol esplendorós sos raigs dardeja
centellejant l'espay d'espurnes d'or.

Les campanes brandant al lluny ressonen;
del Castell les bombardes també tronen
y's remou impacient la multitut;
¡ja surt, ja's veu la processó grandiosa!
fins la corrent del Tíber caudalosa
apar que sota'ls ponts s'ha detingut.

Mentre Roma contempla l'espectacle
y'l Papa porta dalt del tabernacle
en triomf á Jesús Sagramentat,
en la celdeta humil del asceteri
famós de Vallicella, Felip Neri
la Missa ab gran fervor ha començat.

Lo silenci es august; les bategades
se senten de aquell cor apressurades
ab un ritme insegur y vehement;

y en lo front no marcit per la vellesa
y en lo mirar d'angèlica tendresa
s'hi endevina un gojós pressentiment.

Cada vegada que pausat se gira
quelcòm de celestial sembla que mira,
y riu, com quan somíen los infants:
¿quí sab si está present la Verge pura
ab estols d'angelets que de l'altura
han baxat per servirli d'escolans?

Ab lo *Gloria in excelsis* s'hi rabeja;
lo *Sanctus* no'l diu ras, que'l cantusseja,
la frase modulant tan dolçament
que's podría dubtar si es veu humana
ò un echo misteriós de aquell *Hossana*
qu'en la Gloria ressona incessantment.

¡Oh poder divinal de la paraula
del sacerdot! demunt d'aquella Taula
com en la Creu Jesús está immolat;
los serafins que adoren l'alt misteri
fan emmudir les cordes del salteri
y al voltant de Felip s'han acostat.

S'han agrupat y escolten ab enveja
la requesta d'amor ab que festeja
á l'ánima estimada'l seu Amat.
"Vína, li diu, amiga meva, vína,
que la esplendent corona de regina
cenyirá lo teu front immaculat.

„Ja ha arribat lo bell temps de primavera;
la glaça ja s'es fosa; la figuera
mostra son fruyt; les vinyes fan olor;
afányat á venir, hermosa meva;
com d'encens fumarola que s'eleva
pujas tu del desert de la tristor.

„Ton mirar de coloma m'enamora
y tos gemechs de tortra que s'anyora
m'han ferit lo meu cor, me l'han ferit;
dónam ta mà de mirra perfumada,
déxam besar ta boca regalada
y vína á reposar sobre mon pit.„

En un mar de dolçor Felip s'anega,
li costa revenirse quan combrega,
y'l petit oratori es un Tabor.
"Basta, Senyor, ell diu, prou de dolçura;
que no pot soportar la criatura,
sense morir, lo doll del teu amor.

„Y jo'm sento morir, videta mía;
¡oh dolça mort! tinch por que l'alegría
la vida no m'allargue un sol instant;
que's trenque d'una volta la llaçada
que'm priva de donar la gran volada
yací'm te près, gement y sospirant.

„Del desterrat la tasca ja es finida;
¡oh bon Deu! si de mèrits fos cumplida
y un acte pur d'amor la segellás!...„
Diu, y arrobat se queda llarga estona:
sembla'l vell Simeón que alegre entona
lo cántich saludant lo seu traspás.

. . . .

La gran festa de Corpus ja es passada;
de Roma la ciutat dorm sossegada
dessota un pabelló sembrat d'estels,
quan inflamat d'amor pel gran misteri,
moría dolçament Sant Felip Neri
pujantsen del altar de dret als Cels.

ACCESSIT A LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

ELEVACIÓ

¡Amunt!

A fora, en la roureda atapahida,
los rossinyols y les aloses canten,
botzinen les abelles afanyoses
y'l ventitjol gemega entre les fulles.

L'astre del jorn espay amunt s'enfila
entre cántichs d'amor y suaus aromes;
com un bes de sos llavis xardorosos
envía al món la xardorosa calda.

Les espigues daurades apetonen
á les fresques roselles purpurines,
les guatlles alegroyes escotxegen
y l'esclat del estiu tot ho feconda.

Y volta'l món per l'infinit ab fúria,
y volta'l món per son camí de sempre;
remors y fresses de passions l'axorden,
flastomíes y crits fan estremirlo.

Dintre l'esglesia mentres tant hi regna
un silenci de pau y de ventura,
d'exa ventura y exa pau dolcíssimes
tan bones per nostra ánima malalta.

Filtrantse per les gòtiques vidrieres
los raigs de llum somorts y tebiosos
cauen á terra. A sa claror confosa
la munió dels faels prega ferventa.

Lleument s'escolta'l ressonar de l'orga,
més segú'y més vibrant de mica en mica.
les voltes revellides s'estremexen;
baten los cors, moguts per la pahura.

Lo remoreig dels cops-de-pit creix prompte
com ventijol que brunz entre les branques;
pels ulls brillants qu'á l'ara's dirigexen
les llágrimes devallen silencioses.

Lo clergue clou sos ulls en tant que dringa
joyosa per l'espay la campaneta;
abaxa sos genolls y en ses mans pures
axeca lentament l'hostia sagrada.

Cor meu, marcit en flor per la desditxa
del flagell venjador sanchnós encara;
pòstrat davant del Deu de les altures,
en la miseria de la pols humíllat!

Esguarda ton faró de benhaurança,
qu'encès un jorn en lo cimal del Gòlgota,
lluheix encar per redimir tes culpes
nodrit ab devassalls de sanch divina.

Has d'esmenar la vía d'amarguesa
que fins ara has seguit: vull que desd'ara
en la foscúria del espay terrible
del cástich meu lo llampegar s'ature.

Guíam, donchs ¡oh Senyor de les altures!
qu'ab un sol mot fas trontollar les conques;
Tu qu'encens les guspires dels incendis,
Tu que llances les aygües dels diluvis;

Tu qu'emboyrat d'encèns t'alces enlayre
mentre'ls ángels ses ales esbateguen;
Tu que portes lo ceptre de justicia,
voltat per l'iris de misericordia.

Mira mon tremolor ans ta presencia;
de mon crudel remordiment apiádat,
de ton amor ab la rosada, prompte
refresca ma axutor al reblanirla.

Tingues pietat de mes follíes totes,
esborra lo recort de mos deliris.
Soch teu, Senyor, com quan la mare aymanta
al breç tendre y puríssim m'adormía.

Ténme pietat si un jorn caych en la culpa
menyspreuant ta bondat y ta sabiesa:
y arrenca de mon cor les argelagues
y mon ergull estúpit enderroca.

Ténme pietat al jorn de l'agonía
quan la freda suhor mulle mos membres,
quan mos ulls esllanguits ja se m'apaguen,
quan l'ánima abandone mes despulles.

Ab escarnis y cástichs purifícam:
y quan demunt mon front ta fúria brande,
perfumaré com la gentil ginesta
á la dalla esmolada que'm punyesca.

¿Què'm fará avuy lo trepitjar espines
enfonzat en lo llot d'aquexa terra
si envers lo Paradís haig d'axecarme
al dessota de l'hostia redemptora?

ACCESSIT A LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

MON AMICH

Sempre.

Es lo bon Jesús
l'amich de ma vida,
ho es en mes tristors
y en mes alegríes;
sempre anám plegats
vinga lo que vinga,
y no tinch al món
mellor companyía.

Tot petit, petit,
jo ja'l conexía.
Al peu del breçol,
la mare fent mitja,
me parlava d'Ell
ab amor de filla;
me deya sa mort,
sa mort y sa vida;
cantava son nom
y jo'l repetía.

Y resant, resant,
tots dos nos dormíam
somiant clavells
y roses florides.

En mos jochs d'infant
eren mes joguines
jesusets de plom
y santets d'argila;
y en un altaret
que l'avia'm guarnía,
fent de capellá,
jugava á dir missa.
Mon germá petit
d'escolá'm servía;
mos altres germans,
cosins y cosines,
ab gran esvalot
veníen á oirla,
ells ab sos tabals
y elles ab ses nines.
Jo'm mirava á tots
ab posat de bisbe,
y á mon germanet
li escapava'l riure
girant lo missal,
qu'era una doctrina,
y beventse'l ví
mentres jo llegía.
Després ab molt seny,
ja la missa dita,
cantavam plegats
una lletanía;
jo entonava'ls noms
y tots responíen:
—No'ns dexèu sols may,
Jesús y María,
no'ns dexèu may sols

vinga lo que vinga. —
Al sò d'aquells cants
la mare acudía
tot á poch á poch
per no avergonyirme,
y d'un recó estant,
muda y arraulida,
mirava á son fill
jugar á dir missa,
axugantse'ls ulls
tots plens d'alegría.

Al cap de poch temps
desí les joguines,
y eren mos companys
paperots y llibres.
Sens saber per què
res me divertía;
papers y llibrots
d'estorb me servíen,
y una tristor gran
com de malaltía
pels sentits oberts
anava esbandintse.
Despert y dormit,
de nit y de día,
desitjos estranys
la sanch m'encenien
com si algun bruxot
m'hagués dat metzines.
¡Ay pobre de mi,
mon cor ja sentía
lo vayvé del mar
del mar de la vida!

Vegentme malalt
y que re'm guaría,
un matí Jesús

á sa taula'm crida.
La para Ell mateix
ab ses mans divines;
hi posa vi bò
que á un mort ressucita,
hi posa pa blanch
y estovalles fines.
Lo pa de Jesús
no es, nó, de farina;
la llesca que'm don
te gust de carn viva.
Aquell gust estrany
lo cor m'entristía;
Jesús ho ha vist
y ab vi'm fortifica.
Lo vi que'm serveix
no es d'hort ni de vinya,
qu'es sanch del seu cos
qu'ix de cinch ferides.
¡Ay quín goig més gran!
¡Ay quína delicia!
Per guarí'm Jesús
m'ha donat sa vida.

De llavors ençá
nostres cors se lliguen
ab un llaç d'amor
més fort cada dia;
de tan fort com es
ningú'l desfaría.
Desde aquell instant
tot un Deu m'afilla;
Ell es mon consol,
Ell es ma alegría,
sempre anam plegats
vinga lo que vinga
y no tinch al món
mellor companyía.

Si m'allunyo d'Ell,
totseguit me crida;
si'm mana quelcòm,
pareix que ho suplica.
Dels cambis que fem
¿quí se'n quexaría?
Ell me dona un cor
que no te falsíes
y's queda ab lo meu
tot plè de mentides.

En nostra amistat
no hi há may renyines.
Si'l repto orgullós
Ell humil me mira;
si li dich insults
Ell me fa caricies.
Del poch be que reb
sempre'n parlaría
y'l mal que li faig
totseguit l'oblida.
Ell m'estima molt,
jo sols una mica,
mes Ell n'es content
de tant que m'estima.

Y plegats pel món
axí arreu fem vía.
Si anam per barranchs,
Ell davant camina,
y seguintlo á'n Ell
mos peus may rellisquen.
Si hem de passar bosch
primer Ell s'hi fica,
me dona la má
y'm serveix de guía.
Si trobam jardins,
sens cap gelosía

me dexa les flors
y Ell pren les espines.

Oh Jesús hermós,
oh cor sens falsía,
siáu mon amich
vinga lo que vinga;
siáuho, Jesús,
de nit y de día;
siáuho á la mort
com ho sou en vida,
que no tindré may
mellor companyía.

ACCESSIT A LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

SURSUM

Tot se'n puja allá d'allá.
AGUILÓ.

Atreta per la llum de la hermosura
mon ánima, Senyor, hi axeca'l vol
y'l meu cor se redreça vers l'altura
com á mitgdía'l dòcil girassol.

Y es qu'en aquesta terrenal morada
tot sér s'hi troba trist y anyoradíç,
rebent, sense fruhirla, la besada
del oreig perfumat del Paradíç.

¡Quant de desitg á ton redós sentíres
qu'endut per la oració fins Tu ha pujat!
los prechs que d'esta vida recullíres
haurán omplert, Deu meu, ta immensitat.

¿Per què si á imatge teva'ns emmotllares,
vas crear aquest món tan encongit?
Si fou pera encarnarlo ¿còm li dares
tanta ansia de volar al esperit?

Pel goig de tes eternes maravelles
¡si'n suren de sospirs á ton entorn!
miren al món, de nit, tantes estrelles
com ulls guayten al cel de nit y jorn.

Mes jo sé prou qu'en esta greu frisança
no dexes que'ns acabe lo dolor,
endolcint nostre cor ab la esperança
qu'es mateix que rosada per la flor.

Per'xò es, Senyor, que tota criatura
ta infinita bondat remerciant,
allò que li donava ta hermosura
agrahida de cor t'ho va tornant.

Lo foch brunzent que lo seu disch arbora
en cambiants de llum t'endreça'l sol,
son cant l'alosa al espuntar l'aurora,
sos planys, al ferse nit, lo rossinyol.

Tot á tos ulls t'es agradosa ofrena
y ton cor tens obert de bat á bat,
mateix per rebre'l plor d'aquell qui pena
que'l goig y l'alegría del sortat.

Res hi fa que á la tasca fadigosa
nos haja condemnat lo teu rigor:
per sobre de la lley més afrentosa
hi es encara més gran lo teu amor;

que'l puríssim encens qu'en l'èter munta
des l'ara santa en mágica espirall,
abans de rèbrel ton voler l'ajunta
ab l'altre encens del temple del treball.

Res s'atura ací baix; al cel s'enlayra
tot quant en lo creat es esperit;
si aquí la flor té arrels, sa dolça flayra
se'n puja á lo més alt de lo infinit.

Si al fons del riu devalla la congesta
quan l'ullada del sol l'ha desglaçat,
un altre cop s'enfila ab la tempesta
regirant dels espays la immensitat.

¡Sublím dalit que lo mortal atança
á la matexa essencia de lo Etern!
Si un instant hi baxava la esperança
l'infern mateix ja no sería infern.

¡Sursum grandiós que la natura envía
al qu'es font de bellesa y de vritat!
Quan d'eix concert se fonga l'armonía
la plenitut dels temps haurá arribat.

ACCESSIT A LA VIOLA D'OR Y D'ARGENT

EN LLOCH SAGRAT

Penediment.

"Ha mort son germá!„ crida
la turba perseguint al homicida
qui corre pels carrers de la ciutat.
Pedres y darts li volen al darrera.
Ell segueix sa carrera;
ni una pedra ni un dart l'han aturat.

Ell corre més que tots. Vella, ennegrida,
la catedral s'axeca, ses portes son obertes
al trist, encar que sía dolent ò malfactor.
Allá en ses naus desertes
s'enfila la oració.
Los sants, que ab glavis nusos hi vetllen á la porta,
prou que l'han vist entrar
y l'han dexat passar.

Com un llamp, una freda esgarrifança
ha sacudit la multitut, que avança.
Un crit esclata fort? "Es en sagrat„.
Pahorosa la turba s'ha aturat,

y les llances s'inclinen y s'ajauen,
les pedres son á terra y les ballestes cauen.

De Sants Pares y Reys un vell usatge
veda als cristians fe'ultratge
al criminal, qu'en lloch sagrat s'amaga.
Per çò la multitut, encesa en ira,
aplacada de sopte se'n retira
y una aura de perdó, que dolça vaga,
passa com aura mansa
damunt dels fronts que bullen de venjança.

Ja es salvat de la mort. Com la tempesta
de ponent, s'ha esvahit la turba irada
que bramava feresta.
En mitg de la nau resta
un home agenollat, com vella soca
que ha dexat á una banda la riuada,
y allá dins l'ombra entre aquells murs de roca
que axequen fins al cel ses voltes encreuades
al mitg d'un altar d'or, que brilla en la foscuria
lo front en les tenebres, les roses á son peu
com Deu de les venjances que'ls llamps atía ab furia
la *Santa Magestat* clavada en creu.

La claror va minvant. La roja posta
emporpra les vidrieres
un instant y no més. Son les darreres
flames del sol. La negra nit s'acosta.
Los sants pintats dels finestrals llampeguen.
Los rats penats, que lentament s'escorren,
ab son alam los freguen,
y's van tornant obscurs y's fonen y s'esborren.

Es la nit que ha arribat, quelcòm que mata
més que un dart ò una corda sens clemencia,
la fosca trista qu'en son fons retrata
los terribles abims d'una conciencia,

la trista soletat, la espaventable
ombra crudel de malvestats y vicis
y aquell jutge soberch, inexorable,
qui judica en la creu dels sacrificis...

Allá ho veu tot lo matador: lo glavi
fixo en lo puny com una serp traydora;
un bull de sanchs, un no oblidat agravi,
un dupte com un llamp, la encegadora
tempestat de sa ira
y un home vell qu'entre ses mans espira...

Y allá hon les ombres tristes hi regnen sobiranes,
hon sempre'ls crits de la venjança moren,
son front altiu se postra damunt de les llosanes
y'ls ulls del crim sobre ses culpes ploren...

. . . .

Prop de la creu que aguanta lo Crist en la agonía,
dos altres creus s'axequen, companyes de torment.
Un home en una d'elles ses malvestats espía,
lo plor sobre les galtes, la vista al firmament.

Com arbre sech, quan obra ses fulles á la pluja
d'aquella font de gracia, son cor ne beu l'encís.
"Senyor, li diu, vostra ánima vers los estels se'n puja;
d'eix trist enrecordèuvos quan siau al Paradís."

Y'l Crist la cara hermosa vers son company inclina.
Ja no es aquella antiga, terrible magestat.
Sa veu ressona dolça com aygua cristallina.
Sa cara n'es un lliri que'ls vents han arrancat.

Y aquella veu dolcíssima qu'en la tempesta fera
conduheix á aquells qui's perden y s'erren de camí,
respon al trist qui plora sobre la creu y espera:
"Avuy serás al Paradís ab mí."

PREMIS ESTRAORDINARIS

XVI.—SANCH NOVA, *de D. Marian Vayreda.*

XVII.—LA MEVA ARQUIMESA, *de D. Jacinto Capella.*

XVIII.—VIDA PAGESA, *de D.ª Emilia Sureda.*

XIX.—LA NUVIA, *de D. Lluís B. Nadal.*

XX.—L'ETERN POEMA, *de D. Manel Folch y Torres.*

XXI.—COR FIDEL, *de D. Anicet de Pagès y de Puig.*

PREMI DE LA COPA

SANCH NOVA

Fèm patria.

L'ALBADA DE SANT ANTONI

La boyra, d'espessa qu'era, talment se tallava: una llum tènue y difusa permetía ab prou feynes veure ahon se posava'l peu: á vuyt passos los obgectes eren sols siluetes esblaymades que's retallaven sobre un fons perdut: més enllá, res. Açò era part de munt del grau de la Guixosa, allá ahon comencen los rocalls á perdres per sota la gleva grassa dels primers rellexos de Serra Calma.

Un escamot de persones estona há trescava grau amunt. Era comanat pel senyor de Serra Bruna, qui, fardat ab una bufanda, de dins la qual ne treya sols los ulls sota una gorra de pell, y muntant una bona mula sense brida, que tirava un moço pel ronçal, anava á pendre possessió de sos drets al empriu, tan gloriosament guanyats un mes enrera, per sentencia ferma del tribunal *Contencioso Administrativo.*

L'acompanyava en Jaume Pòbul, lo jutge de Pau, portador del document possessori, qui devía representar la força

del dret en aquella jornada. Los demés eren quatre indivíduus y un cabo de la Guardia Rural, cos de flamant creació, especie de lleminedura ab que'l darrer govern d'Isabel volgué engalipar als pagesos quan sentía que'l terreno començava ja á mancarli sota'ls peus. Aquestos representarían lo dret de la força, y uns y altres eren los encarregats de tráureli del foch, al bò de D. Eudalt, les castanyes que'ls terralloners del poble, axecats en creuada, en tal día com avuy, Sant Antoni de Juny, de temps immemorial senyalat pera pujar les remades á la montanya, volíen disputarli, anch que fos á caxalades, com deya son capitost lo Cerdá, l'altra bona peça que oficiava de redemptor dels infeliços, als qui cobrava les bestretes á rahó de ral per duro al mes.

Ben considerat, ja hi posava'l coll també D. Eudalt. ¡Mirèu que passejar sos anys y xacres per aquelles altures á tals hores de la matinada, ab aquella blanor de broma que li rosava l'abrich, ab aquella fosquedat que casi no bastava á mitigar la lluna al plè y respirant les emanacions salabroses de la boyrada, qu'era d'aquelles que, com dihem á montanya, los goços no s'oviren la cua!... Y tot pera arribar primer á la jaça de Cortils, guanyant per má als del poble, que *velis nolis* tiraven les ramades al empriu.

Quan collaven á la Guixosa, ja la lluna havía cedit la preeminencia als primers resplandors del llustre matinal: una darrera y curta pitrada posá als matiners á flor de la broma cayguda, sobre la qual tragueren los caps com los nadadors á flor d'aygua, dominant sa superficie que s'estenía al lluny llisa y mate, com la d'una mar morta, sense vibracions ni refluix de cap mena, sota un cel d'un blau intens en que encara hi brillava algun qu'altre estel tot batentse en retirada. Les serres més alteroses aparexíen com illots y motes desgafats del massiu de Serra Calma y ses derivacions. De les profonditats d'aquella massa gasseosa'n sortíen remors mitg apagades, com per l'opacitat d'un medi ambent sense vida. Les aygües de les torrenteres, al rodolar per sos llits de pedra, formaven un confós brugit com de llunyana reçaga, dominada per esclats de veus humanes, corrandes de fluviols y repichs d'esquelles y campanes, atònichs ressons de festa que

semblaven exir de sota terra, com los de la llegenda de Lloret Salvatge, que anyalment remembren als esferehits pagesos la sacrílega orgía d'aquells sarauistes que no's deturaven ni per respecte al Sant Sagrament. Bèls d'ovella y bramuls de vaca repetits y desficiosos, recordaven los estranys *bruhèls* que encara avuy ressonen sota les lletoses aygües de les llacunes de Pals.

A part d'Orient una llista de broma estràtica, més macissa y negrosa que la boyra que per allí's perdía en los límits del horitzó, poch á poch anava prenent tons d'un moradench verdós com la mena de coure al caldejarse al gresol. A poch començá á clivellarse y de les escletxes semblava anás á traspuarne foch, tant n'eren de vermelles. Los cantells s'enrogiren més encara, fins al blanch, y, á la fí, per ses crestes començá á espurnejar una llum blavenca, irresistible, y l'estratus, esmicolat, se desfeu en enceses boyrines que, una aprés l'altra, moriren aniquilades per les resplandors del astre rey que triomfava, inundantho tot ab sos raigs de foch.

Lo sol es la vida de la naturalesa. Per sa virtut, la boyra dormida's despertava, començant per inflarse com lo llevat al forn: després s'esquinçava á grans floques que, empeses per l'aura matutina, se revolcaven, cargolantse per les comes, gambant pels barranchs y les cingleres y produhint, al tapar y destapar, com immenses cortines, efectes d'una fantasmagoría fora de tota ponderació. A lo bò, allá hon semblava haverhi sols per límit l'infinit, començaven á insinuarshi vagament siluetes d'arbres y penyals, que anaven prenent cos, acabant per tornarse feréstechs espadats solcats de capritxoses cascates; y, á lo mellor, los macissos, toçals y rases desaparexíen, esfumats, engolits per remolins de boyra que naxía reinflada dels avenchs, com per los escotillons d'un escenari colossal.

Y'l sol anava enviant sos raigs de foch, sempre ab més força, y la broma retuda, desfeta, se disolía com sucre en l'aygua, se tornava tènue y lleugera, fins á trasparentar la blavor del cel, y acabava per liquarse en cristallines gotes que perlejaven arreu per los matolls de boxerica y herbatora. Allavors la vegetació á son torn se dexondía, esplat-

jantse en delitosos perfums com de verge matinera. En aquell moment la campana de la hermita de Sant Antoni del Biern senyalava'l Llevar Deu.

Lo cor de mossen Joan

Lo cor de mossen Joan estava amarat de fèl. Dins de la hermita que'l gloriós Sant Antoni té dedicada sobre la riera del Biern, se disposava á celebrar la missa de l'alba que, segons costum immemorial, devíen ohir los pastors y vehins del comú de Vall de Pedres, abans de tirar les remades al empríu, en la diada d'aquest sant Patró.

Per més que l'animació era gran part de fora de la capella, y que'l jovent puntejava corrandes al sò dels fluviols y jugava á la virolla, ahon se rifaven coques ensucrades, y que'ls bèls de les ovelles y'ls bramuls de les vaques eren corejats per les esquellotades de manyachs y guíes y per los alegres repichs de la campana de la hermita, y per més que tot somreya ab aquell esplet de vida montanyenca que tant plavía al esperit senzill del bon Rector, son cor estava amarat de fèl. Aquells cents y milers de besties que rodejaven la hermita, no obehíen pas, com antany, á un sol *majoral* ni eren guiades per uns matexos rabadans y remaders. Ben al contrari, perque'l contrapunt del senyor de Serra Bruna ab lo poble capitánejat per lo Cerdá, havía dividit les voluntats, sembrant rencunies y mals averanys.

Uns, de bona ò mala gana, restaven á l'ombra ensopidora del poder senyorial, vell y rutinari, representat per don Eudalt, inflat de vanitat per sos cabals y per los mèrits, no propis, sinó de sos passats, però'ls demés, menestrals y terralloners en sa gran majoría, buscaven la perduda, enlluhernats per los esclats de valentía ò, mellor dit, de poca vergonya, del poy ressucitat que'ls engalipava ab parlaments de redempció y llibertat, parlaments dels que aquells infeliços

sols n'entenien les paraules que feyen bon sò. Alguns, los prudents, se reservaven, quedantse á casa, disposats á fregarse les mans de goig, fos qui fos lo qui anás de morros per terra. D' una part y altra s'havíen concertat llurs remades y reclutat les gallorses á qualsevol preu y, més ò menos endimoniats, anaven uns y altres al empríu tot dihentse: "Veurèm qui podrá més, si'l xavo ò la pesseta."

Los del Cerdá, més matiners, ocuparen tot l'herbey enfront de la capella; los del *senyor,* arribats més tart, tractaren de trobarhi plaça, mes foren rebuts ab los garrots alts y les fones armades, estiguent de poch com ja no esclatá la lluyta abans de la missa. Més prudents aquestos, decantaren per la dreta avall, passaren lo Biern y s'arremolinaren á la solana, resignantse á ohir la missa desde lluny, igual que'l cá (per mala comparança) espera'l rosegó de pá á respectuosa distancia de la taula d'ahon l'han rebutjat. Mentres tant aquells, ab passades dels fluviols y repichs de les esquelles, galejaven alegrement lo que'n deyen son primer triomf.

Y'l bondadós mossen Joan, gastat son prestigi després de desficiarse inútilment pera conciliar los interessos de tots, demanant seny als esbojarrats y amaynant les passions de sos amats feligresos pera'ls qui no havía plangut may salut y estalvis, mirava esglayat á sos peus la mina á punt de reventar, impotent pera apagarla, retut per la toçudería, aparentment bondadosa y campetxana, de D. Eudalt, la pillería, tapada ab fums de redèmptor, del Cerdá, la ignorancia dels terralloners y la indolencia, estúpidament interessada, dels qui podíen y devíen imposarse á tots.

¡Contèu, donchs, si'n tindría de fel al cor! Y, en tant, celebrava'ls divinals misteris oferintse per la salut de sos amats feligresos, no podía sustraures de fer historia retrospectiva, sugerintli ben amargantes reflexions.

Tants anys de ministeri parroquial, d'anar sense calces, com deyen los vehins, pera socórrer agenes miseries, d'exercir de pare-pedáç del poble, rosegant tots los mals ossos que la miseria dexava al descobert, respirant tots los mals olors acumulats en vivendes infectes y en conciencies més infectes encara, sovint, no tant per la propia dolentería com per la

incuria y l'abandono de la societat, l'havíen cobert de mèrits y de benediccions, es cert, mes ¿per què no li havíen donat autoritat pera imposarse, sisquera com á árbitre, en lo gran conflicte esdevingut entre sos feligresos?

"No hi há efecte sense causa„ se deya ell, recordant l'escolasticisme de sa joventut.

Y suant d'angoxa per virtut d'una labor penosa d'investigació, li veníen més que may á la memoria aquells esclats del seu nebot, l'hereu Montbrió, quan ab sa demoledora eloqüencia atacava tot lo existent, clamant sanch nova pera regenerar la societat, podrida per les concupiscencies dels uns, per la indiferencia dels altres y per les complicitats, més ò menos concients, de tots, sense fer escepció de son propi oncle y demés companys de ministeri.

¡Ah! que sí que'n tenía de rahó en Ramon. Ell assegurava que, essent l'esperit de nostra raça fill d'un element humá práctich y actiu, fecondisat per l'element diví de la democracia cristiana, res deuríem tenir més en compte sos directors espirituals que servar pur y sens mácula aquest esperit, substancia de la patria, y... desgraciadament no'ns hem pas ajustat sempre á'n aquesta máxima tan cristianament filosòfica. No n'hi há pas prou de que'l Rector sia'l llagrimatori de la parroquia, ni de que'l feligrès corre á la rectoría quan, desaparegut lo darrer pá de la post, sent que la miseria li truca á la porta, ni tampoch de que aquest, ab seráfica abnegació, li donga fins la propia camisa; sinó que deu representar quelcòm de patriarcalment gerárquich, de superior, fins en l'ordre humá y social, quelcòm d'essencial y complementari dintre la constitució íntima del poble. Aquest no deu creure que'l Rector es sabi sols perque parla llatí, es á dir perque no l'entén, sinó que deu esser per regonèxer que efectivament sab més que ell, fins d'aquelles coses que fan relació ab la vida del cos. Ell es avuy son almoyner, enhorabona, però més que açò deuría esser son metge de primera intenció, son advocat, son mestre y son consultor, pensar per ell, revifantli aquell sentiment práctich d'agremiació y germanor, aquell esperit estalviant, previsor y progressiu que feya en altre temps la almoyna innecessaria. Altrament, la tasca del Rec-

tor s'assembla á la d'aquell vehí qui blexa de fatiga, axugant penosament l'aygua que cada temporal li envía per la matexa gotera.

Certament que circunstancies de força major han malmenat la terra, tirant á destruhir tot lo que era ingènit y tradicional, no respectant institucions ni organismes, ni tansols la llengua, qu'es l'ánima del poble, però, axís y tot, lo escepcional y dolorós de les circunstancies, portaven al bon Rector á fer exámen de conciencia, com pera depurar quína responsabilitat podía cábreli en aquella desfeta ò quíns medis havía posat en práctica pera servar aquell recó de terra de la ponentada demoledora, y allá, al fons de sa conciencia, pura com la d'un noy, entre tranquilisadors recorts de sacrificis, privacions y bons desitjos, no hi mancava quelcòm que'l punyía com un crim, que l'avergonyía com una profanació, petites causes, com deya en Ramon, generadores, potser de grans efectes. Ell socorría als necessitats, no planyent la sotana entre les immundicies en que vivíen molts de sos feligresos, ni'ls sentits á les bravades de tota mena que per les finestres del confessionari li entraven, ni refugía les mil molesties y penalitats que l'exercici de son ministeri li imposava; al contrari, les buscava y desitjava, ab l'ascètica fruició de l'ánima abrusada d'amor de Deu; mes, axís y tot, sa conciencia, alarmada pel desengany, escitada per la contrició, trobava encara peu pera fernhi cárrechs. En la mortificació y domini de les burgeses rebeldíes de sa naturalesa ¿no hauría pas buscat més la propia perfecció que la salut agena? ¿No s'hauría pas preocupat ab preferencia d'assegurar son jornal espiritual que d'aprimar la feyna en la vinya del Senyor? Perque la obra més penosa de la caritat podrá esser la més meritoria, però no sempre es la més fructuosa. Y sinó, donchs, ¿per què refugía la intimitat de llurs feligresos, quan aquestos, feliços y contents, se creyen no necessitar de sa almoyna espiritual ò corporal? ¿Quín escés de delicadesa l'havía retret d'immiscuirse en les qüestions comunals, en los llogarets més que á ciutat fortament lligades ab les intimitats de la vida? Tothom lo benehía, es cert, tothom ponderava ses inacabables bondats, de les quals, vingut lo cas, tothom

usava y abusava, mes, es axís, com darrera enllá y sense que se'n hagués adonat sinó quan ja no tenía remey, s'havía congriat aquella tempestat d'odis y rencunies, que dintre poques hores esclataría com un rèm de pedregada.

¡Ja tornarán, es veritat! n'estava segur; ¡ell y ningú més qu'ell sería'l cridat á surgir los estropicis d'aquella desfeta! Los esgalabrats de la batalla correríen á estirarli la sotana, perque si no li havíen reconegut lo títol d'*advocata nostra,* lo de *refugium pecatorum* no li disputaría pas ningú; però mentrestant...

Y no era pas açò sol que l'atormentava, perque en aquells moments de penediment, se li representaven com á pecats, munió d'actes de bona fè y d'una ignocencia pariona de la ignorancia, però que la veu acusadora de son nebot, retrunyintli dins de la conciencia, li senyalava com á conduhents al divorci, que ara tant l'apesarava; se recordava, per exemple, de la emblanquinada de la iglesia, feta á pretest de que era fúnebra y rònega, obra que tant irritá á'n aquell y que á n'ell mateix li dexá'l cor oprimit quan sentí'ls comentaris dels vells del poble que deyen si á la iglesia havíen mudat d'amo y senyor; aquell balafi de joyes velles y ornaments sagrats, penyores de totes les antigues payrals de la rodalía, adinerats pera provehirse de quatre trastos de quincalla, cortinatges de domás de cotó y flors de roba pintada, ab los que tapava les magestuoses línies del románich temple, en aquelles festes en que, ab tot son bon zel, pretenía enlluhernar al poble ab fastuositats de fira, fent ressonar aquella nau ab sermons de ripiosa é inflada eloqüencia castellana, plens de llochs comuns y frases emmatllevades que, (ara ho veya be) no feyen vessar ni una llágrima, ni li portaven cap penitent al confessionari; aquelles substitucions de les antigues germandats, gremis y confraríes per noves associacions, estatuhides en llengua forastera y calcades en reglaments vinguts de quí sab ahon y que, passat lo primer moment, queyen en desús, perque no encarnaven en l'ánima del feligrès; aquells goigs y corrandes, de melodía tan suau, que ja les criatures apreníen dels llavis de llurs mares, preterits per cançons y *villancicos* de música y lletra noves (castellanes, se suposa),

sense sentiment ni gust, que'l poble estrafeya ridículament perque ni les comprenía ni les sentía... tot açò y moltes altres cosetes per l'estil, realisades de bona fè y fins al obgecte de sedubir al poble per la novetat ò, mellor dit, per la moda, se li acumulaven al cervell ab tot lo pès d' una acusació, aclaparant sa ánima bondadosa y senzilla.

La matexa associació d'idees li portava á la memoria exemples parcials que li evidenciaven lo mellor partit que podía haverne tret empleant una táctica diferenta. Recordava al vell Rector de Prunés, mort molts anys enrera, *lo filosoph de la montanya,* que li deyen bromejant llurs companys de ministeri, que may permeté cap influencia forastera en sa parroquia, que increpava personalment á sos feligresos desde la trona, avergonyintlos per sos vicis y fentlos perdonarse mútuament los agravis en públich al mitg de la plaça; que disputava ab ells, sota'l porxo de la iglesia, d'economía rural y altres materies del art de la terra; que anava á les treballades á donarlos práctiques lliçons sobre adobs y sobre'l maneig de les eynes y que fins se constituhía en llur capitost pera defensar la gleva per la força, quan convenía, ab lo qual logrà mantenir lo poble moral y materialment com una bassa d'oli, lliurantlo de moltes de les calamitats que afligíen al país durant aquells temps difícils y revoltosos. Recordava, també, la cèlebre missió que á Vall-llosell predicá'l Pare Claret. Aquell *apòstol del poble,* com li deyen, parlant clar y catalá,'s dirigía dret al cor dels oyents, cavanthi ab llurs propies eynes fins á ferne saltar llágrimes de tendresa ò clams de dolor. Al influix de sa paraula, persuasiva unes vegades, contundent y amenaçadora altres, á voltes ardenta com foch, però sempre ingènua y senzilla com la d'un noy, los més durs de cor se doblegaven fins á caure de front á terra. Sovint los sanglots del auditori ofegaven la veu del orador y desprès tots los sacerdots de la comarca no bastaven pera atendre als penitents que demanaven la absolució.

¡Y quína esplicació podía donarse al fenòmeno de seducció popular, de que li havía donat tan repetides proves aquell esbojarrat *missionista de levita,* qu'ell li deya al seu nebot! Molt senzilla: quan se dirigía al cor, removía'ls sentiments

propis y essencials del individuu, y quan se dirigía al cap, fentlo raciocinar ab son propi cervell, revetllava les característiques de la raça. Axís, á sos accents guspirejaven los ulls, no ab lluhissor de rampinya, com ab les paraulades del Cerdá, sinó alçantse noblement los cors, que semblaven tancats á tota esperança. Fins ses cançons de l'antigor, ressonant com un eco d'anyorança, feyen venir les llágrimes als ulls dels pobres pagesos.

Per un efecte de clarividencia, propia dels desenganys, veya ara mossen Joan lo errat de son procediment, acusantse, en un escés de compunció, d'haver contribuhit á una obra demoledora. Nostre poble, se deya, ja prou perseguit y encorralat per influencies esternes que li anaven llevant, l'una deprés de l'altra, ses virtuts espansives, renunciá de primer á sa vida esterior, concentrantse dins la intimitat de sos organismes, com un cargol dins sa closca. Però un día'ls seus matexos li hem dit: "aquestos organismes no servexen pera los fins de la vida moderna, com ta llengua no serveix ja ni pera alabar á Deu„; y allavors, sentint faltarli allò qu'era la meytat de la seva vida, creyent potser que realment s'havía mudat *Nostre Senyor,* s'ha encongit encara més, adquirint una falsa idea de propia petitesa, perdent les darreres energíes y aquell esperit práctich que tan gran l'havía fet en altre temps. Axís abatut y sòpit, ha quedat lligat á la reraçaga de qualsevol Serra Bruna més ensopit però més culpable qu'ell y á la mercè del primer Cerdá que vingue á burxarli les orelles.

Y aquí tornava'l bon Rector á trobarse sobre la realitat del conflicte á punt d'esclatar, sense que ses reflexions doloroses fessen més que distráurel de les oracions de la missa, allargant la ceremonia fins al punt de que ja'ls oyents començaven á donar senyals poch respectuoses d'impaciencia, y al considerarse impotent pera un remey, lo cor se li oprimía y'ls ulls se li negaven en plor.

Al ofertori volgué donarse com á víctima espiatoria, no sols per los propis pecats, dels que de totes veres s'acusava, sinó també per los que anaven á cometre sos fills espirituals; però encara en aquest cas sa conciencia, fortament conturba-

da, vingué á ferirlo ab nova sequedat. Perque en lo fons de la seva ánima sentí congriarshi un altre sentiment que pugnava ab la magnitut del sacrifici de la vida; perque sentí desitg de viure, es més, sentí recança de joventut y de fortalesa pera aplicarles á la obra de regeneració proclamada per son nebot, estremintse son cos de greu amargura al sentir com un pressentiment de que aquella regeneració de la sanch de nostre poble ell no l'assoliría pas. Allavors, ab un suprem esforç de resignació, s'enfonzá en deprecació ardenta, sense paraules, reconcentrant tot son esperit en Deu primer, en son nebot després y, per fí, en sos amats feligresos. Y dues llágrimes, quinta essencia dels puríssims sentiments que l'embargaven, lliscantli per la cara, vingueren á caure dins del cálzer que tenía á flor de llavi.

Com si aquella mística conjunció de les llágrimes del creyent ab la sanch puríssima del Fill de Deu sellás un prometatge de redempció, sentí que'l sacrifici de la vida's tornava lleu y petit y que un bálsam de consolació li anava endolcint, endolcint l'amargantor de fèl de que estava negat son cor.

Biern amunt

Los del *senyor* no dormíen pas á la palla. Si mansament torciren de camí al veures rebuts en sò de guerra pels del poble, y s'aconsolaren d'ohir la missa desde part d'allá del rieral, es de sospitar que ho feren ab son compte y rahó. Lo cert es que, com qui no hi toca y posant palla á les esquelles, dexaren escórrerse les vacades, que no pararen de pasturar á la voleya fins á ensenyorirse de nou del camí remader que, passant per la hermita, conduheix al emprìu pel creny de la Portella, únich pas accessible per la banda de mitgdía. La vacada representava la massa resistenta, l'artillería grossa, com si diguessem, d'aquell exèrcit d'irracionals, per lo tant ella assegurava'l pás á la infantería ò sía'l bestiar de llana y

la impedimenta. La partida era guanyada; l'enemich quedava á reraguarda.

A mitja missa començaren á talayarsen los del Cerdá de la jugada, y allavors s'aná formant aquell rum-rum d'impaciencia mal dissimulada que, com irreverent protesta, arribá al peu mateix del altar, ahon lo ministre bevía per ells los set cálzers d'amargura.

—¡Per açò no'ns calía pas sortir á mitja nit de casa!—deyen los terralloners, embotits contra'l Cerdá que, tot picántseles d'axerit, s'havía dexat burlar tan senzillament per los de la banda del *senyor*.

—¡Ja ho deya jo que la copsessem nosaltres desde la solana la missa! ¿què't creus que no hi arriba? tan llarga com es...

—Prou que sí,—deya l'altre,—á la Portella y tot. Ja't dich jo que'ns ha ben pulit en Panxampla.

—¿Què't creus qu'es cosa d'ell? n'es pas tan llarch; d'en Basi pú, qu'es més murri que bonich.

—¡Y ara, Cerdá del dimoni! podèm férloshi un nus á la cua.—

Acabada la missa,'l Cerdá petava de dents al contemplar com brillaven á la llum del sol ixent los lloms de les besties del *senyor* que, formant atapahides masses, pujaven solana amunt, cantant los pastors y tirant xanxes alusives al cas, ab veus de xiscle que se sentíen d'una hora lluny.

Tothom cridava y ningú s'entenía. Hi havía qui proposava marxárloshi sobre'ls talons y pujar al empríu, mal que fos á tomballons per sobre d'ells. Com si hagués estat gayre difícil á'n aquestos, reforçada la arreraguarda, tenirlos á ratlla y, un cop á la Portella, barrárloshi'l pás anch que fos á cops de pedra. Altres, més capboigs encara, volíen senzillament recular cap al plá y entrar ab los remats á sach en los conreus de D. Eudalt, allavors á punt d'espletar. Y tot eren ordres y contrordres que feyen anar lo bestiar d'ací d'allá, amunt y avall, formant remolins y pedrejantse més de dues besties. Per fí, en mitg d'aquell aldarull de crits, renechs, bruhèls de vaques y lladruchs de goços, aná prenent cos la solució més práctica, la única possible, que consistía en se-

güir baral del Biern amunt, bosch á través, y guanyar l'espadat pel grau de la Guixosa. Lo tragecte era llarch, més á força de gent y ab los bons cans que duyen, apretaríen de valent, y ja que no arribaríen primer á la jaça de Cortils, per lo menos ningú'ls aturaría pas d'entrar al empríu per part de tramontana y un cop dins... "allá'ns veurèm les cares„.

—¡Apa, donchs, Biern amunt y fora!—

Y xisclant, udolant y aquiçant als goços que, com esperitats, caxalaven les cames de les besties díscoles ò tardanes, remassaren la vacada, arriantla per davant, dexant enrera les ovelles, que no podíen seguírleshi'l pas.

Quan mossen Joan sortí á fora ab l'escolá, provehit del perolet y l'isop, pera tirar les benediccions, ja no vegé arreu més qu'esquenes que fugíen. Lo planell havía quedat desert de calces. Sols restaven quatre velles esferehides, encomanantse al gloriós Sant Antoni y á tots los Sants del cel, y les moces desolades de trobarse sense balladors y sense músichs. Per falla de postors no poguèren encantarse les ofrenes ni rifarse á la virolla les coques ensucrades.

Per altres coques estaven los mansos valldepedrenchs, servint ells matexos de virolla als dos escanya pobres de la comarca.

La topada

Ja soms á casa, companys!—cridava'l Cerdá tan bon punt, arribats á les primeres vedrunes del empríu, vegeren les remades del *senyor* amurriades allá lluny, á l'ombra de les carenes de la jaça.—Tot açò es nostre. Aquesta terra l'han possehida'ls nostres avis desde fa cent anys y no hi há cap lley ni sentencia que puga llevárnosho. Los drets que reclama aquell fart de sopes no han existit may y la sentencia

que porta es falsa, ho sé ben pel cert: l'ha comprada ab lòs propis diners que'ns arrenca de la pell.—

Se feu alto pera bufar y esperar als qui, pretestant cansanci ò altres necessitats, s'havíen endarrerit ò fet fonediços alguns d'ells.

Á mida que s'acostava'l perill y l'animació de la conversa feya rebullir la sanch d'aquella colla de caps calents, s'anaven dibuxant ses intencions. Quasi tots portaven armes de foch ò de tall, y molts no parlaven sinó de fer mal. Sols alguns, més pacífichs, senyalaren temperaments de prudencia, que prompte foren esvahits per los fogosos parlaments del Cerdá, qui esposá son plan que al moment fou aprovat.

Se formaría una pinya ben compacta ab totes les besties grosses, avançant dret á la jaça; essent á convenient distancia se llançaríen com un alláu y á tall de boig contra les remades enemigues, empenyentles fins al terme.

Veritat es que la vacada del *senyor* era més nombrosa, componentse de més de sis cents caps y la llur no arribava be á cinch cents, mes en cambi disposaven de doble número de gent y més decidida, y de mellors cans pera mantenirla ben collada, com també en ella hi eren los toros en major proporció. Se refiava, donchs, de la major cohessió y resistencia y de lo qu'ell ne deya justicia de la causa, qu'en realitat devía traduhirse per l'atreviment de la agressió, pera sembrar lo terror en les files enemigues, en les que contava ferhi disbarats. Axís començaren á marxar á bon pás.

Al esser á les envistes de la jaça de Cortils, vegeren com s'atançaven tres hòmens que aviat reconegueren per en Pòbul, lo jutge de Pau, acompanyat de dos Guardies rurals. Portava un paper á la má, que mostrava desde lluny alçant los braços, vegent que'ls terralloners, sense ferli cas, arriaven més la vacada, apretantla dins d'un arch de cèrcol obert per davant.

La paperada que'l jutge s'escarraçava en fer voleyar, no era altra cosa que l'auto d'investidura *á favor de D. Eudaldo de Serra Bruna, del señorío y derecho de pastos del término conocido por Sierra Calma, en virtud de sentencia firme del Tribunal Contencioso Administrativo, etc.,* mes

los terralloners, que ja açò ho tenían descontat y no estaven pás per ceremonies, l'atabalaven á crits y renechs, tot alçant los garrots y armant los mandrons. La compacta massa de besties y persones sortí corrents plá enllá per entre mitg dels sègols de les rompudes.

—¡Taça, Jaumet, taça! Endreça'ls patracols y feste enllá, que pendrás mal!—li cridaven alguns quan ja la remada, escitada per l'aldarull de crits, clachs de fuets y mandrons y lladruchs dels goços aquiçats, començava á pendre direcció precisament filant dret á l'autoritat y llurs estaferms. Aquestos, comprenent la inutilitat de la resistencia, se retiraren á un costat á tot córrer, procurant posarse fora de la tragectoria del bestiar, mes lo pobre jutge, trastornat, no sapigué fer sinó fugir en la propia direcció dels qui l'embestían y, com les besties corrían més qu'ell, prompte fou assolit, volcat y trepitjat, no morinthi per un patent miracle de Sant Antoni del Biern, á qui s'encomaná, segons consta en un *exvoto* que encara's veu avuy en la propia hermita.

¡Quan la pedra surt de la má ningú sab ahon vá! y la pedra havía ja sigut llançada y corría brunzenta per la Calma: ja havía fet lo primer esvoranch, ja s'havía comès lo primer pecat dels que per endavant plorava poques hores feya'l bon Rector y sols Deu era sabedor d'ahon s'aturaría. Dret com una bala corría la vacada, empesa per les *rehires* d'aquells desanimats, per les fonades que rebotían per damunt de sos lloms y per los ahúchs dels cans que la flanquejaven, atents á que ni un grá's desfés d'aquella pinya, que dexava un llastimós rastre de son pás per la sucosa gleva.

Lo pánich que s'apoderá de les hosts de D. Eudalt, al veure venir aquell allau desfet, fou gran. Valga la energía d'en Basi, que feu treballar á tothom pera ajustar lo bestiar gros, adoptant la propia táctica dels contraris. Axís se formá una altra pinya, darrera la qual s'ampararen pastors y rabadans, vaquers y guardes, garrots en l'ayre, resolts á presentar tota la resistencia possible. Les vassives y'ls orris fora de tot amparo é incapaços de resistencia, reberen la primera topada: ovelles y moltons corrían adalerats y belant de pahor davant d'aquell torp bestial. Prompte foren conseguits y per

dotzenes començaren á caure potejats per les vaques que saltaven enfonzantse en mitg de la blanquinosa massa de carn y llana, com les cobles batadores damunt les garbes de l'era.

Un moment aquella resistencia passiva semblá enfangar al bestiar bohí, que ja ruflava de fatiga, mes allavors alguns baylets, als qui devía plaure molt aquella escena de carnatge y destrucció, començaren á brunzir ab la boca, imitant la terrible mosca bouera. Allò fou lo *delirium tremens*.

Ja prou esverada aquella massa, se llançá cega de terror, á la desbocada, alts los caps y les cues planes, fent retrunyir la gleva ab ses potades, dret al esquadró contrari, del que les besties, impedides de recular, esperaren la topada empernantse y ab los caps jups. Aquesta fou estrepitosa: moltes besties quedaren ferides del pit y algunes, redreçantse sobre les potes traseres, llançant bruhèls d'agonía y girant los ulls en blanch, apuntaven al cel los morros babejants, que lluhíen als raigs del sol com si fossen capsats de plata. Ab açò la massa no cedía, perque les besties, tinch que tindré, s'empernaven més, allonsantse fins á tocar de ventre á terra, y com los contraris tampoch desdeyen, los dos terribles esforços encontrats produhiren, en les capes de contacte, un moviment de tangencia com lo de dues rodes dentades que's trasmeten la força. Se formaren dos remolins que, capolantse y fentse cruxir les ossades, s'empenyíen mútuament pel suau declivi, vers l'avench del espadat.

Allavors fins los més desanimats començaren á esgarrifarse de les conseqüencies de la seva obra. Se prová de desfer la pinya. Les primeres capes s'esgranaven facilment y entre elles s'hi veyen bracejar los pastors, verts de terror, com náufrechs entre les desferres del bastiment que s'enfonza. Per lo demés era ja massa tart: los remolins avançaven sempre vers l'abím y prompte començaren á estimbarse les besties, per més que lluytaven desesperadament pera arraparse al terreno que'ls faltava sota'ls peus. Llurs bramuls y esbufechs desesperats, la brahó sorda dels cossos que s'estimbaven y de les roques que feyen seguir en sa lluyta per la vida, los escataynets de les gralles y esparvers que á volades fugíen de les cinglerœs, junt ab los renechs y malediccions dels

pagesos, desesperats, molts dels quals, arrencantse'ls cabells, ploraven á clams com dones enviudades al contemplar aquell be de Deu que's pedrejava, feya un chor d'una grandiositat esglayadora, com de segur no n'havía ressonat d'altre per aquelles comes desde que allavors, en lo gènesis del món s'esfondrava la crosta de la terra y les montanyes dexaven al descobert llurs feréstegues carcanades.

Y no era encara prou. No apayvagat aquell vèrtich suicida que dominava á les besties, foren les persones que començaren á hèureseles elles ab elles. Negats los cors de rabia y desesperació, començaren á recriminarse uns als altres, titllantse de lladres, de borts de mala dona y de fills de qualsevol cosa. Brandejaven los garrots y les fones, xiulaven furients los rocalls y si no veníen més prompte á grapats era perque ho impedía la barreja de besties que corríen d'ací d'allá esverades, moltes d'elles mostrant sanchnoses la pell y les banyes. Les pedres començaren á fer blanch, relluhiren alguns ganivets y ben aviat també algunes pistoles, que de tan negres y ronyoses semblaven sortides d'un femer. Sonaren repetidament alguns trets, entre esbufechs dolorosos, un guardia fou ferit d'un braç, y'l cabo, que ja era ronch de tant cridar "¡Alto á la justicia!", maná foch; y dominant tots los altres gemechs, se sentí una veu esgarrifosa que cridava "¡Pare, jo soch mort!". Era'l pobre noy del Payré qui, botent com una pilota, aná á caure sobre la gleva, cargolantse y llançant un doll de sanch.

Fou la senyal de campi qui puga; á la veu de "¡n'hi há un de mort!" tothom fugí á la esgarriada. Llevat dels guardes y alguns pastors vells, ben pochs foren los qui quedaren allí, plorant sobre aquell camp de desolació.

Los dos capitossos

Lo senyor de Serra Bruna, com á bon general, havía contemplat la lluyta desde respectable distancia, fora de perill. Son espant, que ja començá ab la volca de l'autoritat, aná en

crescendo fins que, no poguent ja resistir més aquell espectacle, ab los cabells eneriçats y groch com un desenterrat, muntá com pogué la mula cridant: "¡Fugim, fugim!„ Y fugí vers lo grau de la Portella, xiulantli sempre les orelles ab aquella brahó esgarrífosa que proclamava la síntesis de sa gran obra.

¡Quánt se'n penedía ara d'haver fet tan camí y de no haver seguit los consells desinteressats dels qui li volían be, majorment de sa propia familia, de la qual estava mitg divorciat per mor d'aquell malehit punt d'honra! Encara li durava l'opressió de cor que, malgrat sa toçudería y encegament, li havía dexat la escena de la sortida del más lo vespre abans. Tenint mitg malalta la esposa, havía intentat esmunyirse de amagat pera estalviarse'l mal rato de les esplicacions y recriminacions que temía, però al esser al llindar de la porta's topá ab ses filles qui, contristades y ploroses, li barraven lo pás suplicantli que no maixás. Sols en son obstinat emmarranament pogué trobar suficients forces pera desferse de llurs braços y rebutjar sos desesperats prechs, ofegant en son cor l'afecte de familia, l'únich que conexía d'aquest món. La Montserrat sobretot, estigué estraordinariament perfidiosa y al vèures per fí asprament rebutjada per son pare, li clavá una darrera mirada fonda, intensa, indefinible, barreja de desesperació, d'enuig y de commiseració, que desde aleshores lo tenía obsessionat. Lo singular era que tal mirada li avivava'l recort d'una altra mirada consemblant. Era un día en que en Ramon de Montbrió, ab tota sa fina retòrica y punxanta ironía, estava ab ell dur y agressíu com may, tirantli á la cara veritats com lo puny, tal com qui apedrega un goç, fins que, apropòsit del plet, esclamá: "¡Infelíç de vostè si may arriba á guanyarlo!„. No s'havíen vist més les cares desde aquell día, però aquestes paraules, y més que tot la mirada ab que foren acompanyades, no s'esborraren més de son magí.

Ara la seva filla li havía renovat al viu lo recort d'aquella superioritat estranya, aplanadora, que li produhía'l temperament fogós y descobert del jove enginyer, que li semblava sortit d'una altra generació. Aquelles dues mirades sem-

blaven germanes, com filles d'una matexa situació d'ánim y d'un mateix temperament. Sols hi notava una diferencia en sos efectes. La del jove l'havía revoltat de sanchs, espolsantli sa natural apatía y avivantli aquella toçudería de criatura antoxadiça y viciosament afalagada que constituhía'l fons del seu gènit, mentres que la de la Montserrat l'avergonyía dolorosament com un reny.

Però la profecía del jove s'havía complert, perque desde'l seu triomf judicial era cada día més infelíç: ara, á la pèrdua d'aquella tranquilitat vegetativa, goig de la seva vida, devía afegirhi la de la esperança de recobrarla may més.

Incapáç, sa ánima, de grans volades, se donava á desesperarse per no haver acceptat les proposicions de transacció que, per medi de tercera persona, li havía fet lo Cerdá. Quedá pel regateig d'algunes dobletes, ell que pera guanyar lo plet escampá les unces á grapats.

Aquest seu digne contrincant, tampoch en aquesta jornada havía desmentit la tradició del Patró Aranya. Al veure que la cosa s'encaminava á encararlo ab la Justicia, s'esquitllá també per l'altre cantó. ¡Quín mestre més hábil pera fer obrir los ulls als obcecats es lo fracás dels plans concebuts! Perque es verdaderament admirable la clarividencia que ilumina'ls esperits més enterchs, tan bon punt les esperances fallides dexen al descobert les fatals conseqüencies de la propia conducta. També aquest ilustre salvador del poble veya ara per clar que, com á capitost dels menestrals y terralloners, s'havía tirat á sobre tota la responsabilitat d'aquella fatal subversió. Lo dilema era curt y ras: ò fugir ò caure en mans de la Justicia. Una cosa y altra representava, apart de les naturals conseqüencies, dexar esmerçat en mans dels seus protegits un capital de bon rèdit, però incobrable, com no fos per ell mateix; açò á més del dany sofert per la destrucció de la vacada, ahon hi tenía bon nombre de caps á mitg guany, molts dels quals blanquejaríen més tart ab llurs ossades lo repeu dels cingles de Serra Calma.

També ell se dolía ara amargament d'haver resistit al regateig d'unes poques dobletes. "¡Què més volía, bestia de

mí, esclamava, que començar á esplotar la beta del *senyor,* ja que la d'aquells ximples d'esparracats filava com una seda!„

Los camins que duyen abdós personatges se creuaven á la hermita del Biern y allá's toparen, absorts cada hu ab llurs cabories. Magnífica situació pera dirimir personalment á tall d'Hèctor y Aquiles lo plet qu'entre mans duyen tan ilustres cabdills. Lo baral del Biern trontollaría al ressò de sa terrible escomesa, la sanch engroxiría la mansa corrent de la riera y'l vencedor en la darrera y heròyca brega, després de arrocegar lo cadavre del vençut, donant tres toms entorn del santuari, johiría l'apoteòsis de la victoria, proclamant sa indiscutible hegemonía sobre la delitosa comarca de Vall de Pedres.

Res d'açò: no eren pas hòmens d'aquesta fusta. La posa aclaparada d'un y altre trahía les respectives disposicions. Cada un, al estudiar sa propia situació, medí la del contrari y seguidament se comprengueren, com se comprenen les ánimes petites. Abdós calcularen que una mútua inteligencia podía encara mellorar les respectives situacions. D. Eudalt tenía bons padrins y podía amparar y salvar la situació compromesa del Cerdá. En cambi aquest podía tornarli á la cleda'ls mansos moltons del poble y assegurarli la pacífica possessió de sos drets al empríu. Tot sería qüestió d'alguns grapats de les grogues, que prou sobraven en les caxes de Serra Bruna, pera tapar la boca als més desatinats. Del contrari'l Cerdá era perdut, mes també'l *senyor* era enfonzat pera sempre davant del país que'l miraría ab horror, y no mancaríen altres *Cerdans* pera amargarli la vida.

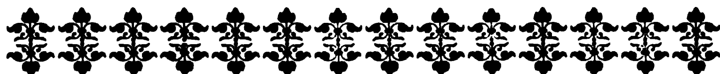
Lo Cerdá s'apropava balancejant lo cap y D. Eudalt lo mirava venir procurant imprimir intencionadament á son posat de jutge sever é irritat, un cert deix de protecció, sense que del fons de les respectives ánimes egoistes se'n alçás cap veu de protesta pel contuberni que meditaven sobre la terra fumejant encara ab los dòls que havíen sembrat.

Mes no contaven ab un tercer personatge,'l moço del *senyor,* representant del esperit senzill del poble qui, incapáç de compendre la baxesa agena, jutja solament á impuls de sos sentiments generosos, per més que sovint malmenats per

la ignorancia y la malicia. Per ell, aquells dos hòmens sintetisaven dos pòls oposats, com si diguessem los esperits del be y del mal, entre'ls que no hi cab componenda de cap mena. Cregut, donchs, de que anaven á barallarse, s'interposá noblement entre'ls dos, ab lo garrot alt, dispost á jugarse la vida per son amo. Com si aquella ingènua manifestació del sirvent revetllés en ells una engruna de dignitat, lo Cerdá trencá de camí, y un y altre seguiren sa vía sens tornarse á mirar.

Axís mateix l'infelíç poble de Vall de Pedres devía seguir encara son calvari.

ACCESSIT AL PREMI DE LA COPA

LA MEVA ARQUIMESA

(AL MEU AVI EN FRANCISCO DE P. CAPELLA.)

Intima.

Quan hi passo pel davant me descubrexo, com qui passa pel davant d'un mort que'ns guarda nostres intimitats més fondes y estimades.

Es de forma ayrosa, de fusta pulida, ab incrustacions de metall; la fexuga má del temps l'ha feta ennegrir pel defora; pel dintre nó, qu'es ben blanca y está embaumada per l'ayre dels recorts que hi jauen.

Avuy m'he dirigit sol á la cambra ahon reposa; al arribarhi, tenía por de que algú'm seguís y m'he girat y tot.

Ningú venía.

Volía estarmhi sol, ben sol ab ella, ma estimada, y m'arraulía vora seu, acaronantla, perque'm donás alè y comunicás á la meva ánima solitaria, que plorava fil á fil miseries y baxeses d'altres ánimes que creyentles pariones li feyen trahició.

L'he oberta; los recorts, acumulantse, s'han presentat davant meu y han desfilat: los que s'aturaven més estona y feyen quexar al cor, baxet, molt baxet, eren los tristos, los

que cada un d'ells me costa una llágrima; los alegres ray, los alegres passaven depressa, fugint y esfumantse...

Lo primer qu'he topat ha sigut la fotografía que van traure del pati del colegi.

Jo també hi soch, á la segona grada, cap á la dreta.

Casi no'm conech.

Aquell llavi lleugerament ombrejat per una mitja tinta molt esfumada, avuy está cobert de pèls blanchs, los ulls no son tan víus, s'han enxiquit, son més tristos; la cara, abans grassona, está plena d'arrugues formades pel pás de moltes llágrimes...

La fotografía, ab lo temps que ha passat, ha près un tò groguench poch simpátich.

Hi erem tots. ¡Que'n queden pochs ara!...

Los uns resten fadrins, altres emmullerats y emmaynadats, la majoría morts.

N'hi há que no'ls soch vist may més.

De mica en mica'ls vaig conexent, y tot fent memoria, repetesch lo seu nom.

Que sèrio está en Corbella; aquell día'l devíen fer quedar sense dinar per no haver sabut la lliçó.

En Felíu porta un ull tapat: es d'un cop de pilota que li van clavar jugant á *gepes*.

¡Còm trau lo cap en Ventura pel damunt de la espatlla de l'Oller!

Ja era presumit llavors.

Portava la brusa tacada, y perque no s'hi vegés en lo retrato, va fer per manera de que no més li sortís lo cap...

Es lo que ha fet més carrera de tots. Fins me van dir que aviat lo faríen ministre.

¡Que m'agrada contemplar açò!

Si estich rihent... però no rich sempre, nó, que també ploro...

En un recó hi há en Casas.

¡Pobre xicot! Estimava á una moça y ella no'l volía, y va començar á corsecarse y corsecarse, fins que's va morir com un aucell als primers frets, acotant lo cap...

Jo'l vaig vetllar aquella nit; vès si me'n recordo.

Tan gras y bò qu'estava quan anavam á estudi...

Deu l'haja perdonat.

Aquesta fotografía'm rejoveneix, me recorda'l camí del colegi, sempre'l mateix, plè de sol, y trist quan no sabía la lliçó; me porta á la memoria les conegudes notes de la *Stella confidente,* que putinejant lo piano,'ns feya sentir una viudeta cursi, que vivía replá per replá del colegi, acompanyantles ab sa veu ingrata, á la que hi donava un tò sentimental mal entès...

Dessota la fotografía hi tinch un paper doblegat; s'hi llegeix escrit en llapis: *¿Me quieres ser amigo? Tuyo que lo es, Codina.*

Per res renyíam aleshores.

Crech que passant, sens voler li vaig donar un colp de colze, y'm va dir: "Renyits per tota la vida„.

Al cap d'una setmana'm va escriure aquesta *carta* y jo li vaig donar una abraçada.

Era un bon noy, però tenía'l gènit fort, per res s'enverinava...

També trobo una medalla; s'ha tornat negra y açò que'l mestre'ns deya qu'era d'or; s'hi llegeix: *Aplicación y mérito.*

Me recordo que'l día que la vaig guanyar, lo pare (al cel sía)'m va portar al teatro.

No'm vaig adormir, y açò qu'estava fet á anarmen al llit á les nou.

L'endemá no vaig saber la lliçò y'l mestre va dirme: *Post festum, pestum.*

Prou tenía rahó'l mestre...

Les primeres cartes de la meva dona, flors y llaços, tot s'hi barreja, hores de dol y joya, sepulcres venerats d'altres temps closos per sempre, imatges dels recorts que no tornarán á viure fentme vibrar les notes més dolces de l'ánima, tot açò'm representen los obgectes de la meva arquimesa.

Hi guardo la clau, ab un cordonet negre, que va servir pera tancar la caxa del meu fillet mort, la darrera recepta del metge, lo llaç de la primera comunió, y molt á la voreta un rinxol ros, espès, humitejat de llágrimes...

Tot, tot es aquí, bocins de cor que'm parlen y m'entris-

texen, remors de cançons que sols jo he sentit y únicament jo les he enteses, dolços efluvis de poesía melangiosa que no s'han escrit may y que jo'ls sé de memoria, llágrimes que no han exit al defora, que s'han quedat nuades á la gola cayent com plom fós dintre de l'ánima, recorts de joventut passada, rialles histèriques, imatges de dones de caparró gentil y ulls blaus de cel, moments de goig indefinible, petons glaçats á flor de llavi, glories y lluytes, y molta negror y molta anyorança...

Per çò quan hi passo pel davant, me descubrexo com qui passa pel devant d'un mort que'ns guarda nostres intimitats més fondes y estimades; y quan lo cor sanchna y plora, quan se'm quexa fondo, molt fondo, obro l'arquimesa dels meus recorts, y'l pobrissó hi parla y s'hi agermana, y plora y riu ab ells, perque'ls coneix y'ls estima, y jo'l dexo que plore y riga, perque m'hi sento bé, molt bé...

PREMI DE LA CIUTAT DE COLONYA

VIDA PAGESA

Be está l'hom baix del arbre...
J. Ll. Pons.

Dins lo rústich jardí de Son-Cladera,
obert en mitg del bosch á tots los vents,
un bellíssim matí de primavera
contemplava del camp los tons ardents.

Al entorn les montanyes, los boscatges,
los cims pelats hon níen los voltons,
á mos peus la planura, verts fullatges,
y una ratlla de mar allá en lo fons.

Blavosa llum cubría l'alta serra,
s'estenía per plans y llunyedâs;
y mil perfums s'alçaven de la terra,
com d'una immensa flor que'l sol badás.

Com fadrina, la terra s'enjoyava
mostrant al sol ses gales y colors,
y'l sol, embadalit, li retornava
torrentades de llum y resplandors.

Tot quiet y en repòs: no més sentía
passar com un embat entorn de mí,
poètica remor que s'espargía
per les ombres tranquiles del jardí.

Batallons falaguers de papallones
arribaren de sopte en gran estol:
veníen á fileres com les ones,
d'esmalt riquíssim llustrejant al sol.

Semblava que'n brollaven de la terra,
que'n plovíen del ayre á milenars...
En nerviosa inquietut y dolça guerra
tremolant, com les fulles dels pollars,

besaven les floretes, les poncelles
que'l sol havía obertes al matí;
mes les fresques tan sols, no més les belles,
les qu'alçaven ben alt son capet fí.

Y mirantles vaig dir: ¡quántes vegades,
seguint d'inquieta vida'l voleteig,
anam també, les ales desplegades,
darrera inútil, fantasiós llàmbreig!

¡Ay! com vosaltres, papallons d'un día,
batega'l cor ses ales de colors,
cercant la bella flor qu'ahir naxía
y que avuy sequen vents abrusadors.

Debades l'harpa d'or de la Natura
sa poderosa veu nos fa sentí'
y'ls estels cada nit allá en l'altura
nos mostren en silenci'l ver camí...

No vull segar del món les sementeres,
hon la fauç sempre talla enganys novells.

Vull anar entre mates y falgueres,
vull sentir les cançons de los aucells.

Vull fer la vida sana y reposada
que fa'l carboneret dins l'alziná',
mentres l'idea, com la aucell alada,
just lo fum de la citja pujará.

Y lluny axí dels plers y la fortuna
seré lliure entre'ls arbres, com lo vent,
y sols lo curs del sol y de la lluna
m'assaciarán los ulls y'l pensament.

M'adormiré al ressò de les esquelles
y á la dolça tonada del fabiol,
y desclouré gojosa mes parpelles
quan daure ma finestra un raig de sol.

Trescaré les garrigues y les closes,
escometré'l missatge y lo pastor;
y entorn de l'ampla llar contarèm coses
d'un pobre llum de cruya á la claror.

Culliré negra oliva qualque estona,
mentres colra ma cara'l serení,
y menjaré llavors dins la tafona
una llesca de pa torrat per mí.

M'asseuré damunt l'herba, baix dels abres,
beuré l'aygua estillada de les fonts,
y falaguera y forta com les cabres,
passaré les siquioles sense ponts.

Y quan l'oratge sá de les garrigues
engronsi com les ones los sembrats,
y acalen ja madures les espigues
cap á la terra los capets daurats,

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

En [illegible] la pagesa y [illegible]
de les [illegible] del camp podré [illegible]
faré ramells y [illegible] per la [illegible]
y ballaré *matexes* pel vermar.

Oh [illegible] d'alegre'l vermar! tot lo sant dia
veuré omplir portadores y cubells,
y vessant més que most sana alegria
vermadores passar y bergantells.

Hora-baxa entre verbes y rialles,
los cups de portadores ixen reblits,
á la vila se'n van contant rondalles
truyosos com aucells del niu exits.

Y sonant castanyetes y guiterres
arriben jovenetes y *guerrers*,

y'l perfum de la sava de les terres
s'escampa ab llur tonada pels carrers.

. . . .
. . . .

No vull segar del món les sementeres,
no vull que'm bese més son vent fatal:
vull sentir per los boschs y les riberes
la potent alenada del mestral.

Y en mitg d'aquesta terra benehida,
sota l'immensa volta d'aquest cel,
vull que faça'l meu cor llarga dormida
que'l pasti y renovell' de sol á rel.

PREMI DEL CONSISTORI

LA NUVIA

(A CONCEPCIÓ BLANCAFORT Y CARBONELL)

Sant matrimoni.

Passaren llestes les diades
de cartejarse y festejar,
com flors d'amor assoleyades
que'l fruyt han de portar.

Axí, amagat y á la quieta,
lo día gran ha anat venint
y una amargor fonda y secreta
la Nuvia va sentint.

No més ho sab y ho veu sa mare
que ahir tot baix la sermoná;
no més ho ha entès aquell bon frare
ab qui's sol confessá'.

L'endiumenjada comitiva
surt de la casa en professó;
quan al cancell del temple arriba
la Nuvia fins té po'.

Prop del altar, lo Nuvi's posa
al costat d'ella tot content;
la Nuvia'ls ulls alçar no gosa
d'humitejats que'ls sent.

Quan l'unió santa han benehida
lo cor poruch se li ha esquifit
y ningú apenes l'ha sentida
quan lo "Sí, pare„ ha dit.

Després, la Missa ja acabada,
los ulls rogenchs gosen mirar;
mes ¡ay! han vist l'Immaculada
y's tornen abaxar.

Allá al carrer ¡y quín desfici
per veure'l tránsit del corteig!
La Nuvia sent, entre'l bullici,
l'angunia del mareig.

Y quan, passant, veu á les noyes
mirarho tot ab ull curiós,
tant reposades y cofoyes,
son cor n'está envejós.

—¡Confits! confits!—diu la quitxalla,
y'ls confits plouen á ruxats,
y damunt d'ella, com metralla,
després van á grapats.

Davant la cara avergonyida
les mans se posa per escut,
mentre's renova l'embestida
y aumenta l'atrahut.

Com tempestat, sa pedregada
té l'alegría de la gent...

¿Hont es la pau dolça y callada?...
Per vora d'un convent

passa'l corteig, ab lo seu riure
torbant los cántichs y oracions,
y ella l'encís sent d'aquell viure
entrarli en lo més fons.

Mes ja'l carrer de l'amargura
s'acaba al peu d'aquell casal
que, per copsarne la ventura,
ha obert l'ample portal.

Quan, ja ben prop d'aquella entrada,
alça ella'l rostre adolorit,
veu una dona aqueferada
en da'á son fill lo pit.

Distret l'infant, sos ulls blavosos
alça com llums del firmament,
y reb la Nuvia'ls raigs hermosos
d'aquell estel naxent.

Calmat llavors sent lo desfici
y entrá'l repòs al pit malalt,
endevinant pel sacrifici
un premi celestial.

Y, molt secret y ab impaciencia,
sent ja brotar un somni d'or,
lo de creá'aquella ignocencia
turbada en lo seu cor.

PREMI DEL CONSISTORI

L'ETERN POEMA

Amor.

L'aubada de la vida sa claretat darrera
barreja entre la llum d'un sol d'amor,
á l'ánima desperten perfums de primavera
y'l cor aponcellat se torna flor.

Be massa ella recorda á l'hora ab goig y pena
d'una veu may sentida los mormulls
que van soptarli un día entre sos jochs de nena
lo riure als llavis y lo plor als ulls.

D'aquella nit primera de verge enamorada
esmenta la dolçor y'l greu neguit;
en vetlla va trobarla la llum de matinada
que suaument nimbava lo seu llit.

Mirant dintre sa cambra la clariana incerta,
estranyada, de cop s'incorporá,
y al cor li preguntava si ha somiat desperta,
y sols la veu d'abans li contestá.

Nits y més nits passaren, y la gentil minyona
transformada en sos èstasis d'amor,
si jorns abans sería crisálida de dona,
es ara papallona d'ales d'or.

De l'himne etern les dolces y armòniques tonades
vibrar dintre son cor seguit les sent,
y engelosida mira les aus aparellades
y besarse les flors que gronxa'l vent.

L'avia ho sab ja; sens treva la renya y la sermona:
que'ls hòmens son dolents, traydor lo món;
mes debades es tot, jamay assobre l'ona
s'ajunta'l sol ixent al sol que's pon.

Ell es jove y ratxós; d'angunia y goig corpresa
sa veu un cop tant sols ella ha escoltat;
ses trèmoles paraules teníen la dolcesa
de les mels espremudes del brescat.

Axís, per més que ho vulga, la pobra no endevina
com fals pot esser lo garrit donzell,
y ja posada á creure á'n ell ò á la padrina,
troba hermós, més hermós lo creure á'n ell.

Massa al ser nit ho deya la carta que ha desclosa,
ab lo mágich encís de los seus fulls;
cent cops que l'ha llegida, cent voltes amorosa
la cubría de besos ab los ulls.

Y lassa de tants goigs que l'han retuda
s'ha quedat adormida dolçament,
vagant per los seus llavis encara continguda
la espressió d'aquell últim jurament.

En lo capçal penjada, la imatge de María
en vá espera esta vetlla sa oració;

no es l'Angel de la Guarda qui avuy ella somía
que ab ses ales li fa de pabelló.

Somía en una gloria jamay fantasiada,
d'armoníes, perfums y cants festíus,
que d'una primavera eterna's veu voltada
hon te l'arbreda tantes flors com nius.

En mitg de son desvari respira fadigosa;
l'avia, sentintla, dins sa cambra ha entrat,
á poch á poch arriba fins ella cuydadosa
y son pit virginal li ha descotxat.

Aquella tendra carta, sota l'escapulari
sorpresa ha descobert, arran del cor,
talment la Santa Verge fent de reliquiari
á una penyora del primer amor.

Al llantió que guarda la sòn de la donzella
ab la suau claror que resplandeix,
hi acosta'l dolç missatge tremolejant la vella
y aquelles ratlles ab fadich llegeix.

Mes ¡ay! ja ses paraules que la passió caldeja
la neu dels anys per ella va glaçar,
y may sobre la vida hon la dissort cendreja
la ilusió hi tornará á guspirejar.

— Son follíes, digué, — y á l'hora decidida
al flam acosta l'enganyós escrit,
mes al bell punt l'atura la veu adolorida
d'aquell ángel de Deu allí adormit.

Assobre d'aquell cor qu'emmela la ventura
la carta un altra volta hi ha dexat,
y en tant ab fonda pena aquestos mots murmura
que'ls sospirs y'ls sanglots han ofegat:

PREMI DEL CONSISTORI

COR FIDEL

¡Ben fet!

Lo comte á caçar
se'n va á la garriga:
ja hi troba'l traydor
que tant avorría.

—¡Ara'm pagarás
tes grans traydoríes!—
l'agafa pel coll,
l'amorra á una alzina.

Los ulls ja li trau,
lo pit ja li estripa,
ja li arranca'l cor
qu'encara glatía.

Quan torna al castell
á sos cuyners crida:
—Posèume açò al ast,
qu'es carn de valía.—

A taula, en plat d'or,
lo cor hi servíen:
la comtessa diu:
—¡Quína carn més fina!

—Prenèune un bon tall
per assaborirla.
—No n'hi há de mellor:
¿hon la compraríen?

—La que jo he dexat
ja'ls llops l'han pahida,
qu'es carn del traydor
que tant us volía.

—Ay, lo meu marit,
es tan esquisida
que d'altra no'n vull
tastar mentres visca.—

Del menjador ix,
á sa cambra's fica:
al cap de set jorns
de fam s'hi moría.

XXII. — DISCURS DE GRACIES, *de D Jaume Massó Torrents.*

SENYORS:

Vol la costum que, així com el president inaugura la festa, un altre dels mantenedors la tanqui, encarregant-se aquest, en nom del Consistori; de pendre comiat de tots: noies, poetes, amadors de les lletres patries, autoritats, i d'endressar-los també un ***a reveure,*** com segur de trobar-nos en la festa de l'any següent.

Els Jochs Florals mantenen un aplec d'usances que ls instauradors varen acoblar; les més ens havien pervingut de l'antigor, algunes ells mateixos les introduiren; perque és lo cert que juntament am l'aspecte mig-eval de la festa, hi han actes que porten ben marcada l'imprompta del nostre segle. I aixís havia d'esser.

Durant els primers temps de la restauració, els mantenedors anaven comptant els anys: *Ja n tenim dos! Ja n portem quatre! Ja hem arribat als dèu!* deien; i en discursos i memories i fins en poesies, se trasparenta a cada pas l'orgull de la creixença, pero sels endevina temerosos, i de tant anomenar els anys que l'institució anava cumplint, se traeix com una greujosa inseguretat per la seva salut, la por de que

aquest arbre tant amorosament plantat hagués de emmalaltir al bo de la florida o de que per males ventades fos de soca i arrel arrebaçat.

Més aquesta temença ja fa temps que s'ha esvait! L'arbre té massa fondes les arrels i per més fort que vingués un terratremol i l'ajegués al sol de terra, ara la llevor espargida ja és tanta que estan ben assegurades les cullites esdevenidores. És el reviscolament de l'esperit català.

Ara ja som molts, gaire bé la major partida dels que som aquí, que no havent aconseguit el naixement dels Jochs Florals, els coneixem d'ençà que tenim ús de raó. L'hem vista cada any constantment rejovenir-se, al venir la primavera, aquesta simpatica festa de les flors i de la poesia. Per nosaltres ja és antiga coneixença, tota la vida n'hem sentit a parlar; per nosaltres els Jochs Florals quasi tenen la força de la tradició. Els hem anat seguint, amb els seus alts i baixos, i els hem vist atravessar epoques calamitosas, guerres, enveges i amenaces, apareixent nos sempre un cop l'any amb el bon temps. Tal com ens ha sigut trasmesa la institució, i potser més enfortida, nosaltres la deixarem als qui vindran que l'han de rebre commoguts, amb un deix anyoradiç al recordar els primers esforçós, i ens miraran com miren els pobles forts als qui han sigut els precursors de llur grandesa.

I tots els qui han fet i els qui fem conscientment tasca de precursors, el fat vol que vinguem un dia o altre a donar el nostre cop d'espatlla, més o menys ferm, poc o molt robust, al sosteniment de l'edifici dels Jochs Florals. La llista és llarga de tots els que hi han treballat i ben divers el concurs aportat per cada hú, pero quasi tothom hi ha dut el seu esforç, car no cal altre merit, per arribar-hi, que l conreu decidit de la nostra llengua nacional i fins, de vegades, n'hi ha hagut prou am portar li una guspira d'afecció.

La llengua ha sigut la salvació de la nacionalitat. Séns ella poc hauriem resistit el pes de tants afronts i desgracies com esmenta l'historia catalana dels darrers segles. Sinó haguessim tingut la llengua, per més fort que s'hagués conservat l'esperit de raça, s'hauria hagut de consumir mancat de braó, i la flama del nostre caracter i de la nostra energia

s'hauria anat apagant, apagant empaitada per un amo séns contemplacions, poc avesat a encaixar les mans ni al tracte d'igual a igual, que pega al indefens i, si l vent tomba, besa rastrerament la mà del fort.

I tots, tots els catalans, fins els qui no se n'han preocupat, al acumular riquesa, al cercar la gloria, han sigut empesos per la força amagada de la llengua; on se vulla que s'hagin trobat ella els ha sagellat am la marca de la diferenciació, perquè a tot arreu la nostra raça fos regoneguda, i els pocs que l'han escarnida i bescantada, a causa tal volta de llur curta comprensió, també l'han servida i no han pogut isolar-se del fet evident d'un poble que la parla d'un cap a l'altre de la nostra terra. A tots els catalans que conscientment l'han abandonada, ella els torna a agafar tard o d'hora, am grapada potent, i, un cop els té segurs, amorosament els arredossa amb el seu ample i hermós mantell i com a generosa venjança, sels fa seus obligant-los a adorar-la. Així mateix els catalans que la sort condueix en terres castellanes, tots ve un dia que tornen, sinó sempre les persones, tornen en esperit, però tots tornen a la mare patria, cadescú a sa manera, mercès sempre a la força de la nostra llengua.

I com ha pogut atravessar tant grans perills? Per sa incompatibilitat am la llengua castellana. A l'abundor de sòns de la nostra, ens ha oposat una escassetat i rudesa de sòns que ns és dura a la orella, i ara la llengua invasora comença d'anar reculant vençuda després de segles de fruir del favor dels governants. Encara nosaltres l'aprenem de nois a les escoles, però de grans l'influencia poderosa del medi català ens obliga a reduir-ne l'ús o quasi a abandonar-la. Ella s'en-tornarà un dia a les planures de Castella sense mai haver pogut penetrar en el cor de les nostres montanyes, deixant-nos per tot recort un reduit nombre de mots en el vocabulari, de facil depuració, però havent trobat inexpugnable la fortesa de la nostra sintaxi que queda gaire bé sense macula després d'un combat de quatre segles.

En l'Edat Mitjana la teniem ben formada i ben nostra, responent a un poble de gran cultura, i ja que per la seva qualitat i bonesa ha sortit de tants perills i ha resistit vigo-

rosa durant el periode de la decadencia nacional i ha vist la separació del Rosselló, l'isolament de Mallorques, l'allunyament de Valencia i l'esquarterament de la propria Catalunya, aixequeu-la, poetes! ara que la nació està en plena renaixença, purifiqueu-la i estudieu-la, que la nostra superioritat ha d'esser real i veritable; mireu-la, car energica i dolça i precisa com és, està freturosa de llum i de bons aires.

Aquí, an els Jochs Florals, hi han vingut de tots indrets els que l'estimen! Els de Valencia ns hi han dut ullades d'un sol xardorós i reparador, els mallorquins, plens d' artistica correcció, ens han portat el llur bon tast, i fins els rossellonesos, am tot i les dugues centuries que senten de dominació d'un poble de superior cultura, també han arribat commoguts, més d'una vegada, an aquest gran aplec de les lletres catalanes.

Tots tornen pera la glorificació de la llengua, simbol de la nacionalitat catalana.

Avant, conreadors del terrer, de les arts i de les lletres! Removeu en vostra pensa l caliu ample i assoleiat que us ofereix aquesta llengua que ls avis ens llegaren, que s'ha anat desenrotllant en mig i tot de sa decadencia, car, a l'inversa d'alguns pobles que, sentint un semblant desig de revindicació, no tenen llengua propria que l representi, nosaltres en tenim de llengua propria, i mai, mai ha deixat d'esser parlada i escrita pel seu poble perquè mai ha deixat de viure.

La literatura castellana atravessa una decadencia evident, ressentint-se del mal estar general de la nació espanyola; si ls ulls desperts dels pensadors d'Europa n'han apartat la mirada, feu que per l'esforç de la vostra inteligencia l'endressin a Catalunya.

Ben pastada i coneguda la llengua, amb el desig d'assolir tota la perfecció possible, amb esperit modern i lliure, plens de sava catalana, enlaireu-vos, pugeu als cims, que per una cosa o altra la nostra terra està encreuada de montanyes. Allí dalt no us arribaran les pestilents alenades de la maresma, ni hi ha por que les nostres idees pateixin d'estagnació ni esquifiment. Els bons aires tot ho sanegen: elevades seran també les vostres idees.

Feu que poguem dir am just orgull: "Així com posseeix la material riquesa, també s'aixeca Catalunya sobre algunes altres nacions per la seva riquesa intelectual."

Mercès a tots.

TAULA

3 2044 035 991 470

